

**T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
RESİM-İŞ EĞİTİMİ PROGRAMI**



**BİLİM SANAT MERKEZLERİNDE GÖREV YAPAN GÖRSEL
SANATLAR ÖĞRETMENLERİNİN MESLEKİ YENİLENME
VE KENDİLERİNİ GELİŞTİRMeye YÖNELİK
TUTUMLARININ İNCELENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Umut GÖRMEN

Danışman

Doç. Dr. Selma KARAAHMET BALCI

SAMSUN
2024

TEZ KABUL VE ONAYI

Umut GÖRMEN tarafından, Doç. Dr. Selma KARAAHMET BALCI danışmanlığında hazırlanan “BİLİM SANAT MERKEZLERİNDE GÖREV YAPAN GÖRSEL SANATLAR ÖĞRETMENLERİNİN MESLEKİ YENİLENME VE KENDİLERİNİ GELİŞTİRMEYE YÖNELİK TUTUMLARININ İNCELENMESİ” başlıklı bu çalışma, jürimiz tarafından 13.8.2024 tarihinde yapılan sınav sonucunda oy birliği ile başarılı bulunarak Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

	Unvanı Adı Soyadı Üniversitesi Ana Bilim/Ana Sanat Dalı	Sonuç
Başkan	Prof. Dr. İbrahim Halil Türker Ondokuz Mayıs Üniversitesi Resim-İş Eğitimi Ana Bilim Dalı	☒ Kabul ☐ Ret
Üye	Doç. Dr. Selma KARAAHMET Ondokuz Mayıs Üniversitesi Resim-İş Eğitimi Ana Bilim Dalı	☒ Kabul ☐ Ret
Üye	Doç. Dr. Murat ASLAN Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Resim-İş Eğitimi Ana Bilim Dalı	☒ Kabul ☐ Ret

Bu tez, Enstitü Yönetim Kurulunca belirlenen ve yukarıda adları yazılı jüri üyeleri tarafından uygun görülmüştür.

Prof. Dr. Ahmet TABAK
Enstitü Müdürü

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK BEYANI

Hazırladığım Yüksek Lisans tezinin bütün aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara riayet ettiğimi, çalışmada doğrudan veya dolaylı olarak kullandığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin Kaynaklar'da gösterilenlerden oluştuğunu, her unsurun enstitü yazım kılavuzuna uygun yazıldığını ve TÜBİTAK Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Yönetmeliği'nin 3. bölüm 9. maddesinde belirtilen durumlara aykırı davranılmadığını taahhüt ve beyan ederim.

Etik Kurul Gerekli mi?

Evet ☒

Hayır ☐

13/08/2024
Umut GÖRMEN

TEZ ÇALIŞMASI ÖZGÜNLÜK RAPORU BEYANI

Tez Başlığı : BİLİM SANAT MERKEZLERİNDE GÖREV YAPAN GÖRSEL SANATLAR ÖĞRETMENLERİNİN MESLEKİ YENİLENME VE KENDİLERİNİ GELİŞTİRMEYE YÖNELİK TUTUMLARININ İNCELENMESİ

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışması için şahsım tarafından 15.5.2024 tarihinde intihal tespit programından alınmış olan özgünlük raporu sonucunda;

Benzerlik oranı : % 22

Tek kaynak oranı : % 5 çıkmıştır

15/5/2024
Doç. Dr. Selma KARAAHMET BALCI

ÖZET

BİLİM SANAT MERKEZLERİNDE GÖREV YAPAN GÖRSEL SANATLAR ÖĞRETMENLERİNİN MESLEKİ YENİLENME VE KENDİLERİNİ GELİŞTİRMeye YÖNELİK TUTUMLARININ İNCELENMESİ

Umut GÖRMEN

Ondokuz Mayıs Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı

Resim-İş Eğitimi Programı

Yüksek Lisans, Ağustos/2024

Danışman: Doç. Dr.Selma KARAAHMET BALCI

Bu çalışmanın amacı, bilim sanat merkezlerinde görev yapan görsel sanatlar öğretmenlerinin mesleki yenilenme ve kendilerini geliştirmeye yönelik tutumlarını incelemektir. Nicel araştırma yöntemleri ile beslenen çalışmada aynı zamanda döküman analizleri, saha gözlemleri ve uzman görüşlerine de yer verilmiştir. 2022-2023 Eğitim-öğretim yılında Türkiye'deki bilim sanat merkezlerinde çalışan öğretmenler çalışma grubunu oluşturmuştur. Çalışmada örneklem seçimi kullanılmamıştır. Evren olarak belirlenen 324 öğretmenden 125'ine ulaşılmış olup, ulaşılan bu kişiler ile birer anket çalışması gerçekleştirilmiştir. Görsel sanatlar öğretmenlerine uygulanan bu anket; 5 demografik bilgiden, 29 adet beşli likert tipi ankettan ve 1 açık uçlu sorudan oluşmaktadır. Elde edilen veriler arasındaki iki değişkeni hesaplamak için T testi kullanılmıştır. Bazı değişkenleri ölçmek için ise ANOVA veri analizi uygulanmıştır. Uygulanan testin son sorusu açık uçlu soru olup görüşler nitel olarak yapılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgular sonucunda BİLSEM kurumda çalışan öğretmenlerin mesleki yenilenme ve kendilerini geliştirmeye yönelik tutumları konusundaki algılarının yaş, cinsiyet, kıdem yılı, kurumda görev yılı, teknoloji bilgisi ve bilim teknik okuma değişkenlerine göre öğretmenlerin algılarında anlamlı farklılıkların olmadığı, mesleki yenilenme ve kendilerini geliştirmeye yönelik olumlu tutumlarının olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Bilim Sanat Merkezi, Görsel Sanatlar Öğretmeni, Mesleki yenilenme

ABSTRACT

INVESTIGATION OF THE ATTITUDES OF VISUAL ARTS TEACHERS WORKING IN SCIENCE AND ART CENTERS TOWARDS PROFESSIONAL RENEWAL AND SELF-IMPROVEMENT

Umut GÖRMEN

Ondokuz Mayıs University

Institute of Graduate Studies

Department of Arts Education

Visual Arts Programme

Master, August/2024

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Selma KARAAHMET BALCI

The aim of this study is to increase professional renewal and self-oriented attitudes in the processing of visual arts working with science art. Developments nourished by good research methods, as well as document analysis, field observations and expert opinions, are also included. Work launches of people working in the field of science in Turkey have been created in the 2022-2023 academic year. Choice selection was not used in the study. 125 of the 324 teachers recorded as the universe were reached, and a survey was conducted by reaching these people. This survey applied to visual arts; It consists of 5 demographic information, 29 five-point Likert-type surveys and 1 open-ended question. T test was used to program two variables between the obtained data. ANOVA data analysis was performed so that you could use some variables. The final procedures of the applied test were open-procedural and the opinions were made qualitatively. The findings have revealed that there are no significant differences in the perceptions of BİLSEM employees regarding professional renewal and their shared tendencies according to the variables of age, gender, years of seniority, years of service in the institution, technology knowledge and science and technical reading, and that there are attitudes towards renewal and science.

Keywords: Science Art Center, Visual Arts Teacher, Professional renewal

ÖN SÖZ VE TEŞEKKÜR

Öncelikle tez danışmanım Sayın Doç. Dr. Selma Karaahmet Balcı'ya bana rehberlik edip değerli fikirlerini paylaştığı ve her zaman yanımda olduğunu hissettirdiği için sevgi ve teşekkürlerimi sunuyorum.

Bilgi ve birikimleriyle beni yönlendiren, desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen ve öğrencisi olmaktan gurur duyduğum değerli hocam Prof. Dr. İbrahim Halil Türker'e teşekkür ediyorum.

Tezimi geliştirirken kendimi değerli hissettiren, motive eden ve her adımda yardımlarını esirgemeyen sevgili arkadaşım Özge Yeşilkanat Ekal'a, ayrıca tezimin bir parçası olarak bana bilgi ve kaynak sağlayan, istatistik bilgileriyle bana yardımcı olan Öğr. Gör. Dr. Bülent Celebi ve Öğr. Gör. Rıza Altunay'a teşekkür ediyorum.

Beni sanata yönlendiren ve bu konuda her türlü destek sağlayan merhum babam Kemal Görmen'e ve anneme minnettarlarımı ve sevgilerimi sunuyorum.

En büyük teşekkürü beni her zaman destekleyen, aldığım kararlarda yanımda olan, küçük kızlarımdan yoğun çalışma hayatımda büyük sabır gösteren sevgili eşime teşekkür ediyorum ve tüm başarılarımı aileme adıyorum..

Umut GÖRMEN

İÇİNDEKİLER

TEZ KABUL VE ONAYI.....	i
BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK BEYANI	ii
TEZ ÇALIŞMASI ÖZGÜNLÜK RAPORUBEYANI	ii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT	iv
ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR.....	v
İÇİNDEKİLER	vi
SİMGELER VE KISALTMALAR	vii
ŞEKİLLER DİZİNİ	ix
TABLolar DİZİNİ	x
1. GİRİŞ.....	1
1.1.Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	3
1.2.Araştırmanın Sınırlılıkları.....	3
1.3.Tanımlar.....	3
1.4. Problem Cümlesi.....	4
1.4.1. Alt Problemler.....	4
2. KURAMSAL ÇERÇEVE.....	5
2.1. Üstün Zeka ve Üstün Yetenek Kavramları.....	5
2.1.1. Eğitim ve Öğretim.....	5
2.2. Üstün Yetenekli Bireylerin Özellikleri.....	8
2.3. Üstün Yetenekli Çocukların Yetenek Alanlarına Göre Özellikleri.....	9
2.3.1. Müzik Alanındaki Bireylerin Yetenek Özellikleri.....	10
2.3.2. Görsel ve Gösteri Sanatlarında Yetenek Özellikleri.....	10
2.3.3. Sosyal Bilimler Alanındaki Yetenek Özellikleri.....	11
2.4. Üstün Yetenekli Çocukları Tanılama Yöntemleri.....	11
2.5. Üstün Yetenekli Çocukların Eğitimlerine Yönelik Modeller.....	13
2.5.1. Zenginleştirme.....	13
2.5.2. Hızlandırma.....	15
2.5.3. Gruplandırma.....	16
2.6. Türkiye’de Üstün Yetenekli Çocukların Eğitiminde Tarihsel Süreç.....	16
2.6.1. Enderun Mektebi.....	17
2.6.2. Cumhuriyet Döneminde Üstün Yetenekliler Eğitimi.....	19
2.7. Bilim ve Sanat Merkezleri.....	20
2.7.1. Bilim ve Sanat Merkezlerinin Amaçları Merkezlerin Amaçları.....	20
2.7.2. Bilim ve Sanat Merkezlerinin İlkeleri.....	21
2.7.3. Yetenekli Öğrencileri Tanılama Süreci.....	22
2.7.3.1. Aday gösterme.....	22
2.7.3.2. Tanılama.....	22
2.7.4. Rehberlik Ve Araştırma Merkezleri Tarafından Yürütülecek İş ve İşlemler.....	22
2.7.5. Eğitim, Öğretim ve Uygulama.....	24
2.7.5.1. Uyum Programı.....	26
2.7.5.2. Destek Eğitim Programı	27
2.7.5.3. Bireysel Yetenekleri Fark Ettirme Programı	28
2.7.3.4. Özel Yetenekleri Geliştirme Programı.....	28
2.7.3.5. Proje Üretimi Ve Yönetimi Programı.....	30
2.8. Sanat, Sanat Eğitimi ve Tutum.....	30

2.9. Görsel Sanatlarda Üstün Yetenekli Öğrencilerin Öğretmenlerin Mesleki Gelişimine Etkileri.....	34
2.10. Bilim Sanat Merkezlerinde Çalışan Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Mesleki Gelişime Yönelik Tutumları.....	35
2.11. Bilim ve Sanat Merkezlerinde Görev Yapacak Öğretmenlerin Alım Süreçleri.....	37
2.12. İlgili Araştırmalar.....	41
3. YÖNTEM.....	42
3.1. Araştırmanın Modeli.....	42
3.2. Araştırmanın Yöntemi.....	43
3.3. Çalışma Grubu Evren ve Örneklem.....	43
3.4. Verilerin Toplanma ve Teknikleri.....	47
3.5. Verilerin Analizi.....	47
4. BULGULAR VE YORUM.....	48
4.1. Tamamlayıcılar.....	48
4.2. Frekans Tabloları.....	48
4.3. Bilim Sanat Merkezlerinde Görev Yapan Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Mesleki Yenilenme Ve Kendilerini Geliştirmeye Yönelik Tutumlarının İncelenmesi Anketine Verdikleri Cevapların Birinci Alt Probleme İlişkin Bulguları.....	49
4.4. Bilim Sanat Merkezlerinde Görev Yapan Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Mesleki Yenilenme Ve Kendilerini Geliştirmeye Yönelik Tutumlarının İncelenmesi Anketine Verdikleri Cevapların İkinci Alt Probleme İlişkin Bulguları.....	49
4.5. Bilim Sanat Merkezlerinde Görev Yapan Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Mesleki Yenilenme Ve Kendilerini Geliştirmeye Yönelik Tutumlarının İncelenmesi Anketine Verdikleri Cevapların Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulguları.....	50
4.6. Bilim Sanat Merkezlerinde Görev Yapan Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Mesleki Yenilenme Ve Kendilerini Geliştirmeye Yönelik Tutumlarının İncelenmesi Anketine Verdikleri Cevapların Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulguları.....	51
4.7. Bilim Sanat Merkezlerinde Görev Yapan Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Mesleki Yenilenme Ve Kendilerini Geliştirmeye Yönelik Tutumlarının İncelenmesi Anketine Verdikleri Cevapların Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulguları.....	52
5. Tartışma Sonuç Ve Öneriler.....	53
5.1. Bilimsel Sanat Merkezlerinde Görev Yapan Görsel Sanatlar Öğretmenlerin Mesleki Yenilenme Ve Kendilerini Geliştirmeye Yönelik Geliştirmeye Yönelik Tutumlarının İncelenmesi Anketine Verdikleri Cevapların Birinci Alt Problemine İlişkin Tartışma Ve Sonuçlar.....	53
5.2. Bilimsel Sanat Merkezlerinde Görev Yapan Görsel Sanatlar Öğretmenlerin Mesleki Yenilenme Ve Kendilerini Geliştirmeye Yönelik Geliştirmeye Yönelik Tutumlarının İncelenmesi Anketine Verdikleri Cevapların İkinci Alt Problemine İlişkin Tartışma Ve Sonuçlar.....	54
5.3. Bilimsel Sanat Merkezlerinde Görev Yapan Görsel Sanatlar Öğretmenlerin Mesleki Yenilenme Ve Kendilerini Geliştirmeye Yönelik Geliştirmeye Yönelik Tutumlarının İncelenmesi Anketine Verdikleri Cevapların Üçüncü Alt Problemine İlişkin Tartışma Ve Sonuçlar.....	54
5.4. Bilimsel Sanat Merkezlerinde Görev Yapan Görsel Sanatlar Öğretmenlerin Mesleki Yenilenme Ve Kendilerini Geliştirmeye Yönelik Geliştirmeye Yönelik	

Tutumlarının İncelenmesi Anketine Verdikleri Cevapların Dördüncü Alt Problemine İlişkin Tartışma Ve Sonuçlar.....	55
5.5. Bilimsel Sanat Merkezlerinde Görev Yapan Görsel Sanatlar Öğretmenlerin Mesleki Yenilenme Ve Kendilerini Geliştirmeye Yönelik Geliştirmeye Yönelik Tutumlarının İncelenmesi Anketine Verdikleri Cevapların Beşinci Alt Problemine İlişkin Tartışma Ve Sonuçları.....	56
5.2. Öneriler.....	62
KAYNAKLAR.....	65
EKLER.....	67
ÖZGEÇMİŞ.....	70



SİMGELER VE KISALTMALAR

MEB : Milli Eğitim Bakanlığı

BiLSEM: Bilim ve Sanat Merkezi

RAM: Rehberlik ve Araştırma Merkezleri

IQ: Zekâ Katsayısı Veya Zekâ Seviyesi

STEM:Bilim (Science), Teknoloji (Technology), Mühendislik (Engineering),
Matematik (Mathematics)



ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 3.1. Çalışma Grubunun Cinsiyet Durumunu Belirten Pasta Grafiği.....	44
Şekil 3.2. Çalışma Grubunun Yaş Durumunu Belirten Pasta Grafiği.....	44
Şekil 3.3. Çalışma Grubunun Öğrenim Durumunu Belirten Pasta Grafiği.....	45
Şekil 3.4. Çalışma Grubunun Kıdem Yılını Belirten Pasta Grafiği	46
Şekil 3.5. Çalışma Grubunun Kurumda Çalıştığı Süreyi Belirten Pasta Grafiği	46



TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 4.3. Türkiye’de Bilim ve Sanat Merkezlerinde Görev Yapan Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Farkındalık, Uygulama, Tutumları ve Değerlendirmelerine İlişkin T Testi Sonuçları.....	49
Tablo 4.4. Türkiye’de Bilim ve Sanat Merkezlerinde Görev Yapan Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Yaş Değişkenine Göre Farkındalık, Uygulama, Tutumları ve Değerlendirmelerine İlişkin ANOVA Testi Sonuçları.....	50
Tablo 4.5. Türkiye’de Bilim ve Sanat Merkezlerinde Görev Yapan Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Farkındalık, Uygulama, Tutumları ve Değerlendirmelerine İlişkin ANOVA Testi Sonuçları.....	50
Tablo 4.6. Türkiye’de Bilim ve Sanat Merkezlerinde Görev Yapan Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Kıdem Yılı Değişkenine Göre Farkındalık, Uygulama, Tutumları ve Değerlendirmelerine İlişkin ANOVA Testi Sonuçları.....	51
Tablo 4.7. Türkiye’de Bilim ve Sanat Merkezlerinde Görev Yapan Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Görev Süresi Değişkenine Göre Farkındalık, Uygulama, Tutumları ve Değerlendirmelerine İlişkin ANOVA Testi Sonuçları.....	52

1. GİRİŞ

Öğretmenlik mesleği değişen ve gelişen bilgi toplumunda sosyal, ekonomik, kültürel ve politik yönden değerlendirildiğinde çok önemli işlevleri ve sorumlukları olan çok sayıda beceri gerektiren ve en önemlisi de sürekli kendini güncellemesini gerektiren bir meslektir. Öğretmenler lisans eğitimi boyunca yüksek öğrenimin bir parçası durumundayken mezun olduktan sonra bu ortamdan uzaklaşmaktadır. Bu biriktirilen birikimlerin eğitim sistemine yansıtabilmesi için öğretmenlerin kendilerini geliştirmesi gerekmektedir. Eğitim sisteminin etkinliği ve verimliliği, yüksek veya düşük kaliteli eğitimin belirleyicisi durumundadır. İçinde bulunulan bu çağda bilgi yüklemesi çok hızlı gerçekleşmektedir. Yüklenen bilgiler çok önemli olsa da değişen ve gelişen toplum çok kısa süre güncellendiği için geçerliliğini yitirmektedir. Bu nedenle öğrenmeyi öğrenen bireyler yetiştirmenin önemi daha da çok ortaya çıkmaktadır. Toplumun gelişmesi ve yükselmesi, değişen ve gelişen bilgi durumunda kendini sürekli geliştiren ve öğrenmeyi öğrenen bireyler yetiştirmede sorumlu olan öğretmenlere bağlıdır. Sürekli değişen ve yükselen ülkelerde önem verilmesi gereken durumlardan birisi de üstün yetenekli çocuklardır. Gelişmiş toplumlardaki gelişmişlik düzeyi insan kaynaklarına verdiği önemle anlaşılır. Eğitim sisteminin bu konudaki en önemli görevlerinden birisi de üstün yetenekli çocukları daha eğitim-öğretimin başında tespit ederek bu çocukları kendi yeteneklerine göre bölümler açıp eğitimlerini sağlamaktır.

Üstün yetenekli veya üstün zekalı çocuklar, akademik, yaratıcı, liderlik ve sanatsal alanlarda yaşıtlarından öne çıkan özelliklere sahip olan çocuklardır. Bu çocukların genellikle yaşıtlarına göre daha hızlı öğrenme kapasiteleri, yüksek zekâ seviyeleri ve öğrenme bozukluklarından muafiyetleri vardır.

Üstün yetenekli çocuklar, özellikle erken çocukluk döneminde fark edilebilir. Genel anlamda özellikle yaratıcılık, yüksek hafıza, erken okuma becerisi, müzikal yetenek veya matematiksel yetenek gibi belirgin özellikleri olan çocuklar, üstün yetenekli olabilecekleri konusunda işaretler verirler.

Üstün yetenekli çocukların tanısı, sadece akademik ya da belirli bir yetenek alanındaki performanslarına dayalı değildir. Bu nedenle, bir çocuğun üstün yetenekli olup olmadığının doğru bir şekilde tespit edilmesi, birçok farklı faktörün değerlendirilmesini gerektirir. Bu faktörler arasında, çocuğun gelişim özellikleri, aile

öyküsü, zekâ testleri, yetenek ölçümleri ve öğretmenlerin gözlemleri gibi çeşitli faktörler yer alabilir.

Özetlemek gerekirse, üstün yetenekli veya üstün zekalı çocuklar, yaşıtlarına göre daha yüksek öğrenme kapasitesi ve farklı yetenekler gösteren çocuklardır. Ancak, bu tanıyı koymak için birden fazla faktörün dikkate alınması gerekmektedir.

Uzman kişiler tarafından üstün yetenekli ve üstün zekalı bireylerin birçok tanımı yapılmasına rağmen tam olarak belli bir tanım yapmak zordur (Karakuş, 2010). Millî Eğitim Bakanlığı (2016) tarafından yapılan tanıma göre zekâ, yaratıcılık, sanat, liderlik kapasitesi, motivasyon veya özel akademik alanlarda yaşıtlarına göre yüksek düzeyde performans gösteren bireyler, üstün yetenekli olarak kabul edilmektedir. Her çocuğun kendi yaşıtları ile karşılaştırıldığında yaşıtlarından daha iyi veya daha kötü çocuklara baktığımız zaman kendi içlerinde hepsi de farklı özellikler göstermektedir. Kimi çocuk yazmada, kimi çocuk resim yapmada kimi çocuksa konuşmada yeteneklidir. Bazı çocuklar yaşıtlarına göre daha üstün yetenekler gösterirler. Çocukların çoğu yetenek açısından üç gruba ayrılabilir. Bunlar ortalama bir öğrenme gücüne sahip olanlar, ortalamanın üstü bir öğrenme gücüne sahip olanlar ve ortalamanın altı öğrenme gücüne sahip olanlar olarak sınıflandırılabilir. Bu gruplamaya girmeyen çocuklarda öğrenmeler yavaş ve oldukça güç olmasının yanı sıra kimisi vardır ki hızlı ve ileri düzeyde öğrenme gücüne sahiptir. Bu seviyedeki çocukları "üstün yetenekli" çocuklar veya "üstün zekalı" çocuklar grubunda gösterebilmek mümkündür (Ataman, 1982). Bir diğer tanım ise Kirk ve Gallogher (1989) tarafından yapılmış olup üstün ve özel yetenekli çocuğu; entelektüel, yaratıcı, sanat veya liderlik gibi alanlarda yüksek performans gösteren çocuk olarak tanımlar.

Bir ülkenin gelişebilmesi, rahatlık içerisinde yaşayabilme gayesi eğitim kurumlarında kaliteli bir eğitim sağlayabilme ile ilgilidir. Bunun için eğitimciler ne kadar başarılı olursa kalite de o düzeyde artar. Kısacası kaliteli öğretmenler, kaliteli öğrenciler yetiştirir (Özyar, 2003; Seferoğlu, 2003). Kaliteli bir eğitimci, kendisini sürekli olarak güncel tutar. Yeni öğretim metotlarını ve pedagojik yaklaşımları öğrenir ve uygular. Mesleki gelişim fırsatlarını aktif olarak araştırır ve analiz eder (Seferoğlu, 2004). Mesleki gelişim kavramı da eğitimde önemli bir etken olarak kabul edilmektedir. Bu kavram öğretmenlerin, eğitimcilerin ve diğer meslek gruplarının bilgi, beceri, yetenek ve meslek içinde sürekli öğrenme ihtiyaçlarını vurgular (Seferoğlu, 2001). Bu bulgular öğretmenlerin mesleki eğitimi olan ihtiyaçlarını etkili

bir eğitim-öğretim ve daha iyi okullar oluşturabilmek ile mümkün olabileceğini vurgulamıştır (Seferoğlu, 2003). Kendi alanlarında kentlerini iyi bir şekilde yetiştirmiş öğretmenler, öğrencilerine daha olumlu katkıda bulunabilir. Fakat eğitimciler her defasında değişik öğrenciler, başka yaş grupları, öğrenci seviyeleri farklı ve ayrı sosyal ekonomileri olan öğrenciler ile çalıştıkları için çeşitli yöntem ve teknikleri uygulama mecburiyetini de ortaya çıkarmaktadırlar (Seferoğlu, 2004).

1.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırmanın amacı, Türkiye'de bilim ve sanat merkezlerinde görev yapan görsel sanatlar öğretmenlerinin mesleki yenilenmelerini ve kendilerini geliştirmelerini sağlamaya yönelik tutum ve görüşlerini incelemektir. Çalışmada görsel sanatlar öğretmenlerinin mesleklerine özgü çalışmalarını kişisel görüşlerine yönelik düşüncelerini ortaya koyarak gelişimlerine verdikleri önem açığa çıkarılmaya çalışılacaktır. Sanatsal yaratıcılığın oldukça önemli ve bireysel sanat üretimlerinin de gerekli olduğu görsel sanatlar öğretmenliği, sürekli kendini güncelleme ve yenileme gerektiren bir meslek grubu olduğu için bu süreçteki olumlu veya olumsuz öğretmen tutumlarını tespit etmek öğretim sürecinin kalitesini arttıracaktır. Bu çalışma eğitimde öncü ve yenilikçi kurumlar olduğu düşünülen bilim sanat merkezlerinde görev yapan öğretmenlerin mesleğe bakış açıları hakkında edinilen bilgilere dayanarak birçok olumlu önerilerde bulunması bakımından önemlidir. 21. yüzyıl becerileri içerisinde öğrencilerden beklenen sanatsal yaratıcılığın desteklenmesi için sanat eğitimcilerinin içinde bulundukları durumun tespit edilmesi önem taşımaktadır.

1.2. Sınırlılıklar

Bu araştırma;

1. 2022–2023 eğitim-öğretim yılında, Türkiye'de bilim sanat merkezlerinde görev yapan görsel sanatlar öğretmenleri bu çalışmanın evrenini oluşturmaktadır.
2. 2021–2022 eğitim-öğretim yılında, Türkiye'de bilim sanat merkezlerinde görev yapan görsel sanatlar öğretmenlerinin mesleki yenilenme ve kendilerini geliştirmeye yönelik tutumlarının incelenmesi için kullanılan ölçek ile sınırlıdır.

1.3. Tanımlar

3. **Bilim ve Sanat Merkezi:** Bilim ve sanat merkezi, okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarına devam eden üstün veya özel yetenekli öğrencilerin örgün eğitim kurumlarındaki eğitimlerini aksatmayacak şekilde bireysel yeteneklerinin farkında olmalarını ve kapasitelerini geliştirerek en üst düzeyde kullanmalarını sağlamak amacıyla açılmış olan bağımsız özel eğitim kurumlarıdır (MEB, Bilim ve Sanat Merkezleri Yönergesi, 2007).
4. **Yetenek:** Yetenek sözcüğü, geniş kapsamlı bir anlam içermesinin yanı sıra “Bir duruma uyma konusunda organizmada bulunan ve doğuştan gelen güç, kapasite.” olarak tanımlanmıştır (TDK, 2005).
5. **Zekâ:** Düşünme, algılama, muhakeme etme, sorgulama ve kavrama gibi zihinsel süreçleri kapsayan bileşenler bütününe zekâ denilmektedir (Akboy, 2000).
6. **Üstün Yetenekli/ Zekâlı:** Üstün yetenekliler, çevre ile etkileşimi çok yüksek, yaratıcılığı, kabiliyeti ve başarısı olağanüstü olan kişilere denilmektedir.
7. **Tanımlama:** “Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin tüm gelişim alanlarındaki özellikleri ile yeterli ve yetersiz yönlerinin, bireysel özelliklerinin ve ilgilerinin belirlenmesi amacıyla tıbbî, psiko-sosyal ve eğitim alanlarında yapılan değerlendirme sürecidir” (MEB, 2006).

1.4. Problem Cümlesi

Bilimsel sanat merkezlerinde görev yapan görsel sanatlar öğretmenlerinin mesleki yenilenme ve kendilerini geliştirmeye yönelik tutumları nelerdir?

1.4.1. Alt Problemler

1. Bilim ve sanat merkezlerinde görev yapan görsel sanatlar öğretmenlerinin mesleki yenilenme ve kendilerini geliştirmeye yönelik tutumları cinsiyet değişkenine göre farklılık göstermekte midir?
2. Bilim ve sanat merkezlerinde görev yapan görsel sanatlar öğretmenlerinin mesleki yenilenme ve kendilerini geliştirmeye yönelik tutumları yaş değişkenine göre farklılık göstermekte midir?

3. Bilim ve sanat merkezlerinde görev yapan görsel sanatlar öğretmenlerinin mesleki yenilenme ve kendilerini geliştirmeye yönelik tutumları öğrenim durumu değişkenine göre farklılık göstermekte midir?
4. Bilim ve sanat merkezlerinde görev yapan görsel sanatlar öğretmenlerinin mesleki yenilenme ve kendilerini geliştirmeye yönelik tutumları öğretmenlikte geçirdikleri kıdem yılı değişkenine göre farklılık göstermekte midir?
5. Bilim ve sanat merkezlerinde görev yapan görsel sanatlar öğretmenlerinin mesleki yenilenme ve kendilerini geliştirmeye yönelik tutumları bilim ve sanat merkezindeki görev süresi değişkenine göre farklılık göstermekte midir?

2. KURAMSAL ÇERÇEVE VE ARAŞTIRMALAR

2.1. Üstün Zekâ ve Üstün Yetenek Kavramları

Bu başlık altında eğitim öğretim sürecine ait temel kavramlarla ilgili literatür taraması yapılmıştır.

2.1.1.Eğitim ve Öğretim

Üstün zekâ kavramı, tarihsel süreç içerisinde farklı tanımlar ve yaklaşımlarla ele alınan bir konudur. Geleneksel ve çağdaş yaklaşımlar, üstün zekâyı sınırlayan veya daha geniş bir perspektiften ele alan farklı tanımlarla şekillenmiştir.

Geleneksel tanımlara bakıldığında, üstün zekâyı belirli kriterlere dayandıran ve genellikle IQ testleri gibi ölçümlerle ifade eden yaklaşımlar görülmektedir. Bu tür tanımlar, belirli bir IQ puanının üstünde olan bireyleri üstün zekâlı olarak sınıflandırmıştır. Örneğin, 130 IQ puanı gibi bir sınırdan yüksek puan alan bireyler üstün zekâlı kabul edilmiştir. Ancak bu yaklaşım eleştirilmiştir ve zekânın çok yönlü bir yapıya sahip olduğunu, sadece IQ ile ölçülemeyecek kadar karmaşık bir yetenek yelpazesi içerdiği düşüncesi ön plana çıkmıştır.

Daha çağdaş tanımlarda ise üstün zekâyı sınırlayan rakamların yetersiz olduğu düşüncesi hakimdir. Bu yaklaşımlar, üstün zekânın sadece belirli bir IQ puanıyla sınırlı olmadığını, aynı zamanda yaratıcılık, problem çözme yeteneği, liderlik kabiliyeti ve sanatsal yetenekler gibi farklı alanlarda üst düzeyde performans gösterme yeteneğini de içerdiğini vurgulamaktadır. Bu tanımlar, bireyin potansiyelini farklı yönlerden değerlendirmektedir ve tek bir ölçümle sınırlamamaktadır.

Üstün zekâ kavramını tanımlarken, genellikle zekânın çoklu zeka alanlarını içerebileceği ve bu alanlarda olağanüstü yetenekler gösteren bireyleri ifade ettiği kabul edilmektedir. Bu alanlar genellikle sözel-linguistik, mantıksal-matematiksel, görsel-uzamsal, müzikal, bedensel-kinestetik, içsel-duygusal ve sosyal zeka gibi farklı yetenek alanlarını içermektedir (Sak, 2013).

Görüldüğü üzere "üstün yetenekli" ve "üstün zekâlı" terimleri sıklıkla birbirinin yerine kullanılabilmekte ve bu durum karışıklığa neden olabilmektedir. Bu karışıklığın nedenleri arasında terimlerin benzer anlamlar taşımasının yanı sıra, her bir terimin farklı vurgular yapabilmesi ve farklı alanlarda kullanılabilir olması yer almaktadır (Sungur, 2003). Üstün yetenekli bireyler, genetik temele dayalı olarak var olan potansiyelleri ve bu potansiyellerin çevresel etkileşimler ile gelişmesi sonucu farklı alanlarda olağanüstü yetenekler sergileyen kişiler olarak tanımlanmaktadır. Aynı

zamanda üstün yetenekli bireylerin fiziksel olarak da yaşlılarından daha hızlı veya gelişmiş olabileceği, dikkat yeteneklerinin daha iyi olduğu ve odaklanma konusunda üstün yetenekleri olabileceği, motor becerilerinin gelişmiş olabileceği, bilişsel yeteneklerde, yani düşünme, anlama, analiz etme ve sentez yapma becerilerinde üst düzey yetenekler sergileyebileceği, problem çözme yeteneklerinin yüksek, dil konusunda daha üstün, kelime dağarcıklarının zengin olabileceği, dil becerileri gelişmiş, sosyal ve duygusal alanlarda da üstün yetenekler gösterebileceği ve estetik anlayışlarının gelişmiş olabileceği gibi özellikler de yer almaktadır. Bunun yanı sıra üstün yetenekli bireylerin yaşlılarından ileri düzeyde olma durumunun, çeşitli gözlem ve ölçme araçlarıyla uzman kişiler tarafından tespit edilebildiği de vurgulanmaktadır. Bu tanım, üstün yetenekli bireyleri tek bir alanla sınırlamadan, farklı yönlerdeki yetenekleri kapsayacak şekilde anlatmaya çalışmaktadır (Dönmez, 2010).

Ataman (2012)'a göre bu çocukların bazıları üstün zekalı bazıları üstün yetenekli ve bazıları ise parlak çocuktur. Her üç terim de çocukların farklı yönlerdeki yeteneklerini ifade etmektedir,

Üstün zekalı çocuklar genel zeka kapasiteleri açısından yaşlılarından belirgin bir şekilde yüksek bir düzeye sahiptir. Bu durum bilişsel yeteneklerde (düşünme, problem çözme ve analiz yapma gibi) fark edilebilmektedir. Üstün zekalı çocuklar sıkça merak ederler, derinlemesine düşünürler, kompleks sorular sorarlar ve genellikle sınıf içinde öğretmenleri ve diğer öğrencileri ile farklı bir perspektiften etkileşimde bulunabilmektedirler.

Üstün yetenekli çocuklar ise belirli bir alanda (müzik, spor, matematik ve sanat gibi) yaşlılarından belirgin bir üstünlük gösterebilmektedirler. Bu alanlarda olağanüstü performans sergileyebilirler. Bu çocuklar genellikle sıkça belirli bir alana olan yoğun ilgi ve yetenekleri ile öne çıkarlar.

Parlak çocuklar terimi daha genel bir anlam taşımaktadır ve genelde akademik alanlarda başarılı, öğretmenlerinin ilgisini çeken ve sınıfta genellikle dikkat çekmeyen, uyumlu öğrencileri ifade etmektedir. Bu çocuklar sınıfta öğretmenin beklentilerine uygun davranışlar sergileyerek başarılı notlar alabilmektedir.

Bu üç grup arasındaki ayrım bazen net olmayabilir ve çocukların yetenekleri farklı alanlarda farklılaşabilir. Önemli olan çocukların potansiyellerini doğru bir şekilde tanımlayarak onlara uygun eğitim ve destek sağlamaktır.

Yetenek zekayı kapsayan bir alandır. Çünkü üstün zekalılığın oranı %2 civarındadır. Üstün yetenekli grup denildiğinde bunun oranının %4 ve %5'lere

çıkartmak mümkündür. Bu çocuklar resim, müzik, matematik ve sözel alanların bazılarında akranlarından ileride gelişim gösterirken bazıları akranlarıyla aynı alanda gelişim göstermektedir. Bazılarının ise destek alması gerekmektedir (Ataman, 2012). Üstün yetenekli öğrenciler çok daha geniş bir bilgi tabanına sahiptirler ve sahip oldukları bilgiyi kendi yararlarına kullanmada daha başarılıdırlar. Daha karmaşık ve daha zorlayıcı çevreleri tercih ederler. Problem çözmede daha hızlıdırlar. Fakat çözümü planlama sürecinde daha fazla zaman harcarlar ve problemleri daha etkin şekilde tanımlarlar (Çelikten, 2017).

Howard Gardner'ın Çoklu Zeka Kuramı, zekânın farklı alanlarda ifade edilen yetenekler bütünü olduğunu vurgular. Bu kurama göre, her birey farklı zeka türlerinden bir veya daha fazlasına sahiptir ve her bir tür farklı yeteneklerin temsilcisidir. Yukarıda bahsedilen sekiz zeka türü, Gardner'ın Çoklu Zeka Kuramı'nın temel bileşenleridir. Bu temel bileşenleri, dilsel zeka, mantıksal-matematiksel zeka, görsel-uzamsal zeka, müziksel zeka, bedensel-kinestetik zeka, sosyal zeka, içsel zeka ve doğacı zeka olarak sınıflandırmak mümkündür.

Dilsel Zekâ: Dil kullanma, dil yapısı, kelime oyunları, yazı ve sözlü anlatım gibi alanlarda üstün yetenekleri içermektedir. Yazarlar, konuşmacılar ve iletişimciler bu türde yüksek yetenek gösterilmektedir.

Mantıksal-Matematiksel Zekâ: Mantıksal düşünme, problem çözme, matematiksel analiz ve soyut düşünme gibi yetenekleri içermektedir. Bilim insanları, mühendisler ve matematikçiler bu türde yüksek yetenek gösterilmektedir.

Görsel-Uzamsal Zekâ: İçerikleri görsel olarak anlama, uzamsal ilişkileri anlama, haritalama gibi alanlarda üstün yetenekleri içermektedir. Sanatçılar, mimarlar ve tasarımcılar bu türde yüksek yetenek gösterilmektedir.

Müziksel Zekâ: Müziği anlama, ritmik yetenek, enstrüman çalma ve melodi oluşturma yeteneklerini içermektedir. Müzisyenler, besteciler ve ses mühendisleri bu türde yüksek yetenek gösterebilmektedir.

Bedensel-Kinestetik Zekâ: Beden hareketleriyle ifade etme yeteneği, koordinasyon, spor ve dans gibi alanları içermektedir. Dansçılar, sporcular ve aktörler bu türde yüksek yetenek gösterebilmektedir.

Sosyal Zekâ: İnsanlar arası ilişkileri anlama, empati yapabilme, iletişim becerileri ve liderlik yeteneklerini içermektedir. İyi liderler, öğretmenler ve danışmanlar bu türde yüksek yetenek gösterebilmektedir.

İşsel Zekâ: Kendi duygusal ve düşünsel iç dünyasını anlama, öz farkındalık ve özgüven gibi yetenekleri içermektedir. Filozoflar, meditasyon uzmanları ve psikologlar bu türde yüksek yetenek gösterebilmektedir.

Doğacı Zekâ: Doğal çevreleri anlama, doğa ve canlıların özelliklerini gözlemlene yeteneği, ekoloji ve çevre bilimleri gibi alanları içermektedir. Doğa bilimcileri, botanikçiler ve çevre aktivistleri bu türde yüksek yetenek gösterebilmektedir.

Bu zeka türleri farklı yetenek alanlarını temsil etmektedir ve her bireyde farklı oranlarda bulunabilmektedir. Üstün zekâlılık, bu zeka türlerinden bir veya birkaçında belirgin bir üstünlük gösterme durumuyla ilişkilendirilebilir. Örneğin, bir kişi müziksel zekâsıyla öne çıkarken, bir diğeri mantıksal-matematiksel zekâsıyla üstün yetenek gösterebilir. Bu kavramlar, bireylerin farklı yeteneklerini daha kapsamlı bir şekilde anlamamıza yardımcı olmaktadır.

2.2. Üstün Yetenekli Bireylerin Özellikleri

Üstün yetenekli bireylerin genellikle sahip oldukları özellikleri açıklayan ve tanımlayan önemli noktaları yansıtmaktadır. Bu özellikler, üstün yetenekli bireylerin yeteneklerini ve kapasitelerini ifade eden kavramlar arasında yer almaktadır.

Üstün yetenekli bireyler genellikle karmaşık fikirleri, konseptleri veya kavramları daha hızlı ve derinlemesine anlayabilmektedirler. Bu, soyut düşünme yeteneklerine işaret etmektedir. Soyut düşünme, somut gerçeklerin ötesinde kavramsal düşünme yeteneğidir. Üstün yetenekli bireyler, soyut düşünme yetenekleriyle öne çıkabilmektedirler. Genellikle zengin bir kelime dağarcığına sahiptirler ve kelime kullanımında yaratıcı olabilirler. Merak ve dikkatli gözlem yetenekleri, üstün yetenekli bireylerin yeni bilgiye açlık duyduklarını ve çevrelerini detaylı bir şekilde fark ettiklerini göstermektedir. Üstün yetenekli bireyler genellikle detaylı bir hafızaya sahiptir ve geçmiş deneyimleri ayrıntılı olarak hatırlayabilir. Bu yetenekli bireylerin genellikle farklı ve çeşitli ilgi alanlarına sahip olmaları, çok yönlü düşünme yeteneklerini yansıtabilir. Sanatsal anlamda üstün yetenekli bireylerin resim çizme ve müzik enstrümanları çalma gibi yetenekler sergileme olasılığı yüksektir (Ataman, 1982).

Üstün yetenekli çocuklar sahip oldukları özellikleri bakımından beş alt başlık altında toplanmaktadır. Bedensel özellikleri gelişmiş çocukların fiziksel yeteneklerle ilgili özellikleri ön plandadır ve spor ve dans gibi alanlarda üstün yetenek gösterme potansiyeli bulunan çocuklar olarak değerlendirilir.

Zeka ve bilişsel yetenekler ile ilgili özellikleri gelişmiş çocuklar ise soyut düşünme, mantıksal akıl yürütme ve problem çözme yetenekleri gibi unsurlar ile bu kategoride yer almaktadırlar.

Çocuğun ileriki yaşlarda sahip olabileceği yetenekler ve potansiyeller yetişkinlikle ilgili özellikler içerisinde değerlendirilmektedir. Kısaca çocuğun ileride nasıl bir yetişkin olabileceği bu özellikler içerisinde yer almaktadır. Kişisel özellikleri yani bireysel nitelikleri ve kişisel özellikleri gelişmiş bireylerde sebat, düzenlilik ve gözlem hassasiyeti gibi karakteristikler özellikler ön plandadır.

Sosyal etkileşimlerdeki yetenekleri ve davranışları ön planda olan bireylerde sosyal özellikler gelişmiştir. İnsanlarla iletişim kurabilme, liderlik yetenekleri ve hizmet etme isteği gibi özellikleri içerir.

Üstün yetenekli çocukların bu kategorilerdeki özellikleri farklı yönlerde gelişebileceği ve sahip olabileceği özellikleri genel bir çerçeve içinde sınıflandırılmaktadır. Ayrıca üstün yetenekli bireyleri soyut düşünme, analitik düşünme, inisiyatif alma ve sosyal duyarlılık gibi özelliklerinin var olması da mümkündür. Her bir çocuğun bu özelliklerin farklı kombinasyonlarına sahip olabileceği ve her birinin benzersiz olduğu unutulmamalıdır (Özoğlu, 2004).

2.3. Üstün Yetenekli Çocukların Yetenek Alanlarına Göre Özellikleri

Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) 1991 yılında üstün yetenekli bireylerin ayırt edici özelliklerini nasıl sıraladığını açıklamaktadır. Bu açıklamalar, üstün yetenekli çocukların genel eğilimlerini ve öne çıkan yeteneklerini yansıtmaktadır.

Üstün yetenekli bireyler, yaşlarına kıyasla belirli alanlarda daha ileri düzeyde gelişim gösterebilirler. Bu alanlar zeka, sanat, spor ve matematik gibi farklı alanları içerebilir. Üstün yeteneğe sahip olan bireyler öğrenmeye karşı büyük bir ilgi duyarlar ve yeni bilgiler edinmeye hevesli bir tutum sergilerler. Merak duyguları gelişmiştir, çevrelerindeki dünyayı anlamak için yoğun bir ilgi gösterirler ve bu meraklarını zengin bir kelime dağarcığı ile ifade ederler. Üstün yetenekli çocuklar, yeni bilgileri hızlı bir şekilde öğrenme ve anlama yeteneğine sahiptirler. Genellemeler ve soyutlamalar yaparak kendilerinde bulunan bilgiyi farklı alanlara aktarabilme yetenekleri gelişmiştir. Çeşitli problem çözme ve öğrenme stratejileri kullanarak farklı durumları ele alabilirler. Gözlem gibi görünen farklı işlemler arasında bile ilgi ve bağlantılar kurabilme yetenekleri vardır. Yaratıcılık yetenekleri gelişmiştir ve bağımsız olarak çalışma yeteneğine sahiptirler. Başkalarının duygusal durumlarına, düşüncelerine ve

ihtiyaçlarına karşı duyarlıdırlar. Aynı zamanda kendilerini açık ve net bir şekilde ifade edebilirler. Espri yetenekleri gelişmiştir ve öz eleştiri yapabilirler.

Sonuç olarak, her üstün yetenekli çocukta bu özelliklerin hepsine rastlanmasa da genel olarak bu özellikler üstün yetenekli bireylerin genel eğilimlerini yansıtmaktadır. Her birey benzersizdir ve bu özellikleri farklı kombinasyonlarda sergileyebilir. (Karabulut, 2019).

2.3.1. Müzik Alanındaki Bireylerin Yetenek Özellikleri

Müzik alanında üstün yeteneğe sahip çocuklar, ritim ve melodi gibi müziksel öğelere daha hassas tepki verebilirler. Müzik dinlerken bu öğeleri daha belirgin bir şekilde ayırt edebilirler. Bu çocuklar müziğe büyük bir ilgi duyarlar ve müzik etkinliklerine katılmaktan hoşlanırlar. Konserlere gitmek, müzik dinlemek ve enstrüman çalmak gibi aktivitelere de ilgi gösterirler. Üstün yetenekli çocuklar beste yapmaya karşı büyük bir istek duyabilirler. Müzikal yaratıcılıklarını ifade etmek için beste yapmaya motive olurlar. Müzik aracılığıyla duygularını ve düşüncelerini ifade etme eğilimindedirler. Başkalarıyla birlikte şarkı söylemekten hoşlanırlar ve müziği duygularını ifade etmek için kullanırlar. Üstün yetenekli çocuklar, çeşitli müzik enstrümanlarına ilgi gösterirler ve bu enstrümanları çalmaya istekli olurlar. Enstrüman çalmayı öğrenmek için motivasyon gösterirler. Müzik parçaları bestelemeye yönelik bir yetenekleri olabilmekle beraber yorumlama yetenekleri de gelişmiştir. Müzik parçalarını hızlı bir şekilde öğrenip anlamlı bir şekilde yorumlayabilirler. Müzik sanatçıları veya enstrümanlar ile ilgili koleksiyonlar yapabilirler. Bu koleksiyonlar ilgilerini ve tutkularını da yansıtabilir. (Uzun, 2004).

2.3.2. Görsel ve Gösteri Sanatlarındaki Yetenek Özellikleri

Görsel sanatlar alanında üstün yeteneğe sahip çocuklar, sanat aktivitelerine isteyerek ve hevesle katılırlar. Sanatla ilgilenmeye fazladan zaman ayırarak yeteneklerini geliştirmek isteme eğilimindedirler. Kıl, platin, çamur ve seramik gibi malzemelerle üç boyutlu çalışmalar yapmaktan hoşlanırlar. Bu tür çalışmalarla kendilerini ifade etmekten keyif alırlar. Stil, denge ve bütünlüğe sahip, orijinal ve özgün sanat eserleri üretebilirler. Sanatsal yaratıcılıklarını bu şekilde ifade ederler. Detayları diğer insanlardan daha iyi görebilme yeteneğine sahiptirler. Bu da sanatsal çalışmalarında farklılık yaratabilmektedir. Sanat ve sanat tarihi gibi konularda bilgi edinmeye ve araştırmaya isteklidirler. Sanatın geçmişi ve farklı akımlarıyla ilgilenirler. Diğer insanların yaptığı sanat etkinliklerine ilgi gösterirler. Sergileri

gezerek ve sanat eserlerini inceleyerek üzerine tartışma yapabilirler. Çok iyi bir hayal gücüne sahiptirler. Bu hayal gücünü sanatsal ifadelerinde ve eserlerinde kullanabilirler (Ersoy ve Avcı, 2004).

2.3.3. Sosyal Bilimler Alanındaki Yetenek Özellikleri

Sosyal bilimler alanında üstün yeteneklere sahip çocuklar genellikle yaşlılarına göre kavramsal olarak ileride olabilirler. Bu çocuklar, genellikle sorgulayıcı bir zihniyetle donatılmış olup, karmaşık konuları anlama ve çözme yetenekleri daha gelişmiştir. İleri düzeyde teknik ve özel birikime sahip olmaları, genellikle belirli sosyal bilim alanlarındaki konseptleri derinlemesine anlamalarını sağlar.

Bu tür çocuklar genellikle zorlu veya karmaşık işlere karşı bir ilgi gösterirler. Bu, onların öğrenmeye olan açıklığını ve problem çözme becerilerini kullanma isteklerini yansıtabilir. Ayrıca, bağımsız projeler yapmaktan hoşlanabilirler. Bu tür projeler, yaratıcılıklarını sergilemelerine ve kendi öğrenme süreçlerini yönlendirmelerine olanak tanır.

Aynı zamanda, sosyal bilimlere duydukları ilgi nedeniyle yeni fikir ve bilgileri öğrenmeye açık olabilirler. Bu, onların öğrenme süreçlerini zenginleştirir ve gelişmiş analitik düşünme yetenekleriyle birleşerek kendi alanlarında daha derinlemesine anlam kazanmalarına yardımcı olabilir. Kendi ilgi alanlarına odaklanarak derinlemesine keşif yapma fırsatı bulabilirler (Uzun, 2004).

2.4. Üstün Yetenekli Çocukları Tanılama Yöntemleri

Üstün zekâlı çocukların tanınması ve eğitim sürecinde ihtiyaçlarına uygun bir yaklaşım benimsemek, bu çocukların potansiyellerini tam anlamıyla geliştirmelerine yardımcı olabilir ve onların başarılarını destekleyebilir (Önal, 2019).

Üstün zekâlı çocukların tanınması, genellikle öğrencinin bireysel zekâ testi sonuçlarına dayanmaktadır. Türkiye'de bu süreç genellikle rehberlik ve araştırma merkezleri (RAM) tarafından yürütülmektedir. RAM'lar, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı olarak çalışan merkezlerdir ve çeşitli rehberlik hizmetleri sunarlar. Üstün zekâlı çocukların tanınması, öğrencinin bilişsel yeteneklerini değerlendiren standart zekâ testleri aracılığıyla gerçekleştirilir.

Bu testler; çocuğun zihinsel kapasitesini, problem çözme becerilerini, matematiksel düşünce yeteneğini ve diğer kognitif yetenekleri ölçmektedir. Bu değerlendirmelerin sonuçlarına dayanarak, çocuğun üstün zekâlı olup olmadığı belirlenmektedir. Tanı süreci genellikle çok disiplinli bir yaklaşım gerektirmektedir,

bu nedenle RAM'lar genellikle psikologlar, özel eğitim uzmanları ve diğer ilgili uzmanları içermektedir.

Okul öncesi dönemde üstün zekâlı çocukların tanınması için RAM'ların yanı sıra hastanelerde veya özel sektörde görev yapan psikologlar da görev alabilmektedir. Bu uzmanlar, çocuğun bilişsel, duygusal ve sosyal gelişimini değerlendirmek için çeşitli testler ve gözlemler kullanabilmektedirler.

Öğrencinin üstün zekâlı olarak tanınması, eğitim programlarının bireyselleştirilmesi ve çocuğun özel ihtiyaçlarına uygun destek sağlanması açısından önemlidir. Tanılama sürecinde çeşitli uzmanlar bir araya gelerek çocuğun genel ihtiyaçlarını anlamaya çalışırlar ve uygun eğitim ve destek programlarını belirlerler (Akkanat, 2012).

Türkiye'de Bilim ve Sanat Merkezleri (BİLSEM) kayıtları için tanılama sürecinin detaylarına dair bir açıklama yapılmıştır. Bu süreç, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenen kılavuz ve yönergeler doğrultusunda yürütülmektedir.

Aday belirlenirken öğrenciler, bakanlık tarafından belirlenen ölçme araçları ile grup tarama uygulamasına alınır. Grup taramasında belirlenen ölçütte ya da üzerinde performans gösteren öğrenciler, tanılama sürecine alınırlar. Belirlenen ölçütleri karşılayan öğrencilerin listesi, bakanlık tarafından il tanılama sınav komisyonuna gönderilir. İl tanılama sınav komisyonu, öğrencilerin objektif ve standart ölçme araçları ile bireysel incelemesini yapar. İl tanılama sınav komisyonu, bakanlıkça belirlenen ölçütler doğrultusunda öğrencilerin bireysel incelemesini objektif ve standart ölçme araçları kullanarak gerçekleştirir. Bu inceleme süreci, öğrencilerin genel zihinsel yetenekleri ile görsel sanatlar ve müzik yetenekleri gibi özel yetenek alanlarını içerir. Bireysel inceleme süreci sonucunda elde edilen belgeler, genel zihinsel yetenek alanına ait evraklar rehberlik ve araştırma merkezlerinde, görsel sanatlar ve müzik yetenek alanına ait evraklar ise BİLSEM arşivlerinde muhafaza edilir.

Bu süreç, üstün yetenekli öğrencilerin belirlenmesi ve BİLSEM programlarına kaydolmaları için önemli bir adımdır. Tanılama sürecinde objektif ve standart ölçme araçlarının kullanılması, adil ve güvenilir bir değerlendirme sağlamaya yardımcı olabilir (MEB, 2019).

Üstün zekâlı öğrencileri belirlemek amacıyla ülkemizde WISC-R (Wechsler Intelligence Scale for Children - Revised) testi sıklıkla kullanılmaktadır. Bu test, zihinsel yetenekleri değerlendirmek ve üstün zekâlı çocukları tanılamak için kullanılır.

Test, birebir görüşmeler ve özel eğitim almış psikologlar tarafından uygulanır. WISC-R, çocukların bilişsel yeteneklerini ölçerek zihinsel potansiyellerini değerlendirmeye odaklanır. Test; dil becerileri, hafıza, mantıksal düşünme ve problem çözme gibi alanlarda performansı ölçer ve genel bir zeka puanı oluşturur.

Ayrıca, 2016 yılında birinci ve ikinci sınıflar için genel yetenek alanındaki değerlendirmelerde Kaufman Brief Intelligence Test - Second Edition (KBIT-2) kullanılmaya başlanmıştır. KBIT-2, zekâyı değerlendirmek için kısa bir süre içinde uygulanan bir testtir. Bu test, sözel ve non-sözel (görsel-motor) becerileri ölçer ve genel zeka puanı sağlar. KBIT-2, özellikle daha genç çocuklar için uygun bir seçenektir ve kısa bir süre içinde tamamlanabilir.

Her iki test de özel eğitim almış uzmanlar tarafından uygulandığı için güvenilir sonuçlar vermektedir. Bu testler, öğrencilerin bilişsel yeteneklerini ve üstün zekâ gösterip göstermediklerini belirlemede önemli araçlardır. Tanılama sürecinde bu testlerin yanı sıra diğer değerlendirme araçları da kullanılabilir. Çünkü üstün yeteneklilik genellikle çok yönlü bir değerlendirmeyi gerektirmektedir (Özel Eğitim ve Rehberlik Genel Müdürlüğü, 2016).

2.5. Üstün Yetenekli Çocukların Eğitimlerine Yönelik Modeller

Üstün yetenekli bireylerin tanılanmasının ardından, bu çocukların özellikleri ve yetenekleri doğrultusunda özel ihtiyaçlarını karşılayacak eğitim programları ve hizmetler belirlenmelidir. Bu, bireysel farklılıkları anlamak, öğrencilerin güçlü ve zayıf yönlerini belirlemek ve bu bilgileri eğitim sürecine entegre etmek anlamına gelmektedir (Özgüler, 2009).

Türkiye’de üstün yetenekli çocukların eğitimine yönelik birkaç farklı model ve yaklaşım benimsenmiştir. Bu modeller, üstün yetenekli çocukların bireysel ihtiyaçlarına daha etkili bir şekilde yanıt verebilmeyi amaçlamaktadır. Sağlanacak bu hizmetler üç ana başlık altında toplanmaktadır. Bunlar; zenginleştirme, hızlandırma ve gruplandırma.

2.5.1. Zenginleştirme

Zenginleştirme stratejileri, üstün yetenekli öğrencilerin kendi yaş grupları içinde veya normal sınıflarında eğitim alırken öğrenme deneyimlerini daha zengin hale getirmek için kullanılmaktadır. Bu stratejiler, öğrencilerin ilgi alanlarına ve

yeteneklerine uygun olarak daha derinlemesine öğrenmelerini sağlamayı amaçlamaktadır.

Üstün yetenekli çocuklar, normal akranları ile birlikte aynı sınıf veya eğitim ortamında bulunmaktadır. Bu, toplumsal bütünleşmeyi ve çocukların birbirleriyle etkileşim içerisinde bulunmalarını sağlamaktadır. Aynı zamanda bu yaklaşım, üstün yetenekli çocukların sadece akademik başarılarına odaklanmakla kalmaz, sosyal ve duygusal gelişimlerini de desteklemeyi amaçlar (Ataman, 2005). Üstün yetenekli çocukların yaşlılarıyla etkileşim içinde olmalarını ve birlikte çalışmalarını teşvik eder. Bu çocukların birbirlerinden öğrenmelerine, birlikte proje üretmelerine ve sosyal becerilerini geliştirmelerine olanak tanır.

Yarışmalar ve etkileşimli etkinlikler aracılığıyla çocuklar arasında sağlıklı rekabet ortamı oluşturulabilir. Üstün yetenekli çocukların hem kendi alanlarında öne çıkabilmelerine hem de genel sınıf içinde sosyal olarak entegre olabilmelerine odaklanır. Bu, çocukların tüm gelişim alanlarını kapsayan bir eğitim deneyimi yaşamalarına imkan tanır ve toplumsal bütünleşmeyi güçlendirir (Ataman, 2005).

İki temel türü bulunmaktadır. Bu iki temel türden biri dikey zenginleştirme iken bir diğeri yatay zenginleştirmedir.

2.5.1.1. Dikey Zenginleştirme

Bu yaklaşım, normal müfredat içeriğini kullanarak, öğrencinin normal yaşlılarından daha derin bir düzeyde öğrenmesini sağlamaktadır.

Öğrencinin ilgi duyduğu veya öne çıkan yetenekleri bulunan konularda daha fazla ayrıntı ve karmaşıklık içeren içerik sunulmaktadır.

Derinlemesine öğrenme, konuların genişletilmiş analizi, özgün proje çalışmaları ve zorlayıcı problem çözme aktivitelerini içerebilmektedir (Özsoy vd., 2002).

2.5.1.2. Yatay Zenginleştirme

Bu yaklaşım, öğrencinin normal müfredatın yanı sıra ek dersler veya etkinlikler almasını içermektedir. Örneğin, öğrenci normal sınıfta işlenen derslere ek olarak belirli bir konuda derinleşmesini sağlayacak ek dersler alabilmektedir. Bu, genellikle fazladan ders veya özel atölye çalışmaları şeklinde olabilir.

Yatay zenginleştirme, öğrencilere standart müfredatın ötesinde ilgi duydukları alanlarda daha fazla fırsat sunarak geniş bir öğrenme deneyimi sağlamaktadır.

Bu zenginleştirme stratejileri, üstün yetenekli öğrencilerin ihtiyaçlarına daha iyi cevap verebilmek ve potansiyellerini tam anlamıyla geliştirebilmek için uygulanır. Aynı zamanda bu uygulama, öğrencilerin bireysel farklılıklarını dikkate alarak daha anlamlı ve etkili bir öğrenme deneyimi sunmaya yönelik bir çabayı da ortaya koymaktadır (Özsoy vd., 2002).

Bu model, üstün yetenekli çocukların normal akranlarıyla birlikte eğitim almalarına yönelik bir yaklaşımı temsil eder ve birkaç önemli avantaj sunar.

2.5.2. Hızlandırma

Üstün yetenekli bireylerin eğitim süreçlerini kendi hızlarında ve kapasitelerine uygun bir şekilde yönlendirmeyi amaçlayan bir modeldir. Bu model, çeşitli uygulamalarla gerçekleştirilebilir ve genellikle normal süreden daha hızlı bir öğrenme sürecini içerir. Hızlandırma modelinin bazı yaygın uygulama biçimleri vardır. Üstün yetenekli çocuklar, normal eğitim programlarından önce okula başlayabilirler. Bu, çocukların erken yaşta öğrenme sürecine başlamalarına ve ilgi alanlarına uygun bir eğitim almalarına olanak tanır. Herhangi bir öğrenci yaş grubundan daha üst bir sınıfa da geçebilir. Örneğin, bir öğrenci normalde 5. sınıfa gitmesi gerekiyorsa, üstün yetenekleri nedeniyle doğrudan 6. sınıfa geçebilir. Öğrenci, genel olarak yaşıtlarından daha yetenekli olduğu belirlenen belirli derslerde de sınıf atlayabilir. Bu, öğrencinin ileri düzeyde konuları daha hızlı bir şekilde öğrenmesine olanak tanır. Bazı yetenekli öğrenciler birkaç sınıfın içinde de yer alabilir. Örneğin, belirli bir konuda ileri düzeyde yetenek gösteren bir öğrenci, birinci sınıfın yanı sıra ikinci sınıf matematik dersine de katılabilir veya belirli bir eğitim programını planlanan süreden daha kısa bir sürede tamamlayabilir. Bu, öğrencinin hızlı öğrenme kabiliyetini yansıtmaktadır. Öğrenci, normal müfredatın yanı sıra ilgi alanlarına yönelik ek kurslara katılabilir veya seminerlere iştirak edebilir. Bu, öğrencinin özel ilgi alanlarını daha derinlemesine keşfetmelerine fırsat tanır.

Hızlandırma modelleri, öğrencinin bireysel ihtiyaçlarına ve yeteneklerine daha iyi cevap verebilmek amacıyla kullanılmaktadır. Tüm bu yaklaşımlar, üstün yetenekli bireylerin kendi hızlarında öğrenmelerini ve potansiyellerini tam anlamıyla geliştirmelerini sağlayarak, standart eğitim modellerinden farklılaşan bir eğitim deneyimi sunmaktadır (Ersoy ve Avcı, 2001). Sınıf atlatma, üstün yetenekli öğrencilerin normal yaş gruplarından daha ileri bir sınıfa yerleştirilmesi anlamına gelen yaygın bir hızlandırma yöntemidir. Bu yöntem, öğrencinin yaşıtlarından daha

yüksek bir seviyede yetenek gösterdiği belirlendiğinde uygulanır. Sınıf atlama, öğrencinin akademik gereksinimlerini karşılamak ve onların hızlı öğrenmelerine uygun bir ortam sağlamak için kullanılır (Wittiy, 1963).

Ders atlama yöntemi de hızlandırma stratejilerinden biridir. Bu yöntem, öğrencinin belirli bir ders veya konuda normal müfredatın ötesinde ilerlemesine olanak tanımaktadır. Öğrenci, yetenek ve ilgilerine göre daha ileri düzeyde derslere katılabilir. Böylece kendi öğrenme hızına ve kapasitesine uygun bir eğitim alabilir. Bu yöntem, öğrencinin başarılı olduğu derslerde ilerleyerek daha zorlayıcı ve gelişmiş içeriklere erişmesini sağlamayı amaçlamaktadır. Örneğin matematik alanında yeteneği olan birinci sınıf öğrencisi yeteneğine göre ilköğretim ikinci kademe matematik derslerine de devam edebilir (Ersoy ve Avcı, 2001). Hızlandırma uygulamalarının öğrencilerin öğrenme motivasyonunu artırarak sıkılmalarını önleyebileceği doğrudur. Bu stratejiler, öğrencinin yetenek ve ilgi alanlarına uygun olarak daha ileri düzeyde eğitim almasına olanak tanır öğrenciyi daha fazla meydan okumaya teşvik edebilir. Ancak bu avantajların yanında bazı olumsuz yanlar da göz önüne alınmalıdır. Örneğin, yaşlılarıyla iletişiminin zayıflaması gibi durumlar bu olumsuz yanlara örnek olarak gösterilebilir (Levent, 2011).

2.5.3. Gruplandırma

Gruplandırma, benzer yetenekleri ve üstün yetenekli çocukları yetiştirme ve geliştirme programları olarak adlandırılan bir eğitim modelini açıklamaktadır. Bu programlar, belirli özelliklere sahip ve zeka düzeyleri açısından yakın olan üstün yetenekli bireyleri bir araya getirerek, onların özel ihtiyaçlarına ve potansiyellerine uygun bir eğitim sağlamayı amaçlar. Gruplandırma, öğrencilere daha uygun, yaşlarına oranla akranlarına meydan okuyan ve destekleyici bir öğrenme ortamı sunan bireysel gelişimlerini desteklemeyi hedefler (Özsoy vd., 2002).

2.6. Türkiye’de Üstün Yetenekli Çocukların Eğitiminde Tarihsel Süreç

Üstün zekâlı çocukların eğitimi konusundaki tarihsel süreç, Osmanlı İmparatorluğu dönemine dayanmaktadır ve bugün de ilerleyerek devam etmektedir. Özellikle 21. yüzyılda üstün zekâlı çocukların eğitimine daha fazla odaklanılmasını ve bu çocuklara daha uygun, meydan okuyan ve özel ihtiyaçlarına cevap veren eğitim programlarının geliştirilmesini sağlamıştır. Bu durum gelecek dönemlerde üstün yetenekli çocukların potansiyellerini tam olarak gerçekleştirebilmeleri için umut verici

bir temel oluşturabilmektedir (Özkan, 2009). Üstün zekâlı ve yetenekli çocukların eğitimi, Türkiye'nin eğitim tarihi içinde özel bir yere sahiptir. Bu konudaki çalışmalar ve politikalar, zaman içinde evrilmiş ve gelişmiştir. İşte bu alandaki tarihsel süreçte Türkiye'nin ayrı bir yeri olduğunu belirten bazı önemli noktalar. Cumhuriyet öncesinde ve sonrasında üstün zekâlı ve üstün yetenekli çocukların eğitiminin tarihsel gelişimi olmak üzere temel olarak iki döneme ayrılabilir (Şenol, 2011).

Osmanlı Devleti'ndeki Enderun mektepleri, Türkiye'de üstün yetenekli çocuk eğitiminin tarihinde önemli bir yer tutmaktadır. Osmanlı Devleti döneminde başlatılmış olan bu uygulama Türkiye'de üstün yetenekli çocukların belirlenmesi ve eğitimlerine destek sağlanması amacıyla çıkarılan önemli düzenlemelerden biridir. Bu yasa, özellikle müzik alanında yetenekli çocuklara devlet bursu sağlayarak yurtdışında eğitim almalarını mümkün kılmıştır. İşte bu yasaya dair bazı önemli noktalar şu şekilde belirlenmiştir.

1. **1948 Sayılı Yasa (İdil Biret, Suna Kan Yasası):** Bu yasa, 1948 yılında müzik alanında özel yetenekli çocuklar İdil Biret ve Suna Kan'ın devlet bursu ile yurtdışına gönderilip yeteneklerine göre yetiştirilmeleri için çıkarılmıştır. Aynı zamanda bu yasa, özel yeteneklere sahip çocuklara devlet destekli bir eğitim fırsatı sunma amacını taşımaktadır.

2. **1956 Sayılı Yasa (İdil-Suna Yasası):** 1956 tarihli 6660 sayılı yasa ile bu uygulama genişletilmiş ve güzel sanatlar alanında yetenekli çocukların belirlenip devlet bursuyla yurt dışında eğitim görmelerine olanak tanınmıştır. Bu yasa genel olarak "İdil Biret Yasası" veya "İdil-Suna Yasası" olarak bilinmektedir.

3. **Yasanın Önemi:** Yasanın önemi olarak, üstün yetenekli bireylerin eğitimine hükümet tarafından önemli bir destek sağlamıştır ve bu alandaki çalışmaları yasal güvence altına almıştır. Türkiye'de üstün yetenekli çocukların belirlenmesi ve onların yeteneklerine uygun eğitim almaları konusunda öncü bir adım olarak değerlendirilmiştir.

4. **Halen Yürürlükte Ancak İşletilmeyen Bir Yasa:** Belirtilen kaynaklara göre, bu yasa hala yürürlükte olmasına rağmen işletilmemektedir. Bu durum, yasanın zaman içinde uygulanma şeklinde veya ihtiyaçlara göre revize edilmesi gerektiği anlamına gelebilmektedir.

Tüm bu durumlara bakıldığında üstün yetenekli çocukların belirlenmesi ve eğitimlerine yönelik olarak Türkiye'de yapılan çalışmalarda bir kilometre taşı niteliğindedir (Mertol, 2014).

2.6.1. Enderun Mektebi

Enderun mektepleri, Osmanlı İmparatorluğu'nda üstün zekalı öğrencileri özel bir eğitimden geçirerek üst düzey devlet görevlilerini yetiştirmek amacıyla kurulmuş özel okullardır. Bu mektepler, o dönemde dünya genelinde benzeri bulunmayan bir modeli temsil etmektedir. Enderun mekteplerinin kuruluş amacı, devletin sivil ve askeri hizmetlerinde görev alacak yetenekli gençleri yetiştirmeyi amaçlamıştır. Bu gençler, saray ve devlet yönetimi için önemli görevlere atanmışlardır. Enderun mektepleri 19. yüzyıl başına kadar devam etmiştir. Bu süre zarfında Osmanlı İmparatorluğu'nun yönetim kademesine yetenekli gençler yetiştirmişlerdir. Öğrenim süresi genellikle 12-14 yıl arasında değişmektedir. Uzun bir eğitim süresi, öğrencilerin geniş bir bilgi ve beceri yelpazesi kazanmalarına olanak tanımıştır.

Enderun Mekteplerinde öğrenci seçimleri yapılırken bazı kriterlere bakılmıştır. Hükümdar hissesi olarak ayrılan savaş tutsaklarının en elverişli olanları, yani savaş esirleri arasından seçilenler, Pençik yasasına göre Enderun mekteplerine alınmıştır. Osmanlı hükümdarlığı altındaki ülkelerin emniyet ve güvenlik aracı olarak saraya gönderdikleri erkek çocukları da bu okullarda eğitim almıştır. Akriba ilişkilerine dayalı olarak seçilen çocuklar da, Enderun mekteplerine alınmıştır. Gerek saray hizmetleri ve gerekse askeri güç içinde gerektiğinde esir pazarından alınan çocuklar ve devşirmeler bu okullarda eğitim görmüşlerdir (Özkan, 2009).

Enderun mektepleri, Osmanlı İmparatorluğu'nun eğitim sisteminde üst düzey yöneticilerin yetiştirilmesi için önemli bir rol oynamıştır. Bu mektepler öğrencilere geniş bir eğitim yelpazesi sunmuştur ve Osmanlı İmparatorluğu'nun yönetiminde önemli roller üstlenecek bireylerin yetişmesine katkıda bulunmuştur.

Öğrenciler okula kabul edilirken çeşitli testlere tabi tutulmuştur ve bu okulların belirli standartlara ve özelliklere sahip bireyleri seçme amacını yansıtmaktadır. Bu uygulama, Osmanlı İmparatorluğu'nun öncelikli hedeflerine yönelik olarak şekillenmiştir. Enderun mekteplerinin asıl amacı, askeri alanda yetenekli ve liderlik vasıflarına sahip kumandanları yetiştirmektir. Bu nedenle, öğrenci seçiminde askeri potansiyele sahip bireyleri tespit etmek için çeşitli testlere başvurulmuştur.

Osmanlı İmparatorluğu, geniş topraklara yayılmış farklı din, kültür, ve etnik grupları içinde barındıran bir imparatorluktur. Bu çeşitlilik, yönetici kadrolarının farklı din ve kültürlerle hâkim olmasını gerektirmektedir. Enderun mektepleri, tüm bu ihtiyaçlara cevap verecek sağlam yönetici kadrolarının yetişmesine katkıda bulunmayı amaçlamıştır. Osmanlı İmparatorluğu, zamanla genişleyen ve değişen bir yapıya sahiptir. Bu nedenle Enderun mektepleri, ülkenin devamlı büyüyen yapısına uygun, değişen şartlara ayak uydurabilen yöneticilerin yetişmesine odaklanmıştır.

Bu hedefler doğrultusunda, öğrenci seçim sürecinde testler, öğrencilerin yeteneklerini, liderlik potansiyellerini ve askeri becerilerini değerlendirmek için kullanılmıştır. Enderun mektepleri, Osmanlı İmparatorluğu'nun yönetiminde önemli roller üstlenmiştir ve devletin sivil ve askeri kademelerine yetenekli bireyler yetiştirmiştir. Aynı zamanda imparatorluğun genel yönetimini de güçlendirmiştir (Özkan, 2009).

2.6.2. Cumhuriyet Döneminde Üstün Yetenekliler Eğitimi

Üstün yeteneklere göre Cumhuriyet döneminde yapılan uygulamalar, 6660 sayılı "Müzik, Resim ve Öteki Güzel Sanatlarda Olağanüstü Yetenek Gösteren Çocukların Devletçe Eğitilmesi Hakkında Kanun" 15 Kasım 1956 tarihinde kabul edilmiş bir yasadır. Bu yasa, üstün yetenekli çocukların eğitime ilişkin düzenlemeler getirmektedir.

Kanun, üstün yetenekli çocukların keşfedilmesi, belirlenmesi ve eğitimlerinin devlet tarafından ücretsiz olarak sağlanması amacıyla çıkarılmıştır. Bu amaç doğrultusunda, yasada yer alan hükümler çerçevesinde, ilköğretim çağındaki ve ortaöğretim çağındaki öğrencilerin müzik, resim, tiyatro, dans, seramik, heykel, fotoğrafçılık, grafik ve benzeri güzel sanat dallarında gösterdikleri olağanüstü yeteneklerin tespiti ve eğitimlerinin sağlanması amaçlanmaktadır. Yasa kapsamında, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yetenek sınavları düzenlenmekte ve bu sınavlar sonucunda üstün yetenekli çocuklar tespit edilmektedir. Tespit edilen öğrenciler, devlet okullarında ya da özel okullarda eğitim görebilmektedir. Eğitimler, özel programlar kapsamında verilmekte ve öğrencilerin güzel sanat dallarında yeteneklerini geliştirmeleri hedeflenmektedir. Ayrıca, kanun kapsamında öğrencilerin sosyal, kültürel ve sanatsal faaliyetlerde yer almaları, sergiler düzenlemeleri, yarışmalara ve uluslararası etkinliklere katılmaları gibi faaliyetlerin de teşvik edilmesi amaçlanmaktadır.

Sonuç olarak 6660 sayılı kanun, üstün yetenekli çocukların keşfedilmesi, tespiti ve eēitimlerinin devlet tarafından saēlanması amacıyla çıkarılmış bir yasadır. Bu yasa, güzel sanat dallarında olaēanst yetenek gösteren çocukların eēitimlerine yönelik düzenlemeler içermektedir ve ērencilerin yeteneklerini geliştirmeleri için fırsatlar sunmaktadır. Türdeş Yetenek Sınıfları ve zel Sınıfı Ankara Fen Lisesi projesi yapılmıştır. Ankara Rehberlik ve Araştırma Merkezi'nin liderliēinde bazı ilkokul ve ortaokullarda denemeler meydana gelmiştir. Ortaokul ve lise düzeyinde ücretsiz yatılılık sınavları uygulanırken ēretmen okulları ve yüksek dereceli meslek kuruluşlarına giriş sınavları içinde çalışmalar başlatılmıştır ve yrrlēe konulmuştur. Ayrıca 1416 sayılı yasa ile lise ve yüksek ērenimini bitirenlerin devlet adına yabancı ülkelerde daha ileri ve daha kapsamlı eēitim almalarına olanak saēlanmıřtır. Bunun yanı sıra TBTAK bursları da devreye girmiştir. MEB Yüksek ēretim Kredi ve Yurtlar Genel Mdrlē aracılıēıyla yüksek ērenim bursları desteēi verilmiştir. Üniversite ve akademisyenlere giriş sınavı uygulanmıştır ve bilim ve sanat merkezleri kurulmuştur (Daēlıoēlu, 2010).

2.7. Bilim ve Sanat Merkezleri

Bilim ve sanat merkezlerinin amacı, okul öncesi, ilköēretim ve ortaōēretim düzeyindeki özel ve üstün başarı gösteren yetenekli çocukları bilimsel ve akademik düşünce yapısı ile estetik yargı taşıyan deēerleri harmanlayıp bir araya getirerek zmc, akılcı bireyler yetiştirmek ve bunları topluma ve devlete kazandırmaktır (Uzun, 2004).

MEB, 2007 Bilim ve Sanat Merkezleri yönergesine göre bilim ve sanat merkezlerinin amacı, üstün yetenekli ērencilerin eēitim-ōēretimlerini ilgi, yetenek ve yaratıcılıklarına uygun olarak saēlamak ve bu ērencilerin bilimsel, sosyal ve kültürel gelişimlerine katkıda bulunmak olarak belirtilmektedir.

Bilim ve sanat merkezleri, özellikle fen, matematik, bilgisayar, sosyal bilimler, yabancı dil ve güzel sanatlar alanlarında üstün yetenekli ērencilerin yeteneklerini geliştirmek ve onları akademik ve sosyal açıdan donanımlı bireyler haline getirmek için faaliyet göstermektedir. Bu amaçla bilim ve sanat merkezleri, ērencilere düzenli ve özelleştirilmiş eēitim programları sunmaktadır ve ērencilerin araştırma yapma, problem çözme ve yaratıcılık gibi yeteneklerini geliştirmelerine yardımcı olmaktadır. Ayrıca, bilim ve sanat merkezlerinin amacı, üstün yetenekli ērencilerin gelişimlerini

takip etmek ve onları üst düzey eğitim kurumlarına yönlendirmek için de çalışmalar yapmaktadır (MEB, Bilim ve Sanat Merkezleri Yönergesi, Madde 21, 2007).

2.7.1.Bilim ve Sanat Merkezlerinin Amaçları Merkezlerin Amaçları

Türk Milli Eğitimin esaslarını dikkate alarak özel yetenekli öğrencilerin Atatürkçü, milliyetçi, ülkesinin gelişim ve ilerlemesine katkıda bulunan, vatanını koruyan, seven ve bu değerlerin bilincinde olarak hareket eden bireyler yetiştirmektir. Özgürlükçü düşünce gücüne sahip, lider yapılı, maddi ve manevi değerlerini koruyan ve geliştiren sosyal, meraklı, disiplinli ve dengeli ilişkiler kurabilen bireylerin alt yapısını hazırlamak ve yetiştirmek de amaçları arasındadır.

Bilim ve sanat merkezleri, üstün yetenekli öğrencilerin eğitim-öğretimlerini ilgi, yetenek ve yaratıcılıklarına uygun olarak sağlar ve bu öğrencilerin bilimsel, sosyal ve kültürel gelişimlerine katkıda bulunmaktadır. Bu amaç doğrultusunda, bilim ve sanat merkezleri şu amaçları taşımaktadır:

Üstün yetenekli öğrencilerin eğitim-öğretimlerini ilgi, yetenek ve yaratıcılıklarına uygun olarak sağlamak ve onların bireysel potansiyellerini en üst düzeye çıkarmak.

Öğrencilerin, özgün araştırma, problem çözme, eleştirel düşünme, yenilikçilik ve yaratıcılık gibi yeteneklerini geliştirmek.

Öğrencilerin, bilim, teknoloji, matematik, sosyal bilimler, yabancı dil ve sanat alanlarında güncel bilgi ve becerileri öğrenmelerini sağlamak.

Öğrencilerin, akademik ve sosyal açıdan donanımlı bireyler olarak yetişmelerine katkıda bulunmak.

Öğrencilerin, üst düzey eğitim kurumlarına yönlendirilmeleri için çalışmalar yapmak.

Öğretmenlerin, bilim, teknoloji, matematik, sosyal bilimler, yabancı dil ve sanat alanlarında güncel bilgi ve becerileri öğrenmelerini ve bu alanlarda uzmanlaşmalarını sağlamak.

Öğretmenlerin, öğrencilerin ilgi, yetenek ve yaratıcılıklarına uygun olarak özelleştirilmiş eğitim programları tasarlamalarını ve uygulamalarını sağlamak.

Ülke genelinde üstün yetenekli öğrencilerin tespit edilmesi, eğitimleri ve yönlendirilmeleri konularında çalışmalar yapmak.

Bilimsel yeteneklerle estetik bakış açısını birleştiren, problemleri çözen, yaratıcılıklarını ve yeteneklerini önceden bulmalarını sağlayan ve kendini

gerçekleştiren bireyler yetiştirilmesini ilke edinir. Yaratıcı düşünce, keşif, icat, sosyal ilişkilerde başarı, inovasyon, liderlik, iletişim ve sanatsal beceriler kazanmaları için özel yetenekleri doğrultusunda bilimsel çalışma disiplini kazanmaları, disiplinler arası düşünme, sorunları çözme ve belirlenen ihtiyaçları karşılamaya yönelik projeler gerçekleştirmelerini amaçlar (MEB, Bilim ve Sanat Merkezleri Yönergesi, Madde 6, 2019).

2.7.2. Bilim ve Sanat Merkezlerinin İlkeleri

BİLSEM'deki eğitim-öğretim faaliyetleri, özel yetenekli öğrencilerin ilgi alanları, performansları ve eğitim dahilindeki eksiğe ihtiyaç duyulan yanları dikkate alınarak hazırlanır. Bu hazırlanan eğitim programları öğrencilerin eğitim almaya devam ettikleri okullarındaki eğitim öğretim programları, zamanlamalarını olumsuz etkilemeyecek şekilde bütünlükçü bir yapıyla hazırlanır. Ayrıca öğrencilerin diksiyon adı altında türkçeyi doğru ve düzgün kullanabilme yeteneklerinin de geliştirilmesi amaçlanır. Eğitim ve öğretim süreci öğrencinin kayıtlı olduğu örgün eğitim kurumu, veli ve BİLSEM arasında sağlanan iş birliği ile ilkelere uygun olarak düzenlenir ve yürütülür (MEB, Bilim ve Sanat Merkezleri Yönergesi, Madde 7, 2019).

2.7.3. Yetenekli Öğrencileri Tanılama Süreci

2.7.3.1. Aday gösterme

Yetenekli öğrencilerin bakanlık tarafından belirlenmesinde yaş, sınıf ve seviye, zihinsel, görsel ya da müzik gibi alanlardaki yetenekleri göz önüne alınarak değerlendirilir. Bu adayları gösterme süreçleri Bakanlıkça yayınlanan tanılama takvimine göre yürütülür. Yaşı ve sınıf seviyesi dışında özel yetenekli olarak tanımlanan öğrenciler destek odası hizmetinden faydalanabilir. Özel yetenekli birey olarak tanımlanan öğrencilerin kademeler arası geçişinde yeniden eğitsel değerlendirme ve tanılama yapılmaz (MEB, Bilim ve Sanat Merkezleri Yönergesi, Madde 8, 2019).

2.7.3.2. Tanılama

Özel yetenekli olarak tanımlanan ve BİLSEM'de kaydı yapılacak öğrencilerin işlemlerine ilişkin kılavuz yayınlanır ve bu kılavuz esas alınarak BİLSEM'ler ile rehberlik ve araştırma merkezlerince yürütülür.

İl tanılama, yaşı ve takvimini belirleme, grup taramasına tabi tutularak öğrencileri belirleme, ölçü aracı ve ölçütlerini belirleme ve grup taramanın merkezi sistem ile uygulamasını sağlama bu incelemelerdeki objektif olarak standartları ve

testleri belirleyerek bu sınavlara tabi tutan personellerin yetiştirilmesinden sorumlu olma, müzik ve görsel alanında üstün yetenekli olarak kabul görecektir. Bu öğrencileri değerlendirme kriterlerini belirleme ve tanılama sonuçlarını bildiren BİLSEM'e yetiştirilmek üzere hak kazananları belirlemektir.

2.7.3.2.1. Rehberlik ve Araştırma Merkezleri Tarafından Yürütülecek İş ve İşlemler

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yayımlanan "Bilim ve Sanat Merkezleri Yönergesi"ne aittir. Bu yönerge, üstün yetenekli öğrencilerin tanınması ve eğitimine yönelik yönergeleri içermektedir.

İl tanılama sınav komisyonu, üstün yetenekli öğrencileri belirleme ve onların ihtiyaçlarına yönelik önlemleri almakla görevli bir birimdir. Bu görev, genellikle ildeki rehberlik ve araştırma merkezi (RAM) tarafından yürütülür. İl tanılama sınav komisyonu, öğrencilerin üstün yetenekli olup olmadığını değerlendirmek ve gerekli eğitim önlemlerini belirlemek üzere sınavlar düzenlemektedir. Üstün yetenekli öğrencilerin bireysel incelemeleri, genellikle uzman öğretmenler tarafından gerçekleştirilmektedir. Bu öğretmenlerin seçimi ve atanması ise il tanılama sınav komisyonu tarafından yapılmaktadır. Bu öğretmenler, öğrencinin özel yeteneklerini, ilgi alanlarını ve ihtiyaçlarını belirlemek üzere bireysel inceleme süreçlerini yürütmektedirler. Üstün yetenekli öğrencilerin belirlenmesinde genel zihinsel yetenek değerlendirmeleri önemli bir rol oynamaktadır. İl tanılama sınav komisyonu, genel zihinsel yetenek alanında üstün yetenekli olduğu düşünülen adayları belirler ve bu öğrencilerin bireysel incelemelerini gerçekleştirmek üzere uzman öğretmenlere yönlendirir (MEB, Bilim ve Sanat Merkezleri Yönergesi, Madde 9, 2019).

Grup tarama

"Milli Eğitim Bakanlığı Bilim ve Sanat Merkezleri Yönergesi"ne göre belirtilen ifadeler, üstün yetenekli öğrencilerin belirlenmesi sürecinde kullanılan grup tarama uygulamalarını yönlendiren yönergeleri içermektedir (MEB, Bilim ve Sanat Merkezleri Yönergesi, Madde 10, 2019).

Bireysel inceleme

Grup taramasında istenilen kriterlere sahip yada istenilen kriterlerden üstün yetenekler gösteren öğrenciler tanılama takvimi içinde, bakanlıklara listeler halinde gönderilir. İldeki komisyon tarafından istenilen koşullar dahilinde, objektif ve standart

ölçme araçları ile öğrenciler incelenir. Bireysel inceleme süreci ile ilgili genel zihinsel yetenek alanına ait evraklar rehberlik ve araştırma merkezlerinde muhafaza edilirken, görsel sanatlar ve müzik yetenek alanına ait evraklar BİLSEM arşivlerinde muhafaza edilir (MEB, Bilim ve Sanat Merkezleri Yönergesi, Madde 11, 2019).

Yerleştirme hakkı kazanan öğrencilerin kayıt işlemleri, tanılama kılavuzunda belirtilen takvime göre velileri tarafından yapılır. Veliler, çocuklarını BİLSEM'e kayıt ettirmek için belirlenen tarihler içerisinde gerekli başvuru ve kayıt işlemlerini gerçekleştirirler. Kayıt işlemleri Milli Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenen tanılama kılavuzunda belirtilen takvime göre yapılır (MEB, Bilim ve Sanat Merkezleri Yönergesi, Madde 12, 2019).

2.7.3.3. Eğitim, Öğretim ve Uygulama

BİLSEM’de gerçekleştirilecek eğitim ve öğretim etkinlikleri, öğrencilerin okul hayatında örgün eğitimlerini aksatmayacak şekilde hafta içi veya hafta sonu olarak belirlenir. BİLSEM’de öğrenciler yaratıcılıklarını ve özgünlüğünü kullanarak ürün, proje ve üretimlerin gerçekleşmesi için öğrencilerine yeteneklerine uygun disiplinlerarası farklılaştırılmış ve çeşitlendirilmiş proje tabanlı oluşturulacak eğitimler verilir. Bu eğitim bireysel veya grup eğitimi şeklinde yürütülebilir. Bu etkinlik bakanlıkça ortak takvim ile verilir. Ayrıca öğrencilerin örgün eğitimindeki ara tatil yaz tatili gibi boşluklarında eğitim kampları düzenlenir. Bu öğrenciler, eğitimi ve uyumu, destek eğitimi ve bireysel yeteneklerine göre uyum eğitimi programlarını alır. Eğitimler BİLSEM tarafından uygun görülen uygulama tablosun göre verilir. Tarihi mekân, müze, sanayi tesisi, üniversite, festival, fuar ve yakın çevre ziyaretleri, konferans, dinleti, konser, sergi ve imza günü etkinliklerine katılım ile kurum içi ve dışı bilimsel, kültürel, sanatsal ve sosyal faaliyetlerin tamamı eğitim ve öğretim etkinlikleri kapsamında değerlendirilir (MEB, Bilim ve Sanat Merkezleri Yönergesi, Madde 15, 2019).

BİLSEM’lerde Uygulanacak Eğitim ve Öğretim Programları, Aşağıda Belirtilen İlkeler Çerçevesinde Hazırlanır ve Geliştirilir

Öğrenciyi merkeze alan, entegratif yaklaşımla bilim, matematik, teknoloji, mühendislik, sanat ve sosyal bilimler gibi farklı disiplinlerle, kendi öğrenmelerine uygun, etkin bir şekilde problem çözme, soru sorma, eleştirel düşünme ve araştırma becerileri gibi ileriki yaşlarda gerekli olacak üst düzey zihinsel, sosyal ve akademik

bilgiler kazanacak şekilde kendi ilgi, yetenek ve potansiyellerine göre oluşturulur. Öğrenciler teorik bilgilerini pratik uygulamalarla destekleyip kendilerini yaşayarak öğrenen, kendi yaşantılarındaki problemlerine çözümler üreten, etrafindakilerle etkileşimde bulunan, bilimsel keşfetme ve araştırma yapabilen bireyler; planlama, uygulama ve değerlendirme süreçlerinde yetiştirmelerini sağlayacak şekilde yürütülür. Öğrencilerin farklı yetenek ve ilgi alanlarına sahip olduğu düşünülerek, eğitim ve öğretim programları bireyselleştirilir. Öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına göre programlar esneklik sağlar ve onlara farklı öğrenme fırsatları sunar. Farklı konu ve dersler ayrıntılı incelenerek hangi disiplinde ilgi ve yetenekleri varsa ona göre program hazırlanır ve yürütülür. Öğrencilerin üst düzey bilgi ve becerilerini kazandırılmasına uygun programlar seçilir ve uygulanır. Değerler eğitiminin her aşamada uygulanmasına özen gösterilir. Öğrencilere laboratuvar çalışmaları, proje tabanlı öğrenme ve saha çalışmaları gibi deneyimler BİLSEM için temel oluşturur. BİLSEM'lerde, öğrencilerin birbirleriyle etkileşimde bulunmaları ve işbirliği yapmaları teşvik edilir. Grup çalışmaları, tartışmalar ve ortak projeler gibi etkileşimli öğrenme yöntemleri kullanılır. Programlar uygulanırken üniversite, kurum ve kuruluşlarla bilimsel, sanatsal ve kültürel vb. hususlarda iş birliği yapılır. Programlar hazırlanırken bütün fırsatlar değerlendirilir ve seçmeli alan/etkinlik/yetenek geliştirme atölyeleri açılabilir. Öğrenciler kendi yetenek alanlarına göre ders/yetenek/etkinlik geliştirme atölyelerini program uygulama tablosunda belirtilen esaslara uygun olarak seçer. Öğrenciler temel alanlarda öngörülen ders/etkinlikleri öngörülen sürelerde almak şartıyla; seçmeli alan ders/etkinlik/yetenek geliştirme atölyelerinden haftada en az birini, en az 2 ders saati olarak alabilir. Seçmeli ders/etkinlik/yetenek geliştirme atölyeleri seçiminde üst sınır aranmaz. Bu seçmeli etkinlik/ders/yetenek geliştirme atölyeleri kayıt güncelleme döneminde veli tarafından seçilir. Seçmeli alanların eğitim programları öğrencilerin yaş ve bilişsel düzeylerine uygun olarak ilgili alan; ders/etkinlik/yetenek geliştirme atölye öğretmeni tarafından hazırlanır ve BİLSEM yönetimince onaylandıktan sonra uygulanır (MEB, Bilim ve Sanat Merkezleri Yönergesi, Madde 16, 2019).

BİLSEM'e kayıtlı olan öğrenciler, çeşitli eğitim programlarına dahil edilebilir ve bu programlar aracılığıyla farklı alanlarda yeteneklerini geliştirme imkanı bulabilirler. Belirtilen tüm bu ifadelerle göre, öğrencilere sunulan programlar ve alınan belgeler şu şekilde özetlenmiştir:

Uyum Eğitimi

Yeni kayıt olan öğrencilere yönelik, BİLSEM'e adapte olmalarını sağlamak amacıyla verilen bir eğitim programıdır.

Destek Eğitimi

Öğrencilerin akademik veya sosyal alanlarda ihtiyaç duydukları destekleri karşılamak üzere düzenlenen eğitim programıdır.

Bireysel Yetenekleri Fark Ettirme

Öğrencinin bireysel yetenekleri ve ilgi alanları doğrultusunda özel olarak düzenlenen programlar aracılığıyla öğrencinin potansiyelini keşfetme amacını taşımaktadır.

Özel Yetenekleri Geliştirme

Öğrencinin belirgin bir yetenek alanında ilerlemesini destekleyen özel bir eğitim programıdır.

Proje Üretimi ve Yönetimi Eğitim Programları:

Öğrencilere proje tabanlı çalışmalarla kendi fikirlerini üretme ve yönetme becerilerini geliştirmeleri için fırsatlar sunan programlardır.

Programları başarıyla tamamlayan öğrencilere, her bir programın sonunda BİLSEM müdürlüğü tarafından "Program Tamamlama Belgesi" verilir. Bu belgeler, öğrencinin katıldığı programları başarıyla tamamladığını ve belirli bir düzeyde yetenek veya beceri kazandığını gösterir. Bu belgeler, öğrencinin gelişimini izlemek ve gelecekteki eğitim planlamalarında rehberlik etmek için önemli birer referans niteliği taşır (MEB, Bilim ve Sanat Merkezleri Yönergesi, Madde 17, 2019).

2.7.3.3.1. Uyum Programı

BİLSEM’lerde uyum programında öğrencilere sunulan öncelikli amaç BİLSEM’in misyon, vizyon ve temel değerlerini tanıtmaktır. BİLSEM’lere yeni kabul edilen öğrenciler için genellikle uyum programlar düzenlenir. Bu programlar, öğrencilerin BİLSEM'e adapte olmalarını ve yeni ortama uyum sağlamalarını desteklemeyi amaçlar. Uyum programları aşağıd yer alan unsurları içermektedir.

Tanışma ve İletişim: Uyum programları genellikle öğrencilerin birbirleriyle ve BİLSEM personeliyle tanışmalarını sağlar. Bu süreçte, öğrencilerin isimleri, ilgi alanları ve yetenekleri hakkında bilgi alışverişi yapılır. Öğrenciler, yeni arkadaşlıklar kurma fırsatı bulur.

BİLSEM Kültürü ve Kuralları: Uyum programları, öğrencilere BİLSEM'in kültürünü ve kurallarını tanıtmayı amaçlar. BİLSEM'e özgü beklentiler, disiplin kuralları, program saatleri, dersler ve diğer önemli bilgiler paylaşılır.

Uyum programları, öğrencilere rehberlik desteği sağlar. Öğrenciler, program boyunca BİLSEM personeliyle birebir veya grup halinde düzenlenen oturumlar aracılığıyla akademik ve sosyal konularda destek alabilir. Bu oturumlar, öğrencilerin sorularını yanıtlamak, kaygılarıyla başa çıkmak ve ihtiyaçlarına yönelik rehberlik sağlamak amacıyla düzenlenir. Uyum programı sırasında öğrenciler, genellikle akademik değerlendirmelerden geçer. Bu değerlendirmeler, öğrencilerin bilgi ve yetenek seviyelerini belirlemek ve gelecekteki eğitim planlarını oluşturmak için kullanılır. BİLSEM binası ve tesislerinin gezilmesi, öğrencilere BİLSEM'in fiziksel ortamını tanıtır. Öğrenciler, laboratuvarlar, sanat atölyeleri, kütüphane gibi alanları keşfedebilir ve BİLSEM'in sunduğu kaynakları öğrenebilirler. Uyum programları genellikle öğrencilere çeşitli etkinlikler ve atölyeler sunar. Bu etkinlikler, öğrencilerin ilgi alanlarını keşfetmelerine ve yeteneklerini göstermelerine olanak tanır. Örneğin bilimsel deneyler, sanat atölyeleri ve drama çalışmaları gibi etkinlikler düzenlenebilir.

Program sonunda elde edilen bilgiler öğretmenler kurulunda her öğrenci için tek tek değerlendirilir. Değerlendirme sonuçları öğrenci dosyasına rehber öğretmenler tarafından raporlandırılır.

2.7.3.3.2. Destek Eğitim Programı

Uyum programını tamamlayan genel zihinsel yetenek alanından tanımlanan öğrenciler için tasarlanan eğitim programı, temel becerilerin tüm alanlar ve disiplinlerle ilişkilendirilmesini esas almaktadır. Bu program, öğrencilerin genel zihinsel yeteneklerini güçlendirmek ve farklı alanlarda başarı elde etmelerini desteklemek amacıyla oluşturulmuştur.

BİLSEM'de Destek Eğitim Programının Uygulanması İle İlgili Esaslar Şu Şekildedir:

BİLSEM'lerde destek eğitim programı, öğrencilerin akademik, sosyal veya duygusal ihtiyaçlarına yönelik ekstra destek sağlamayı amaçlar. Destek eğitim programının uygulanması ile ilgili bazı esaslar vardır. Destek eğitim programı, öğrencilerin ihtiyaçlarını belirlemek amacıyla önceden yapılan değerlendirmeler ve öğretmen gözlemleri temelinde planlanır. Öğrencilerin güçlü ve zayıf yönleri,

öğrenme tarzları ve ihtiyaçları dikkate alınarak ihtiyaç analizi oluşturulur ve öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarına ve hedeflerine göre tasarlanır. Programlar, öğrencilerin eksikliklerini gidermeye yönelik özelleştirilmiş bir yaklaşımı içerir. Öğrencilerin özel dersler alması, bireysel veya küçük gruplarla çalışması gibi yöntemler kullanılır ve bireyselleştirilmesi sağlanır. Destek eğitim programı, öğrencilerin ilerlemelerine göre esneklik gösterir. Öğrencilerin ihtiyaçlarına göre programda değişiklikler yapılır ve yeni hedefler belirlenir. Program, öğrencinin gelişimine uyum sağlamak için düzenli olarak değerlendirilir ve güncellenir. Bu da programın esneklik ilkesiyle ilgilidir. Destek eğitim programının uygulanmasında öğretmenler, aileler ve diğer uzmanlar arasında işbirliği önemlidir. Öğrencinin ihtiyaçlarına en iyi şekilde yanıt verebilmek için iletişim ve işbirliği sürekli olarak sürdürülür. Aileler, öğrencinin gelişimiyle ilgili bilgilendirilir ve programın evde de desteklenmesi sağlanır. Kısacası işbirliği önemlidir ve hedef odaklıdır. Öğrencilerin belirlenen hedeflere ulaşmalarını destekler. Hedefler önceden belirlenir ve ölçülebilir olmalıdır. Öğrencinin ilerlemesi düzenli olarak izlenir ve hedeflere yönelik geri bildirimler sağlanır. Destek eğitim programında var olan çeşitlilik, öğrencilerin farklı ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde kendini gösterir. Programlar, akademik destek, özel yeteneklerin geliştirilmesi, öz bakım becerileri, sosyal ve duygusal beceriler gibi farklı alanlara yöneliktir. Aynı zamanda destek eğitim programlarıyla öğrencilere uygun kaynaklar ve materyaller sağlanır.

2.7.3.3.3. Bireysel Yetenekleri Fark Ettirme Programı

Bireysel yetenekleri farketme programı, bir kişinin sahip olduğu özellikleri ve potansiyeli tanımlamaya ve geliştirmeye yardımcı olan bir programdır.

Bireysel yetenekleri farketme programının uygulanması ile ilgili esaslar şu şekildedir:

Öğrencilerden destek programının sonunda toplanan bilgilere yönelik gruplar oluşturulur. Gruplarda kaç kişinin olduğu, program tablosundaki veriler doğrultusunda oluşturulur. Bireysel yetenekleri farketme programıyla öğrenci grubundan sorumlu danışman öğretmenleriyle tekrardan belirlenir. Öğrencilerin kendi bireysel gücünü keşfetmeleri için programlar hazırlanır ve uygulanır. Programın uygulanması için uzman bir ekip veya kişi seçilir. Bu kişi veya ekip, bireyin yeteneklerini değerlendirir ve programın uygulanması için rehberlik eder. Bireysel yetenekleri fark ettirme programının tasarımı, bireyin yeteneklerine göre yapılır. Program, bireyin

yeteneklerinin geliştirilmesine odaklanır ve bireyin motivasyonunu artıracak şekilde tasarlanır. Program, bireye özel bir şekilde uygulanır. Bireyin ilgi alanları ve yetenekleri göz önünde bulundurularak özelleştirilmiş bir plan hazırlanır.

Öğrencilerin bireysel yeteneklerini keşfetmelerini sağlarken diğer derslerle ilişkileri göz önüne alınarak proje oluşturma çalışmaları yapılır ve proje destek eğitimine göre bir içerik hazırlanır. Bireysel yetenekleri fark ettirme programının uygulanması süresince, bireye düzenli olarak geri bildirimler verilir. Bu geri bildirimler, bireyin gelişimine katkı sağlayacak ve programın etkililiğini artırır. Programın uygulanması sırasında bireyin gelişimi takip edilir ve programın etkililiği değerlendirilir. Gerekğinde program, bireyin ihtiyaçlarına göre güncellenir.

Öğrencilerin kendilerini tanıma programı tamamlanmasının ardından yetkili öğretmenlerin değerlendirmesiyle özel yetenekleri geliştirme programına yönlendirilir. Öğrenciler kendilerini bütün alanlarda tanımaya çalıştırılacak şekilde bireysel yetenekleri farkettirme 1 ve 2 olarak eğitim öğretim süreci tasarlanır.

2.7.3.3.4. Özel Yetenekleri Geliştirme Programı

Özel yetenekleri geliştirme programı, özel yetenekli çocukların potansiyellerini tam olarak ortaya çıkararak, onların belirli alanlardaki yeteneklerini daha da geliştirmek için tasarlanmış bir eğitim programıdır. Bu program, çocukların öğrenme süreçlerine özel bir yaklaşım benimser ve onların ilgi alanlarına ve becerilerine uygun bir eğitim sunarak öğrencilerin kendilerini en iyi şekilde ifade etmelerini sağlamayı amaçlar.

Özel yetenekleri geliştirme programları genellikle müzik, resim, matematik, fen, bilgisayar ve dil gibi alanlarda sunulur. Bu programlar, öğrencilerin belirli bir alanda uzmanlaşmalarına yardımcı olurken, aynı zamanda genel olarak bilişsel, sosyal ve duygusal gelişimlerine de katkıda bulunur. Ele alınan bu programlar, öğrencilere farklı öğrenme yöntemleri kullanarak, etkileşimli ve deneyimsel bir öğrenme deneyimi sunarlar.

Özel yetenekleri geliştirme programları, öğrencilerin potansiyellerini ortaya çıkarmak ve onların kendilerini ifade etmelerini sağlamak için önemlidir. Bu sayede programlar, özel yetenekli çocukların kendilerine güvenlerini artırırken onların kendi yeteneklerini keşfetmelerine de yardımcı olur. Aynı zamanda, öğrencilerin gelecekteki kariyer seçimlerine de yön verir ve onların başarılarına katkıda bulunur.

BİLSEM’de özel yetenekleri geliştirme programının uygulanması ile ilgili esaslar şu şekildedir:

Bilimsel ve sanatsal etkinliklerle öğrencilerin özel yetenekleri kapsamında geliştirme programıyla artış gösterir. Öğrencinin merkezinde olduğu özel yetenekleri geliştirme programı diğer disiplin ve konularla ilişkili olarak hazırlanır. Program uygulamaya göre öğrenci grupları oluşturulur. Derslerin birbirleriyle olan durumları göz önünde bulundurularak yön gösterildiği disiplin/disiplinlerde etraflıca, üst düzey bilgi, beceri, tutum ve davranışları edinilir ve ortaya ürün koymaları sağlanır. Özel yetenekleri geliştirme programındaki resim ve müzik disiplinlerinde yetenekli olduğu tespit edilen öğrencilere kendi bölümün tanıtımı yapılır. Öğrenciler için kendi yeteneklerini keşfedici çalışmalar planlanır. Ayrıntılı sanatsal düzenlemeler ise planlama aşamasından sonra başlar. Hangi alanlarda yetenekli olduğu belirlenen öğrenciler, tanısı koulan dersler belirlenen zaman diliminde işlenmek şartıyla, genel yetenek, görsel sanatlar ve müzik özel yetenekleri geliştirme programı, program uygulama tablosunda tespit edilen yetenek geliştirme ve seçmeli alan ders/etkinlik atölyelerinden öğrenci ve öğretmenlerin istekleri doğrultusunda BİLSEM olanaklarından yararlanır.

2.7.3.3.5. Proje Üretimi Ve Yönetimi Programı

BİLSEM (Bilim ve Sanat Merkezi) programları, öğrencilerin bilimsel ve sanatsal yeteneklerini geliştirmeye yönelik eğitimler sunan özel eğitim programlarıdır. Proje üretimi ve yönetimi programı ise bu programların bir parçası olarak sunulan bir eğitimidir.

Bu program, öğrencilere bir proje fikrini hayata geçirmek için gerekli olan becerileri öğretir. Öğrenciler ise bir projenin planlama, tasarım, uygulama ve sonuçları değerlendirme süreçlerinde yer alır.

Proje üretimi ve yönetimi programı, öğrencilerin takım çalışması, problem çözme, zaman yönetimi, liderlik ve iletişim gibi becerilerini de geliştirir. Bu beceriler, öğrencilerin gelecekteki eğitim ve iş hayatlarında faydalı olur.

BİLSEM'in proje üretimi ve yönetimi programı, öğrencilerin bilimsel, teknolojik, mühendislik ve matematik (STEM) alanlarındaki becerilerini artırmak için tasarlanmıştır. Ancak, program aynı zamanda sosyal bilimler, sanat ve dil alanlarında da projeleri kapsayabilmektedir.

BİLSEM’de proje üretimi ve yönetimi programının uygulanması ile ilgili esaslar şu şekildedir:

BİLSEM’de proje üretimi ve yönetimi programının uygulanması için belirli esaslar bulunmaktadır. Bu esaslar, programın etkili ve verimli bir şekilde uygulanmasını sağlamak için gereklidir. Öğrenciler, program oluşturma ve geliştirme sürecinde her sene en az bir proje yapmaktadırlar. Projeyi seçerken başlarında yer alan danışman öğretmen öncülüğünde hangi proje seçileceği belirlenir ve hazırlanır. Proje belirlenirken, özel yetenekleri geliştirme programında eğitim aldığı bölüm başta olmak üzere diğer alanlardan da seçimler yapılır. Her türlü sanatsal veya bilimsel proje konuları seçilebilir. Projeler yapılırken önemli olan öğretmenlerin verileri öğrencilere aktarması değil onların süreçte takım çalışması, problem çözme, liderlik, iletişim ve zaman yönetimi gibi becerileri aktararak öğrenmelerini sağlamaktır. Proje öneri formu ve en az bir ilerleme raporu BİLSEM modülü üzerinden danışman öğretmen tarafından doldurulur. Eğitim öğretim yılı içinde proje oluşturulamaması durumunda danışman öğretmen proje oluşturulamama nedenlerini bir rapor haline öğretmenler kuruluna sunar. BİLSEM yönetimi, orijinal düşünceleri patent, marka, model ve tasarım oluşturma süreçlerinin başvuru işlemlerini düzenler. Bitirilmiş projeler proje danışmanı öğretmen tarafından BİLSEM modülüne işlenir.

2.8. Sanat, Sanat Eğitimi ve Tutum

Sanat, yaratıcılık ve duygu ifadesiyle insanların estetik bir şekilde ifade ettiği bir disiplindir. Sanat, insanların düşüncelerini, hislerini, tecrübelerini, inançlarını ve hayallerini farklı yollarla ifade etmelerine izin verir.

Sanat çok çeşitli disiplinleri içerir. Örneğin resim, heykel, müzik, dans, tiyatro, edebiyat ve sinema gibi alanlar sanatın birer parçasıdır. Sanatçılar kendi tarzlarına, duygularına, düşüncelerine ve kişisel deneyimlerine dayanarak eserlerini oluştururlar.

Sanat, insanların hayatlarını zenginleştiren bir dizi işlevi yerine getirir. Sanat eserleri; güzellik, estetik, düşünce ve duygusal uyaranlar sunarak insanların hayal güçlerini besler. Ayrıca sanat eserleri, kültürlerin ve toplumların tarihini, inançlarını ve değerlerini yansıtarak insanlara tarihsel ve sosyolojik bilgiler de sunar.

Sanat, insanların kendilerini ifade etmelerine, düşünmelerine, hissetmelerine ve hayatın anlamını aramalarına yardımcı olan bir yoldur. Ayrıca insanların dünyayı farklı açılardan görmelerine yardımcı olarak dünyanın anlamını ve insan doğasını anlamalarına yardımcı olur.

Sanat tanımı tarihin birçok döneminde sürekli tartışma konusu olmuştur. Bazı akademik camiada bile sanatın tanımının yapıp yapılamayacağı bile tartışılmıştır. Genel olarak sanatın tanımı dört bölüm halinde oluşturulabilir.

Bunlar sanatçı, yapıt, alımlayıcı ve toplum merkezli yaklaşım biçimleridir. Sanatın tanımları yapılırken muhakkak bu dört temel öge karşımıza çıkar. Bazı kesimler sanat eserinin sanat tanımı içinde olmasını etrafındaki dünya ile benzer olup olmaması durumuyla ilişkilendirilir. Bazı insanlar sanatın ne olduğu sorusunu sanatçının kendisinde arar. Kısacası yaptığı eserde kendi duyguladını ne ölçüde yansıtır yansıtmadığına göre değerlendirilir. Bir başka bakış açısı ise esere bakanların hislerinin yoğunluğunda arar. Diğer bir görüş ise sanatın yorumlanması ve açıklanmasında değil sanat yapıtının içinde olduğu görüşüdür. Sanatın özü yapıtın kendine özgü yapısında gizlidir (Örgüt, 2008). İnsan var olduğundan itibaren sanat kavramı her zaman olmuştur. Sanatın temelinde insanların sanat eserinde aradığı duygu ise insana has olan güzeli arama ve güzeli yaratma duygusudur (Balcı, 2004).

Sanatın olmadığı bir yaşam düşünülemez. Sanat yoluyla insanlar içlerinden geldiği gibi düşüncelerini, duygularını ve hissettiklerini aktarabilir. Sanat eğitimi; bireyin yaşamı anlaması, anlamlandırması, tanınması ve yaşamı sevmesi için gereklidir (Şen, 2005).

Öğrencilerin kendi yeteneklerinin farkına varmaları ve duygularını geliştirmeleri sanat eğitimi yoluyla gerçekleşir. Toplumların gelişmesi ve basitlikten sıyrılması yaratıcı ve estetik duyarlılığa sahip olan bireylerle mümkündür. Sanat eğitimi, problemlere farklı açılardan yaklaşabilme, yaratıcı çözümler bulabilme ve yeni fikirler geliştirebilme yeteneği kazandırılan ayrıca yardımlaşmayı bilen insanlar yetiştirir. Sanat eğitimi, ülke genelinin gelişmesinde ve mutlu bir toplum olmasındaki en önemli faktördür (Gökaydın, 1998).

Sanat eğitimi, öğrencilere görsel sanatların incelenmesi ve anlaşılması için gerekli olan becerileri kazandırır. Bu, görsel bir nesnenin bileşenlerini tanımlama, stil ve teknikleri analiz etme, tarihsel ve kültürel bağlamı anlama gibi becerileri içerir. Sanat hem zihnimizi hem duygularımızı zenginleştirir.

Sanat eğitimi, öğrencilere kendilerini ifade etme becerileri de kazandırır. Sanat, öğrencilere duygularını, düşüncelerini ve hayallerini ifade etme fırsatı sunar. Bu da öğrencilerin iletişim becerilerini geliştirir. Öğrencilerin, gözlem ve deney yapma, çözümler üretme, merak etme ve başarılı olması gibi birçok yarara sebep olur (Selalmaz, 2019).

Sanat eğitimi, öğrencilerin estetik algılarını geliştirir. Öğrenciler, sanat yoluyla güzellikleri fark etmeyi öğrenir ve bu da hayatın diğer yönlerine estetik bir açıdan bakmalarını sağlar. Ressam veya sanatçı yetiştirmek sanat eğitiminin amacı değildir. Meslekleri ne olursa olsun güzel sanatların önemini anlamalarını sağlamak ve kavratmak, sanatsal bir tutumla üretme perspektifini geliştirmektir. Sanat eğitimi sadece yetenekli öğrencilere değil tüm bireylere hizmet veren bir eğitimidir (MEB, 1997).

Sanat eğitimi, bireylerin hayal güçlerini geliştirerek farklı perspektiflerden bakabilme ve yeni fikirler üretebilme yeteneklerini artırır. Estetik algıları daha gelişmiş olan bireyler, çevrelerindeki görsel dünyayı daha iyi anlayabilir ve güzellikleri keşfetme konusunda daha donanımlıdır. Bir esere bakıldığında sanat eseri olup olmadığı veya eseri analiz edebilme yeteneği gibi donanımlar sanat eğitimiyle ilgili kavramlardır. Bu nedenle sanatı ve sanatçıyı anlamak ve yorumlamak için bu eğitimin herkese verilmesi gerekir (Artut, 2007). Burada öğrencilerin yeteneklerini ve yaratıcılıklarını bir ürüne dönüştürmek ise asıl amaçtır (Genç, 2017).

Tutum, kişinin bir nesne bir durum ya da bir kişi hakkında sahip olduğu olumlu ya da olumsuz değerlendirmelerin bir araya gelmesi sonucu oluşan eğilimdir. Aynı zamanda tutum, bir kişinin düşünceleri, hisleri ve davranışları üzerinde etkili olan da bir durumu yansıtmaktadır.

Tutum, bir kişinin bir nesne hakkında ne düşündüğü, onu nasıl hissettiği ve nasıl davrandığına dair bilgi verir. Bir kişinin hayatında önemli rol oynayan tutum, kişinin çevresindeki insanlarla, nesnelerle ve durumlarla nasıl etkileşimde bulunduğunu da belirler.

Tutum, birçok faktörden etkilenir. Bu faktörler; kültürel, sosyal, kişisel ve psikolojik faktörlerdir. Tutumun oluşumunda, kişinin deneyimleri, inançları, değerleri, önyargıları ve kişilik özellikleri de önemli rol oynar.

Tutum, bir kişinin davranışlarını etkileyebilir. Örneğin, bir kişi bir şeyi sevdiği için onu yapabilirken, bir şeyi sevmediği için yapmaktan kaçınabilir. Bu nedenle, tutumun anlaşılması ve yönetimi, kişinin yaşam kalitesini ve etkileşimlerini etkileyen önemli bir faktördür.

Tutumlar birçok sebeple oluşabileceği gibi sadece bir durum sonrasında da meydana gelebilir. Bunların yanında başkalarını rol model alarak da tutumlarımız oluşabilir. Tutumlarımızı öğrenme ve değiştirmede bazı ortak bileşenler bulunmaktadır. Bu bileşenler şu şekildedir: (Gagne, 1985).

1. İçsel Koşullar

Öğrenme yolları içinde, içsel koşullar tutumun oluşumunda önemli bir role sahiptir. İçsel koşullar, kişinin kendi düşünceleri, inançları, değerleri, önyargıları ve kişilik özellikleri gibi faktörlerdir. Bu faktörler, kişinin deneyimlerinden ziyade iç dünyasından kaynaklanır.

İçsel koşulların tutumun oluşumunda etkili olması kişilik özelliklerini de etkiler. Kişilik özellikleri, bir kişinin tutumunu belirleyen önemli faktörlerden biridir. Örneğin, bazı kişiler daha açık fikirliken bazıları daha kapalı fikirli olabilir. Bu özellikler, bir kişinin, bir nesne, bir durum veya biri hakkında olumlu ya da olumsuz bir tutum geliştirmesinde etkili olabilir.

Bir kişinin değerleri ve inançları, tutum oluşumunda etkili olabilir. Örneğin, bir kişi hayvan haklarına değer veriyorsa hayvanlara karşı olumlu bir tutum geliştirebilir. Bir kişinin önyargıları tutum oluşumunu etkileyebilir. Örneğin, bir kişi bir gruba veya bir kişiye karşı önyargılı ise onlar hakkında olumsuz bir tutum geliştirebilir. Kişinin düşünce süreçleri tutum oluşumunu etkileyebilir. Örneğin, bir kişi bir konuda analitik düşünüyorsa tutumunu oluştururken daha objektif olabilir.

İçsel koşullar tutum oluşumunda farklı etkilere sahip olabilir ve kişiden kişiye değişebilir. Ancak içsel koşulların etkisi, tutum oluşumunda önemli bir faktör olarak kabul edilir ve bu nedenle tutum değişikliği için içsel koşulların da dikkate alınması gerekir.

Bireylerin tutum oluştururken, oluşturacağı konu hakkında bilgi sahibi olması, düşünsel ve duyuşal yönden hazırbulunuşluk düzenin de iyi olması gerekmektedir. Örneğin matematikte problem becerisine sahip olması için hesap yapmayı biliyor olması, resim yapabilmesi için gereken motor kasları becerisine sahip olması bu durumlara örnek olarak sayılabilir. Eğer bir birey başka bir bireyi rol model alacaksa o kişiden etkilenmesi ve o kişiye ilgi duyması gerekmektedir.

2. Dışsal Koşullar

Tutum öğrenme yollarından biri de dışsal koşullardır. Dışsal koşullar, kişinin çevresindeki faktörlerdir ve tutumun oluşumunda etkili olabilmektedir. Bu faktörler, kişinin deneyimleri, iletişim şekilleri, sosyal etkileşimleri ve diğer çevresel faktörlerden kaynaklanmaktadır.

Dışsal koşulların tutum oluşumunda etkili olmasında kişinin yaşadığı deneyimler, tutum oluşumunda önemli bir role sahiptir. Örneğin, bir kişi bir nesneyi veya bir durumu birkaç kez tecrübe ettiyse bu deneyimler sonucu oluşan tutum daha güçlü olabilir. Kişinin iletişim şekilleri, tutum oluşumunda etkilidir. Örneğin, bir kişi bir konuda uzman birinden bilgi alırsa, tutumunu oluştururken bu bilgileri dikkate alabilir.

Kişinin sosyal etkileşiminde çevresindeki insanlar, tutum oluşumunda etkili olabilmektedir. Örneğin, bir kişi arkadaşlarının bir konu hakkında olumlu görüşlere sahip olması durumunda bu görüşlere daha yatkın olabilir. Kişinin medya tüketimi de tutum oluşumunda etkili olabilmektedir. Örneğin, bir kişi bir konuda sık sık olumsuz haberler duyuyorsa bu haberlerin etkisiyle o konuda olumsuz bir tutum oluşturabilir.

Dışsal koşulların etkisi, tutum oluşumunda farklı kişiler arasında değişebilir ve bu nedenle tutum değişikliği için dışsal koşulların da dikkate alınması gerekir.

2.9. Görsel Sanatlarda Üstün Yetenekli Öğrencilerin Öğretmenlerin Mesleki Gelişimine Etkileri

Akranlarına göre yüksek seviyede yetenek ve yaratıcılığa sahip olan üstün yetenekli çocuklar, öğrendiğini kavrama ve kullanma açısından eğitimde oldukça verimli bir öğrenim süreci geçirir. Oran bazında bakıldığında toplumda küçük bir kısmı temsil etseler de topluma fayda bakımından oldukça yararlı olacakları söylenebilir. Geleceğin şekillenmesinde rol alacak olan üstün yetenekli öğrenciler söz konusu olduğunda eğitimlerine de aynı şekilde önem verilmesi gerekmektedir.

Normal yaşlıtlarından farklı düzey özelliklere sahip öğrenciler başarılı olup potansiyellerini kullanabilmeleri için eğitim programları da farklılaştırılmış olması gerekir (Davaslıgil, Zeana, 2004:85). Aksi durumda öğrenciler ve verilen eğitim arasında ilişki olmadığında bu durum başarı oranını etkileyebilir. Üstün yetenekli öğrenciler ve onlara bu eğitimi veren öğretmenler arasında da doğru orantılı bir güdülenme vardır. Öğretmen, öğrencinin bireysel yeteneklerinin farkına vardıkça kendisini seminerler veya hizmet içi eğitimler konusunda daha çok geliştirir.

2.10. Bilim Sanat Merkezlerinde Çalışan Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Mesleki Gelişime Yönelik Tutumları

Bir ülkede veya bir okulda eğitim kalitesini arttırmak istiyorsak öğretmenlerin sürekli olarak mesleki gelişimlerini desteklemek gerekmektedir. Bu destek

öğretmenlerin daha etkili ve donanımlı bir şekilde öğrencilere faydalı olma ve eğitim standartlarını yükseltmelerine yardımcı olacaktır (Knight, 2002; Daloğlu, 2004)

Mesleki gelişim yalnızca öğretmenlere fayda sağlamaz. Mesleki gelişim aynı zamanda diğer paydaşlar ve toplum içinde bir dizi fayda sağlar. Öğrenciler, veliler, okul ve idareciler, toplumlar, işverenler ve ekonomik durumlar genel olarak bu eğitim ekosistemi içindeki tüm öğeleri etkileyen bir süreçtir (Odabaşı & Kabakçı, 2007)

Eğitimlerin asıl gayesi, öğrencilere daha etkili bir şekilde rehberlik edilmesi, onların bireysel öğrenme ihtiyaçlarının karşılanması ve genel olarak öğrenme deneyimlerinin iyileştirilmesini içerir (Craft, 2002).

Ülke genelinde mesleki gelişim uygulamaları genel olarak hizmet içi eğitim bünyesinde yürütülür ve dünya genelinde bazı uygulamalardan farklı gösterilişi konusunda değerlendirmelerde bulunur (Gönen & Kocakaya, 2006; Bümen vd., 2012; Elçiçek & Yaşar, 2016).

Öğretmenlerin mesleki öğrenmesi, sadece kişisel gelişimleri için değil, aynı zamanda öğrencilere daha iyi bir eğitim sunma amacıyla sürekli olarak kendi öğretim uygulamalarını iyileştirme hedefleriyle bağlantılıdır. Bu eğitimde kaliteyi artırarak öğrenci başarılarına olumlu bir etki sağlar. Eğitimciler, çalışmalarını kendi profesyonel hedefleri doğrultusunda bilgiler edinmeleri ve bu bilgileri öğrencilere daha etkili bir şekilde aktarmaları yani mesleki öğrenme ve öğretim uygulamalarını devamlı olarak geliştirmek için kilit faktördür. Bu bağlamda güncel olarak öğretmen öğrenmesi değil, mesleki gelişim terimi olarak da adlandırılır (Kwakman, 2003).

2.11. Bilim ve Sanat Merkezlerinde Görev Yapacak Öğretmenlerin Alım Süreçleri

Bilim ve Sanat Merkezleri (BİLSEM), üstün yetenekli öğrencilerin yeteneklerini geliştirmek ve onları ilgi alanlarına yönlendirmek amacıyla faaliyet gösteren özel eğitim kurumlarıdır. Bu merkezlerde, öğrencilerin bireysel yeteneklerini en üst düzeye çıkaracak, onların yaratıcı ve analitik düşünme becerilerini geliştirecek öğretmenlere büyük ihtiyaç duyulmaktadır. BİLSEM'lerde görev yapacak öğretmenler, sadece akademik bilgi birikimine sahip olmakla kalmayıp, aynı zamanda öğrencilerin yeteneklerini keşfetme ve onları en iyi şekilde yönlendirme konusunda donanımlı olmalıdır.

Bu nedenle, BİLSEM'lerde görev almak isteyen öğretmenler için belirlenen alım süreci, titizlikle planlanmış ve belli aşamalardan oluşmaktadır. Öğretmenlerin, belirlenen kriterler doğrultusunda değerlendirilmeleri, sözlü sınavlar ve tercih işlemleriyle birlikte atama sürecine kadar devam eden bu aşamalar, BİLSEM'lerde en nitelikli eğitim kadrosunu oluşturmayı hedeflemektedir. Bilim ve Sanat Merkezleri (BİLSEM) için öğretmen alımları belirli bir sürece tabidir. Bu merkezlerde çalışmak isteyen öğretmenler için 2023 Bilsem atama ve seçme klavuzundan birebir alınarak oluşturulmuş şartlar aşağıda süreç şeklinde ilerler :

B.BAŞVURU VE DEĞERLENDİRME

1. Başvuru Şartları Bilim ve sanat merkezlerine atanabilmek için başvuru yapacak öğretmenlerde aranan şartlar şunlardır:

a) Başvuru tarihinin son günü itibarıyla Bakanlığımız resmî eğitim kurumlarında adaylık dâhil en az 3 yıl öğretmen olarak görev yapmış olmak.

b) Bakanlığımız resmî eğitim kurumlarında 652 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Ek 4'üncü maddesi kapsamında sözleşmeli öğretmen olarak görev yapmakta iken üç yıllık çalışma süresi sonunda öğretmen kadrosuna atananlar bakımından, öğretmen kadrosuna atandıkları tarihten itibaren başvurunun son günü itibarıyla bir yıllık çalışma süresini tamamlamış olmak.

c) Öğretmen olarak görev yaptığı ildeki bilim ve sanat merkezlerinden en az birinde, EK-1: Atama Yapılacak Alanlar Çizelgesinde yer alan atama alanlarında, ilan edilen boş kontenjanın bulunması.

ç) Zorunlu çalışma gerektiren yerler dışındaki eğitim kurumuna atanacaklar bakımından, Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmen Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliğine göre 30.09.2023 tarihi itibarıyla zorunlu çalışma yükümlülüğü tamamlanmış, zorunlu çalışma yükümlülüğünden muaf tutulmuş ya da zorunlu çalışma yükümlülüğü ertelenmiş olmak.

2. Hizmet Süresi Hesabında Dikkat Edilecek Hususlar

a) Başvuru için gerekli olan 3 yıllık sürenin hesabında, Bakanlık resmî eğitim kurumlarında fiilen sözleşmeli/kadrolu öğretmen olarak geçirilen süreler birlikte değerlendirilecektir.

b) Asker öğretmenlikte geçirilen süreler, 3 yıllık sürenin hesabına dâhil edilecektir.

c) Aylıksız izinde geçirilen süreler 3 yıllık sürenin hesabında dikkate alınmayacaktır

3. Başvuru İşlemleri

a) Başvuruda bulunacak öğretmenler, elektronik başvuru formuna <http://mebbis.meb.gov.tr> adresinden kişisel kullanıcı adı ve şifresiyle giriş yaptıktan sonra “Başvuru İşlemleri” seçeneğine tıklayarak ulaşabileceklerdir.

b) Elektronik başvuru formu öğretmenler tarafından doldurulacaktır.

c) Değerlendirme Kriterleri Formunda (EK-2) belirtilen kriterlere ilişkin belgeler, öğretmenlerin görev yaptıkları okul/kurum müdürlükleri tarafından “aslî görüldü” şeklinde onaylanacak olup öğretmen tarafından sisteme yüklenecektir.

ç) Başvuru formu ve onaylanan belgeler okul/kurum müdürlüğünde muhafaza edilecektir.

d) Eğitim kurumu, ilçe ve il millî eğitim müdürlükleri tarafından başvuru şartlarını taşıyan öğretmenlerin başvuruları, silsile yoluyla <http://mebbis.meb.gov.tr> adresinden onaylanacaktır. Bilim ve Sanat Merkezleri Yönergesinin 35'inci maddesi gereğince başvuran adayların başvuru belgelerini öğretmen değerlendirme kriterleri

üzerinden inceleme görevi, il öğretmen değerlendirme komisyonunda bulunduğundan başvuru onay birimlerinde bu belgelerin geçerliliği konusunda bir değerlendirme yapılmayacaktır.

e) İl öğretmen değerlendirme komisyonuna başvuru formu ve belge gönderilmeyecektir. Değerlendirmeler sistem üzerinden gerçekleştirilecek olup il milli eğitim müdürlüklerinde öğretmen atamadan sorumlu il milli eğitim müdür yardımcısı/şube müdürüne yetki verilecektir.

f) Başvuru ve onay işlemleri MEBBİS'ten takip edilebilecektir.

g) Öğretmenler, başvuru formunun gerçeğe uygun şekilde doldurulmasından sorumludur. Başvuru süresi içinde bilgi düzeltme talebinde bulunanlardan onay aşamasındaki başvurular reddedilerek, onaylanmış başvurular ise iptal edilerek öğretmenlerin yeniden başvuru yapmaları sağlanacaktır.

C. DEĞERLENDİRME

1) Onay birimlerinin onay işlemini tamamlamalarından sonra atama takvimi doğrultusunda yapılan başvurular il öğretmen değerlendirme komisyonu tarafından değerlendirmeye alınacaktır.

2) Değerlendirme işlemleri, başvuru aşamasında öğretmen tarafından MEBBİS'e yüklenen belgeler üzerinden yapılacak olup geçersiz belge tespit edilmesi durumunda ilgili kriterden alınan puan değerlendirme dışı bırakılacaktır.

3) Değerlendirme Kriterleri Formu (EK-2) doğrultusunda kriter ve belge kontrolü sonuçlarına göre alanlar bazında belirlenen gerekçeli puanların bulunduğu öğretmen listesi, sistem üzerinden alınarak puan üstünlüğüne göre il millî eğitim müdürlüklerince internet sitesinden ilan edilecektir.

4) Değerlendirme Kriterleri Formu (EK-2) üzerinden yapılan değerlendirme sonuçlarına ait itirazların il öğretmen değerlendirme komisyonu tarafından değerlendirilmesi sonucunda alanlar bazında belirlenen gerekçeli puan listesi, sistem üzerinden alınarak il millî eğitim müdürlüklerince internet sitesinden ilan edilecektir.

5) Sözlü sınava girmeye hak kazanan öğretmenlerin listesi, Değerlendirme Kriterleri Formundan (EK-2) elde edilen ve itiraz sonrası kesinleşen puanlar doğrultusunda ildeki bilim ve sanat merkezlerinin alanlar bazındaki kontenjanının 3 (üç) katı olacak şekilde en yüksek puandan başlamak üzere belirlenecek ve Bakanlık tarafından yayımlanacaktır. Son sıradaki adayla aynı puanı alan öğretmenler de sözlü sınava girmeye hak kazanacaktır.

6) Sözlü sınava katılacak öğretmenlerin sınava ilişkin tarih, saat ve yer bilgileri Bakanlık tarafından meb.gov.tr / orgm.meb.gov.tr adresinden ilan edilecektir

Ç. SÖZLÜ SINAV

1) Sözlü sınav; Bakanlıkça belirlenen bölge merkezlerinde, bölge sözlü sınav komisyonları tarafından yapılacaktır.

2) Sözlü sınava katılacak öğretmenler sözlü sınav tarihinde valiliklerce "görevli izinli" sayılacaktır.

3) Öğretmenlerin sözlü sınavda nüfus cüzdanı veya Türkiye Cumhuriyeti Kimlik Kartı veya geçerlilik süresi dolmamış pasaportun aslını yanlarında bulundurmaları gerekmektedir.

4) Öğretmenlerin sözlü sınava; çanta, cüzdan, cep telefonu, akıllı saat; kablolu iletişim sağlayan bluetooth vb. cihaz, kulaklık; her türlü elektronik/mechanik cihaz ve çağrı cihazı, telsiz, fotoğraf makinesi vb. araçlar; cep bilgisayar, sözlük işlevi olan elektronik aygıt, hesap makinesi vb. her türlü bilgisayar özelliği bulunan cihazlar; her türlü delici ve kesici alet, ateşli silah ve benzeri teçhizat; su hariç içecek, yiyecek vb. gıda/tüketim maddeleriyle girmeleri yasaktır.

5) Öğretmenlerin sözlü sınava; yapmış olduğu çalışmalara ait belgeler, prototip, sanatsal eserler ve enstrüman ile girmeleri yasaktır.

6) Sözlü sınav “Bilim ve Sanat Merkezlerine Öğretmen Seçme Sözlü Sınav Değerlendirme Formu”na (EK-3) göre 100 tam puan üzerinden değerlendirilecektir.

7) Sözlü sınava katılamayan öğretmenlerden ilgili mevzuat uyarınca geçerli mazeretlerinin olduğunu belgelendirenler, Bakanlıkça uygun görülmesi halinde Ankara ilinde oluşturulacak bölge sözlü sınav komisyonu tarafından yine Bakanlıkça belirlenen tarihte telafi sözlü sınava katılabileceklerdir.

D. İTİRAZLAR

1) Değerlendirme Kriterleri Formu (EK-2) üzerinden yapılan değerlendirme sonuçlarına itirazlar, değerlendirme sonuçlarının ilan edildiği tarihten itibaren en fazla 5 (beş) iş günü içinde dilekçe ile il öğretmen değerlendirme komisyonuna yapılacaktır. İtiraz başvuruları için il/ilçe/kurum onay işlemi olmayacaktır. İtirazlar, itiraz başvuru süresinin bitiminden itibaren en fazla 3 (üç) iş günü içinde sonuçlandırılarak il millî eğitim müdürlüğüne ilan edilecektir.

2) Sözlü sınav sonuçlarına itirazlar, sonuçların ilan tarihinden itibaren 3 (üç) iş günü içinde il millî eğitim müdürlüğü aracılığı ile Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğüne yapılacaktır.

3) Sözlü sınav sonuçlarına itirazlar, Bakanlıkça oluşturulacak bölge sözlü sınav komisyonu tarafından incelenecektir.

4) Sözlü sınav sonuçlarına ait itiraz sonuçları, başvuru sahibine yazılı olarak il millî eğitim müdürlüğü aracılığı ile bildirilecektir.

5) Faks ve e-posta yolu ile yapılan itirazlar dikkate alınmayacaktır.

E. TERCİHLER VE ATAMALAR

1) Sözlü sınava katılan öğretmenlerin tercih yapmaya esas puanları, il öğretmen değerlendirme komisyonu tarafından Değerlendirme Kriterleri Formu (EK-2) üzerinden belirlenen puanın %60'ı ile sözlü sınavdan alınan puanın %40'ı toplanarak belirlenecektir.

2) Tercih yapmaya esas puanın oluşması için öğretmenin sözlü sınavdan 60 ve üzeri puan alması gerekmektedir.

3) Sözlü sınava katılmayan ve sözlü sınav esnasında sınav kurallarına aykırı şekilde davranan öğretmenlerin başvuruları değerlendirmeye alınmayacaktır.

4) Alanlara göre sözlü sınava katılan öğretmenlerin tercih yapmaya esas puanları, Bakanlık tarafından <http://meb.gov.tr> adresinde yayımlanacaktır.

5) Tercih yapmaya esas puanı 40 ve üzeri olan öğretmenler, atama döneminde görev yaptıkları ilde alanlarında boş kontenjan bulunan bilim ve sanat merkezlerini tercih edebilecektir.

6) Başvuru sürecinden sonra görev ili değişen ve/veya alan değişikliği yapan öğretmenlerin tercih başvuruları geçersiz sayılacaktır.

7) Atamalar, öğretmenlerin tercihleri dikkate alınarak tercih yapmaya esas puan üstünlüğüne göre atama takviminde belirtilen tarihte Bakanlıkça yapılacaktır.

8) Öğretmenlerin tercihleri doğrultusunda tercih yapmaya esas puanların eşitliği hâlinde, Bakanlık tarafından açıklanan Değerlendirme Kriterleri Formu (EK-2) puanı fazla olan adaya öncelik verilecektir. Eşitliğin bozulmaması durumunda atanacak öğretmen Bakanlık tarafından gerçekleştirilecek bilgisayar kurası ile belirlenecektir.

9) 40 ve üzeri puan almış öğretmenlerden ataması gerçekleşmeyenlerin puanları geçerliliğini yitirecektir.

10) Atama sonuçları, Bakanlığın resmî internet adresinde ilan edilecektir.

11) Yayımlanan kontenjanlar yargı kararı nedeniyle Bakanlıkça güncellenebilecektir. Yapılan güncellemeler il millî eğitim müdürlüklerine bildirilecektir.

F. TEBLİGAT, GÖREVDEN AYRILMA VE GÖREVE BAŞLAMA

Öğretmenlere atama kararnamelemleri tebliğ edilerek, görevden ayrılma ve göreve başlama işlemleri atama takviminde belirtilen sürede tamamlanacaktır. Öğretmenlerin ayrılma ve başlama işlemleri MEBBİS Atama Modülüne işlenecektir (MEB, 2022)

2.12. İlgili Araştırmalar

Hande Özkeskin (2023) yaptığı çalışmada ulusal ve uluslararası alanlarda öğretmenlerin mesleki gelişimlerine yönelik söylemlerini analiz etmiştir. Bu görüşmelere 10 öğretmen, 5 okul yöneticisi ve 5 eğitim hizmeti sunan kişilerle gerçekleştirmiştir. Yaptığı çalışmadan yola çıkarak, öğretmenlerin hayat boyu öğrenme ve mesleki gelişime katılımlarının, eğitim reformlarının başarılı bir şekilde uygulanması ve öğrencilerin başarısı için kritik bir gereklilik olduğu söylemek mümkündür.

Aleyna Damla OKUMUŞ (2023), yaptığı çalışmada Türkiye’de bulunan bilim ve sanat merkezlerinde (BİLSEM) görev yapan 78 görsel sanatlar öğretmeni ile çalışmıştır. Hayat boyu öğrenmeyi ve öğretmenlerin mesleki gelişimlerini 21. yüzyıl sorunlarına çözümler üretebilmeyi amaçlamıştır.

Mehmet EROĞLU (2019), bu çalışmayı Elazığ İl merkezindeki ortaokul ve liselerde çalışan 542 branş öğretmeni ile hazırlamıştır.

Bu araştırmadaki bulgulara göre öğretmenlerin mesleki gelişim ve işbirliği etkinliklerine katılım düzeyleri arasında önemli farklılıklar olduğunu göstermektedir. Sonuç olarak, öğretmenlerin sürekli gelişimlerini destekleyerek daha etkili bir öğretim sağlamalarına ve öğrenci başarılarını artırmalarına katkı sağlamak mümkün olabilir. Aynı zamanda, eğitim sisteminin dinamik ihtiyaçlara ve değişen koşullara hızla adapte olunabilmesi adına öğretmenlerin kendi kendine öğrenme becerilerini güçlendirmesi gerektiği de vurgulanmıştır (Yakup Ayaydın ve Duygu Ün, 2018).

Bu araştırmaya 2016-2017 eğitim-öğretim yılında İstanbul İlinde bulunan BİLSEM’de kadrolu olarak çalışan 10 öğretmen katılmıştır. Bu araştırmadaki bulgulara dayanarak, BİLSEM öğretmenleri üstün yetenekli öğrencilerin farklı ilgi ve ihtiyaçlarına göre farklı metotlar bulan profesyonel eğitimcilerdir. Bu doğrultuda üstün yetenekli öğrencilere yönelik etkili bir eğitim modelini desteklemektedir ve bu öğrencilerin potansiyellerini en iyi şekilde ortaya çıkarmayı hedeflemektedir. Üstün yetenekli öğrencilere yönelik eğitimde bireyselleştirme ve özel ihtiyaçlara odaklanma gerekliliğini ön plana çıkarmaktadır. Bu şekilde her öğrenci kendi potansiyelini en üst düzeye çıkaracak bir eğitim deneyimi yaşaması gerektiği belirtilmiştir.

3. YÖNTEM

Bu bölümde; araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, veri toplama süreci ve verilerin analizi ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nicel araştırma, niceliksel veriler toplayarak ve istatistiksel, matematiksel veya hesaplama teknikleri uygulayarak fenomenlerin sistematik bir araştırması olarak tanımlanır. Nicel araştırma genellikle anketler, deneyler ve istatistiksel analizler gibi yöntemleri içermektedir (Creswel, 2009).

Betimsel araştırma modeli, bir araştırma problemini tanımlamak, sınırlamak ve açıklamak amacıyla kullanılan bir araştırma yöntemidir. Bu araştırma modeli, araştırmacının belirli bir olayı, durumu veya popülasyonu ayrıntılı bir şekilde incelemesine olanak tanır. Belirli bir durumu çözümleyebilmek amacıyla, belirli bir düzen halinde amaca uygun şekilde uygulanan çalışmalardır (Arıkan,1995). Betimsel araştırma “verilen bir durumu olabildiğince tam ve dikkatli bir biçimde tanımlamaktadır” (Büyüköztürk, 2010).

Bu araştırma modeli, verilerin toplanması, analizi ve yorumlanmasını içerir. Araştırmacı, verileri toplamak için bir dizi yöntem kullanabilir. Örneğin anketler, görüşmeler, gözlem, doküman incelemesi ve diğer veri toplama araçlarıdır. Betimsel nitelikte tarama modeli, bir araştırmada kullanılan bir betimsel araştırma yöntemidir. Bu model, belirli bir konu hakkında genel bir bakış açısı sağlamak için ve araştırmacının bir hipotez test etmek yerine bir konuyu daha iyi anlamak için kullanılır.

Tarama modelleri, geçmişte ya da halen daha var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlardır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır (Karasar, 2012).

Bu tarama modeli, belirli bir konuda mevcut olan kaynakları tarar ve bu kaynakların analizini yapar. Kaynaklar arasında önceki araştırmalar, makaleler, raporlar, kitaplar, veri tabanları ve diğer benzer kaynaklar bulunabilir. Bu model, araştırmanın önceki çalışmalarla ilişkilendirilmesine ve belirli bir alanda var olan boşlukları belirlemesine olanak tanır.

Bu çerçevede bu çalışma ile bilim ve merkezlerinde görev yapan görsel sanatlar öğretmenlerinin mesleki yenilenme ve kendilerini geliştirmeye yönelik tutumlarını belirlemek ve çeşitli değişkenler arasındaki ilişkisini incelemek olduğundan araştırmanın modeli betimsel araştırma modeli olarak belirlenmiştir.

3.2. Araştırmanın Yöntemi

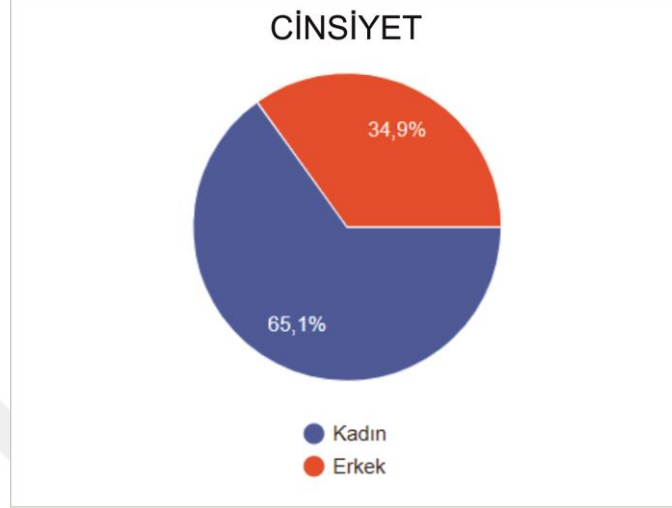
Türkiye'de bilim ve sanat merkezlerinde görev yapan görsel sanatlar öğretmenleri bu çalışmanın evrenini oluşturmaktadır. Bilim sanat merkezlerinde görev yapan görsel sanatlar branşında yaklaşık 324 görsel sanatlar öğretmeni olduğu tespit edilmiştir ve bu öğretmenlerden 125'e ulaşılmıştır. Öğretmenlerin mesleki yenilenme ve kendilerini geliştirmeye yönelik tutumlarının incelenmesi için kendilerine 5'li likert tipi bir anket uygulanmıştır. Nicel araştırma yöntemleri ile beslenen çalışmada aynı zamanda döküman analizleri, saha gözlemleri ve uzman görüşlerine de yer verilmektedir. “Yaşanan olayları ve olguları nesnelleştirerek, gözlem yapılabilir hale getiren, ölçümleyebilen ve sayısal olarak ifade eden araştırma türüne nicel araştırma denir” (Girgin, 2020:21.01.2021). Araştırmada belli bir konuya ait durum analizi gerçekleştirip sonuçların ortaya konması sebebiyle nicel araştırma yöntemlerinden betimsel yöntem uygulanmıştır. Betimsel yöntemler, ilgilenilen ve araştırılmak istenen problemin mevcut var olan durumunu ortaya koymaya yöneliktir. Bu yöntemlerin en temel özelliği, mevcut hâlihazır durumu kendi koşulları içerisinde ve olduğu gibi çalışmaktır.

3.3. Çalışma Grubu Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın çalışma grubu, 2022-2023 eğitim-öğretim yılında, bilim ve sanat merkezlerinde görev yapan görsel sanatlar öğretmenlerinden oluşmaktadır. Araştırmanın evrenini, bilim ve sanat merkezlerinde görevlerine devam eden 324 öğretmenden meydana gelmektedir. Evrendeki herkese ulaşılabilmesi için örneklem seçimine gidilmemiştir. Evrendeki öğretmenlerin tümü örneklem olarak seçilmiştir. 125 öğretmenin katılımıyla bu analiz çalışması gerçekleştirilmiştir.

Araştırmaya katılan bilim ve sanat merkezlerinde çalışan görsel sanatlar öğretmenlerinin cinsiyete göre dağılımı Şekil 3.1'de sunulmaktadır.

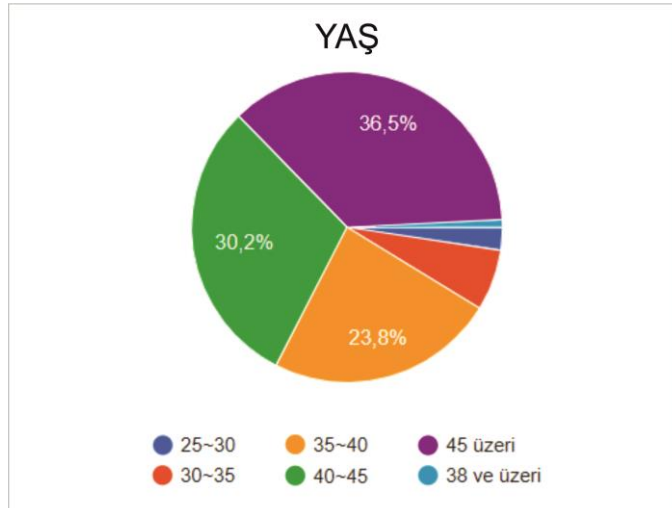
3.1. Bilim Sanat Merkezlerinde Görev Yapan Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı



Şekil 3.1. incelendiğinde araştırmaya katılan 125 bilim ve sanat merkezinde çalışan görsel sanatlar öğretmenlerinin 44'ü (%34,9) erkek, 82'si (%65,1) kadın görsel sanatlar öğretmenlerinin oluşturduğu belirlenmiştir. Cinsiyet değişkenine göre en fazla katılımın 82'si (%65,1) kişi ile kadınlardan oluştuğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan bilim ve sanat merkezlerinde çalışan görsel sanatlar öğretmenlerinin yaşa göre dağılımı Şekil 3.2'de sunulmaktadır.

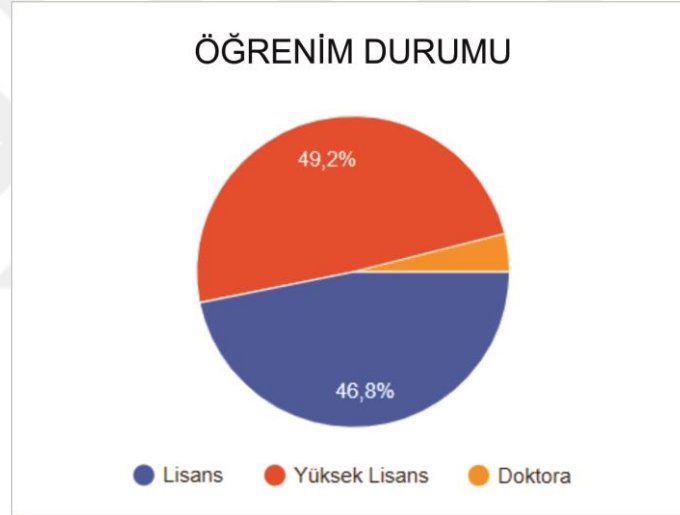
3.2. Bilim Sanat Merkezlerinde Görev Yapan Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Yaşlarına Göre Dağılımı



Şekil 3.2. deki veriler incelendiğinde, araştırmaya katılan 125 bilim ve sanat merkezinde çalışan görsel sanatlar öğretmenlerinin 3'ü (%2,4) 25-30 yaş aralığında, 8'i (%6,3) 30-35 yaş aralığında, 30'u (%23,8) 35-40 yaş aralığında, 38'sinin (%30,2) 40-45 yaş aralığında ve 46'sının (%36,5) 45 ve üzerinde olduğu görülmektedir. Çalışmaya katılan görsel sanatlar öğretmenlerinin yaş değişkenine göre en fazla katılımın 46 (%36,5) kişilik bir sayıyla 45 ve üzeri olduğu belirlenmiştir. Araştırmaya katılan bilim ve sanat merkezlerinde çalışan görsel sanatlar öğretmenlerinin meslekteki kıdem yılına göre dağılımı Şekil 3.3. de sunulmaktadır.

Araştırmaya katılan bilim ve sanat merkezlerinde çalışan görsel sanatlar öğretmenlerinin öğrenim durumlarına göre dağılımı Şekil 3.3'de sunulmaktadır.

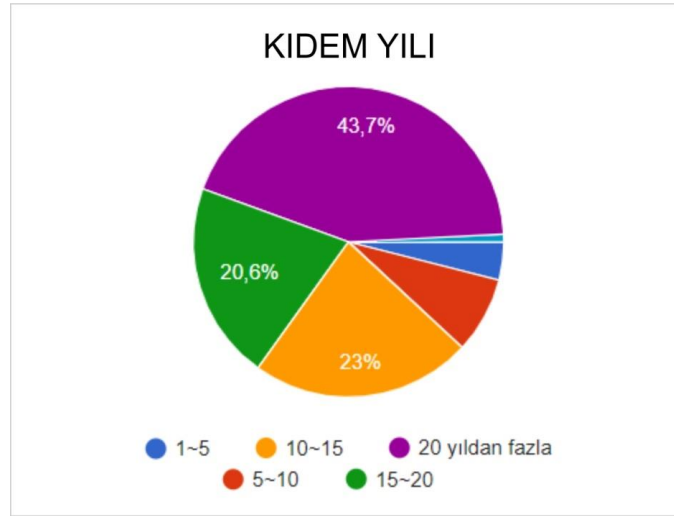
3.3. Bilim Sanat Merkezlerinde Görev Yapan Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Öğrenim Durumlarına Göre Dağılımı



Şekil 3.3. deki veriler incelendiğinde, araştırmaya katılan 125 bilim ve sanat merkezinde çalışan görsel sanatlar öğretmenlerinin 5'i (%4) doktora eğitimi, 59'u (%46,8) lisans eğitimi, 62'si (%49,2) yüksek lisans eğitimi aldığı görülmektedir. Çalışmaya katılan görsel sanatlar öğretmenlerinin öğrenim durumu değişkenine göre en fazla katılımın 62 (%49,2) kişilik bir sayıyla yüksek lisans eğitimi yapmış kişilerden oluştuğu belirlenmiştir.

Araştırmaya katılan bilim ve sanat merkezlerinde çalışan görsel sanatlar öğretmenlerinin kıdem yıllarına göre dağılımı Şekil 3.4'te sunulmaktadır.

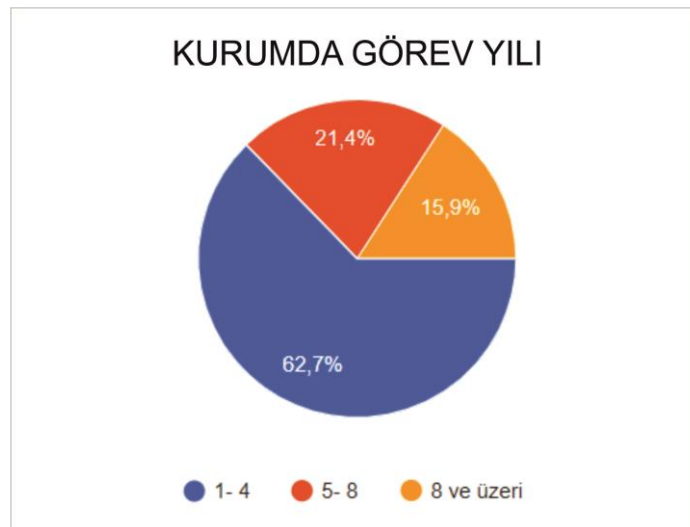
3.4. Bilim Sanat Merkezlerinde Görev Yapan Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Kıdem Yıllarına Göre Dağılımı



Şekil 3.4. deki veriler incelendiğinde, araştırmaya katılan 125 bilim ve sanat merkezinde çalışan görsel sanatlar öğretmenlerinin 55'i (%43,7) 7-10 kıdem yılı aralığında, 5'i (%4) 1-5 kıdem yılı aralığında, 10'u (%7,9) 5-10 kıdem yılı aralığında, 26'sı (%20,6) 15-20 kıdem yılı aralığında, 29'u (%23) 10-15 kıdem yılı aralığında ve 55'i (%43,7) 20 yıl ve üzerinde olduğu görülmektedir. Çalışmaya katılan görsel sanatlar öğretmenlerinin kıdem yılı değişkenine göre en fazla katılımın 55 (%43,7) kişilik bir sayıyla 20 yıl ve üzeri kıdem yılı aralığı olduğu belirlenmiştir.

Araştırmaya katılan bilim ve sanat merkezlerinde çalışan görsel sanatlar öğretmenlerinin kurumdaki görev sürelerine göre dağılımı Şekil 3.5'te sunulmaktadır.

3.5. Bilim Sanat Merkezlerinde Görev Yapan Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Kurumdaki Görev Sürelerine Göre Dağılımı



Şekil 3.5. deki veriler incelendiğinde, araştırmaya katılan 125 bilim ve sanat merkezinde çalışan görsel sanatlar öğretmenlerinin 79'u (%62,7) 1-4 kurumda görev yılı aralığında, 27'si (%21,4) 5-8 kurumda görev yılı aralığında ve 20'si (%15,9) 9 ve üzeri olduğu görülmektedir. Çalışmaya katılan görsel sanatlar öğretmenlerinin kuruma görev yapma yılı değişkenine göre en fazla katılımın 79 (%62,7) kişilik bir sayıyla 1-4 kurumda görev yılı aralığında olduğu belirlenmiştir.

3.4. Verilerin Toplanma ve Teknikleri

Öncelikler Ondokuz Mayıs Üniversitesi Etik Kurul izni (EK-..) alınmıştır. Veri toplama aracı olarak anket kullanılmıştır. Anket sonuçlarına dayalı olarak, araştırma evrenini oluşturan 125 bilim ve sanat merkezinde çalışan görsel sanatlar öğretmenlerini değerlendirmek ve onların görüşlerini anlamak amacıyla "BİLSEM'de görev yapan "Görsel Sanatlar Öğretmenleri Anketi" hazırlanmıştır. Anketin hazırlanmasında literatür taraması ve uzman görüşlerinden faydalanılmıştır.

Türkiye'deki bütün bilim sanat merkezlerinde görev yapan görsel sanatlar öğretmenlerine dijital ortam aracılığı ile ulaşılmıştır. Anketin ilk bölümü 5 demografik bilgi, ikinci bölümün 15 farkındalık, 7 uygulama, 7 tutum ve 1 açık uçlu görüş sorudan oluşan 30 sorudan oluşmuştur. Nitel veriler analiz edilerek bulgular kısmında yer verilmiştir.

3.5. Verilerin Analizi

125 görsel sanatlar öğretmenine ölçme aracı uygulanmıştır. Sonuç olarak ulaştığımız bilgiler bilgisayar ortamında sisteme girilmiştir. Elde edilen veriler arasındaki iki değişkeni hesaplamak için T testi uygulanmıştır. Birkaç değişkeni ölçmek için ise ANOVA veri analizi uygulanmıştır. Son açık uçlu sorudaki görüşler nitel olarak genel düzeyde analiz yapılmıştır.

4. BULGULAR

Bu bölümde yapılan araştırmanın alt problemlerine ilişkin oluşturulmuş analiz sonuçları ve elde edilen bulgular yer almaktadır.

4.1.Tamamlayıcılar

	Ortalama	Standart Sapma	Çarpıklık	Basıklık
Farkındalık Skoru	55,94	0,34	0,49	0,595
Uygulama Skoru	30,04	0,231	0,158	-0,577
Tutum Skoru	28,34	0,21	-0,059	-0,297

4.2. Frekans Tabloları

		Frekans	Yüzde
Cinsiyet	Erkek	44	35,2
	Kadın	81	64,8
Yaş	25~30	3	2,4
	30~35	8	6,4
	35~40	30	24
	40~45	38	30,4
	45 üzeri	46	36,8
Öğrenim Durumu	Doktora	5	4
	Lisans	59	47,2
	Yüksek Lisans	61	48,8
Meslekteki Kıdem	1~5	5	4,0
	5~10	10	8
	10~15	29	23,2
	15~20	26	20,8
	20 yıldan fazla	55	44
BİLSEM Görev Süresi	1 ile 4	79	63,2
	5 ile 8	26	20,8
	8 ve üzeri	20	16

Katılımcıların cinsiyet değişkenine göre dağılımlarına bakıldığında %35'inin erkek ve %64,8'inin kadın olmak üzere çoğunluğunun kadın olduğu, yaş değişkenine bakıldığında %36,8 ile çoğunluğun 45 yaş ve üzeri olduğu, öğrenim durumlarına bakıldığında %47,2'sinin lisans, geri kalan %52,8'inin lisansüstü eğitimini

tamamladıkları, meslek kıdem değişkenine bakıldığında %44'ünün 20 yıldan fazla kıdem sahibi olduğu, bilsem çalışma sürelerine bakıldığında %63,2 ile yarıdan fazlası 1 – 4 yıl arası çalışma süresine sahip oldukları görülmektedir.

4.3. Bilim Sanat Merkezlerinde Görev Yapan Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Mesleki Yenilenme Ve Kendilerini Geliştirmeye Yönelik Tutumlarının İncelenmesi Anketine Verdikleri Cevapların Birinci Alt Probleme İlişkin Bulguları

Tablo 4.3. Cinsiyet Değişkenine Göre Farkındalık, Uygulama ve Tutumlarına İlişkin Değerlendirmelerin T Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	X	SS	t	p
Farkındalık	Kadın	81	55,41	3,748	-2,141	0,034
	Erkek	44	56,91	3,741	-2,142	0,035
Uygulamalar	Kadın	81	29,69	2,493	-2,075	0,040
	Erkek	44	30,68	2,648	-2,038	0,045
Tutumlar	Kadın	81	27,91	2,220	-2,807	0,006
	Erkek	44	29,11	2,394	-2,745	0,007

Cinsiyet değişkenine yönelik yapılan T Testi sonuçları tablo 4.1'de verilmiştir.Yapılan analiz sonucunda erkek öğretmenlerin farkındalık, uygulama ve tutum skorlarının toplamının kadın öğretmenlere göre daha yüksek olduğu ve bununda istatistik olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$).

4.4. Bilim Sanat Merkezlerinde Görev Yapan Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Mesleki Yenilenme Ve Kendilerini Geliştirmeye Yönelik Tutumlarının İncelenmesi Anketine Verdikleri Cevapların İkinci Alt Probleme İlişkin Bulguları

4.4. Yaş Değişkenine Farkındalık, Uygulama Ve Tutumlarına İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

		Kareler Toplamı	sd	Kare Ortalama	F	p	Anlamlı Fark
	Gruplar						
Farkındalık	Arası	94,847	4	23,712	1,679	0,159	
	Gruplar İçi	1694,641	120	14,122			
	Gruplar						
Uygulamalar	Arası	38,913	4	9,728	1,482	0,212	
	Gruplar İçi	787,887	120	6,566			
	Gruplar						
Tutumlar	Arası	10,263	4	2,566	0,458	0,766	
	Gruplar İçi	671,625	120	5,597			

Yaş değişkenine yönelik olarak yapılan ANOVA testinin sonuçlarına göre farkındalık, uygulama ve tutum skorlarına bakıldığında yaşa göre bir değişkenlik olmadığı görülmektedir ($p>0,05$).

4.5. Bilim Sanat Merkezlerinde Görev Yapan Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Mesleki Yenilenme Ve Kendilerini Geliştirmeye Yönelik Tutumlarının İncelenmesi Anketine Verdikleri Cevapların Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulguları

4.5. Öğrenim Durumu Değişkenine Farkındalık, Uygulama ve Tutumlarına İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

		Kareler Toplamı	sd	Kare Ortalama	F	p	Anlamlı Fark
	Gruplar						
Farkındalık	Arası	5,961	2	2,98	0,204	0,816	
	Gruplar						
	İçi	1783,527	122	14,619			
	Gruplar						
Uygulamalar	Arası	0,271	2	0,136	0,02	0,980	
	Gruplar						
	İçi	826,529	122	6,775			

Tutumlar	Gruplar					
	Arası	0,025	2	0,013	0,002	0,998
	Gruplar					
	İçi	681,863	122	5,589		

Öğrenim değişkenine yönelik olarak yapılan ANOVA testinin sonuçlarına göre farkındalık, uygulama ve tutum skorlarına bakıldığında yaşa göre bir değişkenlik olmadığı görülmektedir. Aradaki fark istatistiksel olarak anlamlı değildir ($p>0,05$).

4.6. Bilim Sanat Merkezlerinde Görev Yapan Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Mesleki Yenilenme Ve Kendilerini Geliştirmeye Yönelik Tutumlarının İncelenmesi Anketine Verdikleri Cevapların Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulguları

4.6. Mesleki Kıdem Yılı Değişkenine Farkındalık, Uygulama Ve Tutumlarına İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

		Kareler		Kare		p	Anlamlı Fark
		Toplamı	sd	Ortalama	F		
Farkındalık	Gruplar						
	Arası	299,691	4	74,923	6,035	0	5-9 yıl
	Gruplar İçi	1489,797	120	12,415			
Uygulamalar	Gruplar						
	Arası	16,578	4	4,144	0,614	0,653	
	Gruplar İçi	810,222	120	6,752			
Tutumlar	Gruplar						
	Arası	16,531	4	4,133	0,745	0,563	
	Gruplar İçi	665,357	120	5,545			

Mesleki kıdeme göre farkındalık, uygulama ve tutum skorlarına yönelik yapılan ANOVA testi sonuçlarına bakıldığında uygulama ve tutum skoru yönünden mesleki

kıdeme göre bir farklılık olmadığı görülmektedir ($p>0,05$). Farkındalık skorunda ise gruplar arasındaki skorun anlamlı olduğu görülmüştür ($p<0,05$). Detaylı olarak inceleme yapıldığında kıdem yılı 5-9 yıl olan öğretmenlerin diğerlerine göre daha yüksek farkındalık skorunda olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$).

4.7. Bilim Sanat Merkezlerinde Görev Yapan Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Mesleki Yenilenme Ve Kendilerini Geliştirmeye Yönelik Tutumlarının İncelenmesi Anketine Verdikleri Cevapların Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulguları

4.7. Bilem’de Görev Sürlerinin Farkındalık,Uygulama Ve Tutumlarına İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

		Kareler		Kare		Anlamlı Fark
		Toplamı	sd	Ortalama	F	
Farkındalık	Gruplar Arası	20,14	2	10,07	0,694	0,501
	Gruplar İçi	1769,348	122	14,503		
Uygulamalar	Gruplar Arası	7,151	2	3,576	0,532	0,589
	Gruplar İçi	819,649	122	6,718		
Tutumlar	Gruplar Arası	3,862	2	1,931	0,347	0,707
	Gruplar İçi	678,026	122	5,558		

Meslekteki görev sürlerinin farkındalık, uygulama ve tutum skorlarına yönelik yapılan ANOVA testi sonuçlarına bakıldığında uygulama ve tutum skoru yönünden meslekteki görev sürlerine göre bir farklılık olmadığı görülmektedir ($p>0,05$).

5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuç olarak bu araştırmada Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı Bilim ve sanat merkezlerinde görev yapan görsel sanatlar öğretmenlerinin mesleki gelişimlerine üstün yetenekli öğrencilerin etkisi incelenmiştir. Bu incelemelerde yaş, cinsiyet, öğrenim durumu, kıdem yılı, kurumdaki görev yılı ele alınmıştır.

5.1.1. Bilimsel Sanat Merkezlerinde Görev Yapan Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Mesleki Yenilenme Ve Kendilerini Geliştirmeye Yönelik Geliştirmeye Yönelik Tutumlarının İncelenmesi Anketine Verdikleri Cevapların Birinci Alt Problemine İlişkin Tartışma Ve Sonuçlar

Cinsiyet değişkenine bakıldığında ankete katılım sağlayan görsel sanatlar öğretmenlerinin %65,1'i kadın öğretmen, %34,9'u ise erkek öğretmenlerden oluştuğu görülmektedir.

Cinsiyet değişkenine yönelik yapılan T Testi sonucuna göre erkek öğretmenlerin farkındalık, uygulama ve tutum skorlarının toplamının kadın öğretmenlere göre daha yüksek olduğu ve bunda istatistik olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir ($p < 0,05$).

Birçok toplumda, kadınlar iş hayatında erkeklere kıyasla daha az yer aldığı, daha az teşvik edildiği ve gelişim fırsatları daha az sunulduğu görülebilir. Toplumsal cinsiyet rolleri ve algılar, kadınların kendilerini geliştirme fırsatlarını sınırlandırabilir.

Kadınlar genellikle aile içi sorumlulukların ve iş yaşamı arasında denge kurma zorluğu yaşarlar. Bu durum, gelişim için zaman ve enerji ayırmayı zorlaştırabilir. Örneğin il dışında yapılan hizmetiçi seminerlere kadınların aile içindeki sorumluluklarından dolayı katılmakta zorluk çektiği gibi.

Kadınlar, bazı bölgelerde veya sektörlerde erkeklere kıyasla eğitim veya kariyer fırsatlarına daha az erişime sahip olabilirler. Bu durum, kendini geliştirme fırsatlarını sınırlandırabilir.

Bazı durumlarda kadınlar, profesyonel ortamlarda önyargı ve ayrımcılıkla karşılaşabilirler. Bu, kendilerini geliştirmek için güvenlerini zedeleyebilir veya motivasyonlarını azaltabilir.

Kadınların gelişimlerini destekleyen profesyonel ağlara ve rol modellere erişimleri erkeklere kıyasla daha sınırlı olabilir. Bu, kendini geliştirme süreçlerini etkileyebilir.

Her bireyin kişisel tercihleri ve öncelikleri farklıdır. Bazı kadınlar kariyer odaklı gelişim fırsatlarına daha az ilgi gösterebilir veya farklı alanlarda kendilerini geliştirmeyi tercih edebilirler.

5.1.2. Bilimsel Sanat Merkezlerinde Görev Yapan Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Mesleki Yenilenme Ve Kendilerini Geliştirmeye Yönelik Geliştirmeye Yönelik Tutumlarının İncelenmesi Anketine Verdikleri Cevapların İkinci Alt Problemine İlişkin Tartışma Ve Sonuçlar

Araştırmaya katılan bilim ve sanat merkezinde çalışan 125 görsel sanatlar öğretmenlerinin %2,4 25-30 yaş aralığında, %6,3 30-35 yaş aralığında, %23,8 35-40 yaş aralığında, %30,2 40-45 yaş aralığında ve %36,5 45 ve üzerinde olduğu görülmektedir.

Yaş değişkenine yönelik olarak yapılan ANOVA testinin sonuçlarına göre farkındalık, uygulama ve tutum skorlarına bakıldığında yaşa göre bir değişkenlik olmadığı görülmektedir ($p>0,05$).

Bu durum bilim ve sanat merkezinde çalışan öğretmenler hangi yaş grubunda olursa olsun üstün yetenekli öğrencilerle çalışmak için mesleki yenilenme ve kendilerini geliştirmeye açık oldukları şeklinde yorumlanabilir.

5.1.3. Bilimsel Sanat Merkezlerinde Görev Yapan Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Mesleki Yenilenme Ve Kendilerini Geliştirmeye Yönelik Geliştirmeye Yönelik Tutumlarının İncelenmesi Anketine Verdikleri Cevapların Üçüncü Alt Problemine İlişkin Tartışma Ve Sonuçlar

Araştırmaya katılan bilim ve sanat merkezinde çalışan 125 görsel sanatlar öğretmenlerinin %46,8 lisans eğitimi, %49,2 yüksek lisans eğitimi, %4 doktora eğitimi aldığı görülmektedir.

Öğrenim durumu değişkenine yönelik olarak yapılan ANOVA testinin sonuçlarına göre farkındalık, uygulama ve tutum skorlarına bakıldığında aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmüştür ($p>0,05$).

Normal şartlarda yüksek lisans ve doktora yapan öğretmenler lehinde mesleki yenilenme ve kendilerini geliştirme bakımından anlamlı bir fark olması beklenir. Fakat bilim ve sanat merkezlerinde görev yapan öğretmenler bakanlıkça seçilirken çeşitli kriterler göz önüne alınarak seçilmektedir. Her birisi çalıştığı il ve ilçede alanında öne çıkmış öğretmenlerdir. Bakanlığın seçim kriterleri ve özel eğitim daire başkanlığının yapmış olduğu mülakat neticesinde bilim ve sanat merkezlerinde çalışmak için seçilen öğretmenlerin mesleki yenilenme ve kendilerini geliştirme bakımından eğitim durumuna bakılmaksızın çaba harcadıkları anlaşılabılır.

5.1.4. Bilimsel Sanat Merkezlerinde Görev Yapan Görsel Sanatlar Öğretmenlerin Mesleki Yenilenme Ve Kendilerini Geliştirmeye Yönelik Geliştirmeye Yönelik Tutumlarının İncelenmesi Anketine Verdikleri Cevapların Dördüncü Alt Problemine İlişkin Tartışma Ve Sonuçlar

Araştırmaya katılan 125 görsel sanatlar öğretmeninden %43,7'sinin kıdem yılı 20 yıldan fazla, %14'lük kısmının ise 10 yıldan az olduğu verilen cevaplarla tespit edilmiştir.

Mesleki kıdeme göre farkındalık, uygulama ve tutum skorlarına yönelik yapılan ANOVA testi sonuçlarına bakıldığında uygulama ve tutum skoru yönünden mesleki kıdeme göre bir farklılık olmadığı görülmektedir. Farkındalık skorunda ise gruplar arasındaki skorun anlamlı olduğu görülmüştür. Detaylı olarak inceleme yapıldığında kıdem yılı 5-9 yıl olan öğretmenlerin diğerlerine göre daha yüksek farkındalık skorunda olduğu belirlenmiştir.

Meslekteki görev süresi 1-4 yıl olan öğretmenler, kuruma yeni başlamış ve üniversiteyi yeni bitirmiş olabilmeleri sebebiyle mesleğin dinamiklerine ve adaptasyon sürecine alışmaya çalışırken, aynı zamanda bilsemin çalışma sistemine de ayak uydurma sürecinde olabilirler. Bu nedenle, farkındalık bakımından önemli bir fark görülmemesi mümkün olabilir.

5-9 yıl çalışmış öğretmenler, yeni eğitim yöntemleri ve teknolojilerini öğrenme konusunda istekli olabilirler. Bu durum, farkındalıklarını arttırabilir ve kendilerini sürekli geliştirmeye açık hale getirebilir. Aynı zamanda, kuruma alışmış bu

öğretmenler, açık bir öğrenme ortamı yaratıp meslektaşlarıyla bilgi paylaşımına katılabilir. Bu süreç, farkındalık düzeylerini yükseltip yeni fikirleri benimsemeyi teşvik edebilir.

9 yıl ve üzeri çalışan öğretmenler, rutinleşip konfor alanlarına yerleşmeleri nedeniyle mesleki gelişim ve farkındalık seviyelerinde sınırlılıklar yaşayabilirler. Tekrarlanan eğitim ve mesleki gelişim programlarının değişmemesi, yeni bilgi ve beceri edinme fırsatlarını kısıtlayabilir. Performans değerlendirme ve geri bildirim eksikliği de gelişimlerini engelleyebilir. Ayrıca, yeni teknolojiye ayak uyduramama veya erişememe, mesleki gelişimlerini sınırlayan bir başka faktör olabilir.

Sonuç olarak, Kurumda 5-9 yıl çalışmış olan öğretmenler daha yüksek farkındalık skorlarına sahip olmalarının arkasında taze motivasyon, yenilikçi yaklaşımlar, kurumsal destek ve öğrenme iklimi gibi faktörler yatabilir. Bu faktörler bir araya geldiğinde, kurumda daha uzun süre çalışmış olan öğretmenlere kıyasla daha yüksek farkındalık düzeyine sahip olmaları anlaşılabilir bir durum haline gelebilir.

5.1.5. Bilimsel Sanat Merkezlerinde Görev Yapan Görsel Sanatlar Öğretmenlerin Mesleki Yenilenme Ve Kendilerini Geliştirmeye Yönelik Geliştirmeye Yönelik Tutumlarının İncelenmesi Anketine Verdikleri Cevapların Beşinci Alt Problemine İlişkin Tartışma Ve Sonuçları

Araştırmaya katılan bilim ve sanat merkezinde çalışan 125 görsel sanatlar öğretmenlerinin (%62,7) 1-4 kurumda görev yılı aralığında, (%21,4) 5-8 kurumda görev yılı aralığında ve (%15,9) 9 ve üzeri kurumda görev olduğu görülmektedir.

Meslekteki görev sürelerinin farkındalık, uygulama ve tutum skorlarına yönelik yapılan ANOVA testi sonuçlarına bakıldığında uygulama ve tutum skoru yönünden kurumdaki görev sürelerine göre bir farklılık olmadığı görülmektedir ($p>0,05$).

Bilim ve sanat merkezlerinde çalışan görsel sanatlar öğretmenleri, mesleki gelişimlerini sürekli olarak sürdürmek için çaba gösterirler. Bu nedenle, kurumda geçen süre ile farkındalık ve tutum arasındaki ilişki azalabilir.

Bilim ve sanat merkezlerinde çalışan öğretmenler, yenilikçi ve sürekli değişen ortamlarda çalıştıkları için zamanla değişimlere ve yeni fikirlere açık olabilirler.

Bu merkezlerdeki öğretmenler, sürekli bilgi ve deneyim paylaşımı yapabilirler.

Her öğretmenin farkındalığı ve tutumu kişisel deneyimlerine, ilgi alanlarına ve öğrenme tarzlarına göre değişebilir. Bu nedenle, çalışma süresi ile bu faktörler arasında net bir ilişki olmayabilir.

BİLSEM'de çalışan öğretmenler, genellikle mesleki tutkularına ve ilgilerine uygun alanlarda görev yaparlar, bu da işlerine duygusal bağlılıklarını ve iş tatminlerini artırabilir. Öğrencilerin yüksek ilgi ve başarılarını gözlemlemek, öğretmenlerin duygusal deneyimlerini olumlu yönde etkileyip motivasyonlarını yükseltebilir. Ayrıca, öğretmenlere sunulan mesleki gelişim fırsatları, sürekli gelişimlerini destekleyerek motivasyonlarını artırabilir.

Bu faktörler bir araya geldiğinde, çalışma süresi ile farkındalık ve tutum arasındaki ilişkinin daha az belirgin olması anlaşılabilir.

Ankete Katılan Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin son açık uçlu sorudaki görüşlerine ilişkin sonuçlar şu şekildedir:

- ‘Sanat yayınlarını okurum sergileri takip ederim. Başarılı ressamlarla iletişim kurarım’
- ‘Kurslara katılır merak ettiğim şeyleri araştırıp öğrenirim’
- ‘Gelişen teknolojiyi takip ederek kurs, eğitim ve seminerlere katılırım.’
- ‘Yeni teknik ve uygulamaların takibini yaparım.’
- ‘Dijital içerikli kurslar, yurtiçi ve yurt dışı seyahatler yaparım. Kitap okurum. Literatür araştırması yaparım. Doğa kampı yapar ve çizerim. Eğitim kanallarını takip ederim.’
- ‘Sanatsal faaliyetlere katılırım ve yeni yaklaşımları takip ederim.’
- ‘Akademik araştırmalar yaparım ve meslektaşlarımla fikir alış-verişi yaparım.’
- ‘Kursları takip eder ve katılım sağlarım. Çok sayıda okuma yaparım ve uygulamaya dönüştürürüm.’
- ‘Farklı kültürleri araştırmaya ve kendimi güncellemeye çalışırım.’
- ‘Güncel sanat olaylarını takip ederim. Sergiler açar, sanat bienallerine katılırım. Dijital dünyayı araştırırım ve sanata olan katkısını düşünürüm.’

- ‘Mümkün olduğu kadar eser izleme, inceleme, yorumlama veya izleme yollarıyla öğrenmeye çalışırım.’
- ‘Eğitimler ve trendleri takip eder, okur ve dinlerim.’
- ‘Sanatçıları takip ederim ve her bilgiyi değerlendiririm. Sürekli yenilikleri takip ederim.’
- ‘Çalıştay, sergi, fuar ve sempozyumlarda görev alırım.’
- ‘Araştırmalar yapıp edindiğim bilgiler ile kendi bilgilerimi harmanlayıp uygulamalar yaparım.’
- ‘Sanatı dijital ortama taşıma adına programlar öğrenirim.Yeni zaman dijital çağı gerektirir. Bu yüzden bu alanda eğitim verilmesi gerektiğini düşünürüm.
- ‘Çağın gündemini takip etmeye çalışırım.’
- ‘Bilsem grubundan ve idaremizden duyurulan eğitimlere mutlaka başvuru yaparım. Meslektaşlarımın çalışmalarını takip ederim. Onlarla iletişim kurarım ve fikir alış-verişinde bulunurum.’
- ‘Doktora eğitimime devam ettiğim süreç içerisinde hizmet içi eğitimlere, tübitak projelerine ve kurslara katılırım’
- ‘Özellikle dijital becerilerimi geliştirmek için çok uğraşırım. Farklı programlarda dijital çizim denemeleri yaparım. Açık öğretimden alanımla ilgili bölüm okumaktayım. Alanda yapılan projeleri ve makaleleri düzenli takip ederim.
- ‘Güncel çıkan yayınları izler ve okurum. Sanat ile ilgili kaliteli etkinlikler düzenler ve katılırım. Öğrencilerimle düzenli olarak resim yaparım. Eğitimde yenilikçi yaklaşımları takip ederim.
- ‘Dijital alanda yeni programları öğrenmeye çalışırım.’
- ‘Alınması gereken kurs var ise mutlaka alırım. Bilgilenmem gereken konularda tam donanımlı olmak isterim. İşim ile ilgili konulardan taviz vermem ve dünya genelinde meydana gelen gelişmeleri takip ederim.’
- ‘Sanatsal ürünler meydana çıkarıp, öğrencilerime örnek olurum.’

- ‘Sanatsal okuma yaparım. Paydaşlarımla söyleşi ve fikir alış-verişleri yaparım. Zaman ve ekonomik olanaklar dahilinde sanatsal faaliyetlere katılırım.’
- ‘Dezavantajlı bir bölgede yer aldığım için çoğu sanatsal etkinliği online takip ederim. Kitaplar ve dergiler sayesinde alanımdan uzak kalmamaya çalışırım. Fırsat buldukça eğitimlere katılırım.’
- ‘Sanatı dijital ortama aktarmak için dijital programlar öğrenmeye gayret ederim.’
- ‘Başka illerde zümre arkadaşlarımla iletişim halinde olmaya çalışırım. Sosyal medya araçlarından yabancı ülkelerdeki görsel sanatlar öğretmenlerini takip ederim. Derste bana katkı sağlayacak yayın ve materyalleri satın almaya çalışırım. Online ya da yüzü yüze eğitimlere katılmaya dikkat ederim.’
- ‘Mesleki seminer ve kurslar alırım. Güncel dergileri takip ederim. Mesleğimle ilgili kurum ve kuruluşlarla çalışırım.’
- ‘Sürekli olarak inceler, araştırır, sorgular, sorar ve dinlerim.’
- ‘Hizmet içi kurs, workshop ve sergilere katılım sağlarım.’
- ‘Sanatsal içerikli yayınlar izlerim. Atölye çalışmalarını, hem bana hem de öğrencilerime katkı sağlayacağını ve üniversi ile bir bağ kurabileceğimi düşündüğüm için tercih ederim. Yeni şeyler öğrenmeyi ve uygulamayı severim.’
- ‘Sürekli olarak araştırma yaparım.’
- ‘Bulduğum şehirde imkanlar kısıtlı olduğu için online olarak eğitim kursları alırım.’
- ‘Düzenli olarak sergi, çalıştay ve kurslara katılırım.’
- ‘Yeni sanat akımlarını takip eder ve bu akımları kendim de denerim. Sıklıkla süreli yayınlar okurum.’
- ‘Dünya genelinde meydana gelen yenilikleri takip ederim. Teknolojik yenilikleri uygulamaya ve kullanmaya çalışırım. Bunun yanı sıra kongre ve çalıştay hizmet eğitimi gibi mesleki çalışmalara katılmaya gayret ederim.’
- ‘Dünya genelindeki sanatsal etkinlikleri takip ederim’

- ‘Farklı teknik ve yenilikleri takip ederim ve aynı zamanda sürekli üretme çabası içerisinde olurum.’
 - ‘Sürekli yenilenme için sanatsal alanlar ile ilgili her şeyi takip edip bol bol okuma gerçekleştiririm.’
 - ‘Araştırmam, öğrenirim ve daima çalışırım’
 - ‘Branşımla ilgili ve güncel olan bir etkinlik olmadığı için kişisel olarak daha çok çaba sarfetmek zorunda kalırım.’
 - ‘Sanatsal faaliyetleri takip ederim. Alanımla ilgili makale ve kitapları okurum.’
 - ‘Kendimi geliştireceğime inandığım eğitimlere katılırım ve daima makale okurum. Meraklı ve öğrenmeyi seven biri olmam dolayısıyla sürekli araştırma yaparım.’
 - ‘Yenilikleri takip ederim.’
 - ‘Makaleleri ve tezleri takip ederim.’
 - ‘Bilimsel ve sanatsal akademik yayınları takip ederim. Seminer ve söyleşilere katılırım. Yabancı kaynak ve siteleri tararım.’
- ‘Alanımda yapılan uygulamaları takip ederim.’

Görsel sanatlar öğretmenleri genel görüşlerinde; konferanslar, hizmet içi eğitimler, güncel ve teknik uygulamalar gibi çeşitli faaliyetlere katılmışlardır. Farklı kültürler araştırıp sanat eğitime dair yenilikçi bir yöntem izlenmektedir. Aynı zamanda görsel sanatlar öğretmenleri mesleki gelişimleri açısından mümkün olduğu kadar eser inceleme ve yorumlamaya çalışıp etkileşim içinde olmaya çalıştıklarını belirtmişlerdir. Hemen hemen her katılımcı mesleki gelişimleri için devamlı olarak araştırmaya ve öğrenmeye açık olduklarına değinmişlerdir.

Öğretmenlerin Mesleki Gelişimleri ile İlişkin sorulardaki sonuçları:

- Öğretmenlerin mesleki gelişimlerine yönelik ‘Yeni öğrenmelere karşı meraklıyım’ sorusuna ilişkin ‘Kesinlikle evet’ düzeyi yüksektir.
- Öğretmenlerin mesleki gelişimlerine yönelik ‘Teknolojik yenilikleri takip eder ve kullanırım’ sorusuna ilişkin ‘Evet’ düzeyi yüksektir.

- Öğretmenlerin mesleki gelişimlerine yönelik 'Yaptığım çalışmalarda yenilikçi ürün ve yaklaşımları denerim' sorusuna ilişkin 'Evet' düzeyi yüksektir.
- Öğretmenlerin mesleki gelişimlerine yönelik 'Kişisel ve mesleki gelişimime katkı sağlayacak yeni eğitim ve seminer kurslarına katılıyorum' sorusuna ilişkin 'Evet' ve 'Kesinlikle Evet' düzeyi yüksektir.
- Öğretmenlerin mesleki gelişimlerine yönelik 'Öğretmenlerin hizmet içi eğitimlerde aldıkları seminerleri mesleki gelişimlerine katkısı vardır' sorusuna ilişkin 'Evet' düzeyi yüksektir.
- Öğretmenlerin mesleki gelişimlerine yönelik 'Mesleğ ile ilgili verilen eğitimleri yeterli bulurum' sorusuna ilişkin 'Kararsızım' düzeyi yüksektir.
- Öğretmenlerin mesleki gelişimlerine yönelik 'Okul dışı öğrenme ortamlarını önemsiyor ve mesleğimde kullanıyorum.' sorusuna ilişkin 'Evet' düzeyi yüksektir.
- Öğretmenlerin mesleki gelişimlerine yönelik 'Sinema, tiyatro ve sergi gibi sosyal ve kültürel etkinliklere katılıyorum' sorusuna ilişkin 'Evet' ve 'Kesinlikle evet' düzeyi yüksektir.
- Öğretmenlerin mesleki gelişimlerine yönelik 'İş yüküm, mesleki gelişim ve performansımı olumsuz etkiler' sorusuna ilişkin 'Evet' ve 'Kararsızım' düzeyi yüksektir.
- Öğretmenlerin mesleki gelişimlerine yönelik 'Mesleki kıdemim öğrencilerim ve mesleğim ile olan ilişkilerimi olumlu etkiler' sorusuna ilişkin 'Evet' ve 'Kesinlikle evet' düzeyi yüksektir.
- Öğretmenlerin mesleki gelişimlerine yönelik 'Ekonomik sıkıntılar mesleki bıkkınlık hissetmeme sebep olur' sorusuna ilişkin 'Evet' ve 'Kararsızım' düzeyi yüksektir.

- Öğretmenlerin mesleki gelişimlerine yönelik 'Mesleki tükenmişlik hissediyorum'sorusuna ilişkin 'Hayır' ve 'Kesinlikle hayır' düzeyi yüksektir.
- Öğretmenlerin mesleki gelişimlerine yönelik 'İşe giderken motivasyonum hep çok yüksektir.' sorusuna ilişkin 'Evet' ve 'Kararsızım' düzeyi yüksektir.
- Öğretmenlerin mesleki gelişimlerine yönelik 'Mesleğim ile ilgili karşılaştığım olumsuzluklar beni yıldırır.' sorusuna ilişkin 'Hayır' ve 'Kararsızım' düzeyi yüksektir.
- Öğretmenlerin mesleki gelişimlerine yönelik 'Bilim sanat merkezinde çalışmak öğretmenlik mesleğine karşı motivasyonumu artırır.' sorusuna ilişkin 'Evet' ve 'Kesinlikle evet' düzeyi yüksektir.
- Öğretmenlerin mesleki gelişimlerine yönelik 'Mesleki bilgimi arttırıcı girişimlerde bulunurum' sorusuna ilişkin 'Evet' ve 'Kesinlikle evet' düzeyi yüksektir.
- Öğretmenlerin mesleki gelişimlerine yönelik, 'Sanatsal içerikli sergi ve yarışmalara kendi eserlerimle katılırim' sorusuna ilişkin 'Evet' ve 'Kesinlikle evet' düzeyi yüksektir.

5.2. Öneriler

Araştırmanın bulguları doğrultusunda görsel sanatlar öğretmenlerinin mesleki gelişimlerini desteklemek ve üstün yetenekli öğrencilerin eğitime daha etkili katkıda bulunmalarını sağlamak amacıyla aşağıdaki önerilere yer verilebilir:

Bilim ve sanat merkezlerinde görev yapan görsel sanatlar öğretmenlerinin mesleki gelişimlerini desteklemek amacıyla, hizmet içi eğitim programları düzenlenebilir. Bu programlar, üstün yetenekli öğrencilerle çalışmanın gerektirdiği özel becerileri geliştirmeye yönelik olmalıdır.

Öğretmenlerin kendi aralarında bilgi ve deneyim paylaşımını artırmak için mesleki dayanışma grupları oluşturulabilir. Bu gruplar aracılığıyla, öğretmenler karşılaştıkları zorlukları ve başarılı uygulamaları paylaşarak, mesleki gelişimlerini sürdürebilirler.

Özellikle meslekte 5-9 yıl deneyime sahip öğretmenlerin farkındalık skorlarının yüksek olduğu göz önünde bulundurularak, yeni öğretmenler için farkındalık ve

uygulama eğitimleri düzenlenebilir. Bu eğitimler, öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencilerle daha etkili çalışabilmelerine yardımcı olacaktır.

Araştırmada cinsiyet değişkenine göre erkek öğretmenlerin farkındalık, uygulama ve tutum skorlarının kadın öğretmenlere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Cinsiyete göre çıkan anlamlı istatistiksel farkın sebepleri başka bir araştırmanın konusu olabilir. Bu durumu dengelemek amacıyla, kadın öğretmenlerin mesleki gelişimlerini destekleyen özel programlar geliştirilmelidir.

Mesleki kıdem yılı değişkenine göre farkındalık skorlarının anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Bu doğrultuda, kıdem yılına göre öğretmenlere yönelik farklılaştırılmış eğitim ve destek programları oluşturulabilir.

Öğretmenlerin mesleki yenilenme ve kendilerini geliştirme süreçlerinde ihtiyaç duydukları kaynak ve destekler sağlanabilir. Bu, öğretmenlerin güncel eğitim yöntemleri ve pedagojik yaklaşımlar konusunda bilgilerini tazelemelerine yardımcı olacaktır.

Öğretmenlerin ve öğrencilerin daha verimli çalışabilmeleri için bilim ve sanat merkezlerinin fiziksel ve teknolojik altyapısı güçlendirilebilir. Bu, eğitim süreçlerinin daha etkili ve güncel teknolojilerle desteklenmesini sağlayacaktır.

Görsel sanatlar öğretmenlerinin pedagojik formasyonlarının güncellenmesi amacıyla, sürekli eğitim programları düzenlenebilir. Bu programlar, üstün yetenekli öğrencilerin eğitiminde kullanılan modern pedagojik yaklaşımlar ve stratejiler hakkında bilgi vermelidir.

Öğretmenlerin performanslarını değerlendirmek ve mesleki gelişimlerine katkıda bulunmak amacıyla, öğrenci geri bildirimleri düzenli olarak alınabilir. Bu geri bildirimler, öğretmenlerin kendilerini geliştirmeleri gereken alanları belirlemelerine yardımcı olabilir.

Öğretmenlerin uluslararası eğitim ve işbirliği fırsatlarına erişimini artırmak için, değişim programları ve uluslararası projelere katılım teşvik edilebilir. Bu tür fırsatlar, öğretmenlerin farklı eğitim sistemleri ve yaklaşımlar hakkında bilgi edinmelerine olanak tanır.

Öğretmenlerin motivasyonlarını artırmak için, başarılı öğretmenlerin ödüllendirildiği sistemler oluşturulabilir. Bu ödüller, mesleki başarılarını ve üstün

yetenekli öğrencilerin eğitimine yaptıkları katkıları takdir etmek amacıyla verilebilir.

Bilim ve sanat merkezlerinde görev yapan öğretmenlerin, üniversitelerle işbirliği yaparak akademik araştırmalara katılımları teşvik edilebilir. Bu işbirlikleri, öğretmenlerin akademik bilgi ve araştırma yeteneklerini geliştirmelerine yardımcı olabilir.

Öğretmenlerin mesleki stres ve tükenmişliklerini azaltmaya yönelik destek programları düzenlenebilir. Bu programlar, öğretmenlerin psikolojik ve duygusal sağlıklarını korumalarına yardımcı olacak stratejiler sunabilir.

Görsel sanatlar eğitiminde kullanılan kaynakların, materyallerin ve araçların çeşitlendirilmesi ve güncellenmesi sağlanmalıdır. Bu, öğretmenlerin daha zengin ve etkili ders içerikleri sunmalarına yardımcı olabilir.

Öğretmenlerin, yenilikçi eğitim teknolojilerini etkin bir şekilde kullanmaları için gerekli eğitimleri almaları sağlanabilir. Bu, öğrencilerin öğrenme deneyimlerini zenginleştirecek ve öğretmenlerin ders anlatımında daha etkili yöntemler kullanmalarını sağlayacaktır.

Bu öneriler, araştırmanın bulguları doğrultusunda görsel sanatlar öğretmenlerinin mesleki gelişimlerini desteklemek ve üstün yetenekli öğrencilerin eğitimine daha etkili katkıda bulunmalarını sağlamak amacıyla sunulmuştur.

KAYNAKÇA

- Akboy, R. (2000). Eğitim psikolojisi (1. Basım) İzmir: Mikro Yayınları.
- Akkanat, Ç.(2012). *İlköğretim 7. Sınıf öğrencilerinin bilimsel yaratıcılık düzeylerinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tokat.
- Alpaslan, O., Özsoy, Y. (2013). Üstün zekâlı öğrencilerin Türkçe dersine yönelik tutumlarının incelenmesi: Bartın BİLSEM örneği. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 9(3), 254-264.
- Arıkan, R. (1995). Araştırma teknikleri ve rapor yazma (1. Baskı) Ankara.
- Artut, K. (2007). Sanat eğitimi kuramları ve yöntemleri (5. Baskı), Ankara: Anı.
- Aslantaş, S. (2014). Görsel sanatlar dersine yönelik tutum ölçeği geliştirilmesi. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(2), 185-196.
- Ataman, A. (1982). Üstün zekâlı çocuklara ana-baba ve öğretmenleri nasıl yardımcı olabilir? *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 4 (1), 335- 344.
- Ataman, A. (2012). Üstün yetenekli çocuk kimdir? *Geleceğin Mimarları Üstün Yetenekliler Sempozyumu*, 27, 4-15.
- Ataman, A. (2005). Özel gereksinimli çocuklar ve özel eğitim (2. Baskı), Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Atlı, H., & Balay, R. (2016). Bilim ve sanat merkezindeki üstün yetenekliler eğitiminin sürdürülebilirliğine ilişkin öğrenci düşünceleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(2), 191-205
- Balcı, Y. B. (2004). Estetik (1. Baskı), Ankara: Gündüz Eğitim Yayıncılık.
- Baykul, Y. ve Güzeller, C.O. (2020). Sosyal bilimler için istatistik: SPSS uygulamalı (7.Baskı), Ankara: Pegem Akademi.
- Bildiren, A. (2011). Üstün yetenekli çocuklar (1. Baskı), Doğan Kitap.
- Bilsem Yönergesi (2007). Bilim ve sanat merkezi yönergesi, T.C. Milli Eğitim Bakanlığı.
- Büyüköztürk, Ş. (2010). Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı, Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Bümen, N. T., Ateş, A., Çakar, E., Ural, G. ve Acar, V. (2012). Türkiye bağlamında öğretmenlerin mesleki gelişimi: sorunlar ve öneriler. *Milli Eğitim Dergisi*, 42(194), 31-50.
- Can, A. (2019). SPSS ile bilimsel araştırma sürecinde nicel veri analizi (7. Baskı), Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Craft, A. (2000). Continuing professional development: A practical guide for teachers in schools. London: Routledge.
- Çelikten, Y. (2017). Üstün yetenekli çocuklar ve BİLSEM. *Turkish Journal of Educational Studies*, 4(3), 87-104.
- Dağlıoğlu, H. E. (2010). Üstün Yetenekli Çocukların Eğitimde Öğretmen Yeterlilikleri ve Özellikleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 40 (186), 72-84.
- Dönmez, N. (2004). Bilim Sanat Merkezleri'nin kuruluşu ve işleyişinde yapılması gereken düzenlemeler. I. Türkiye üstün yetenekli çocuklar kongresi, üstün yetenekli çocuklar bildiriler kitabı. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Davaslıgil, Ü. ve Zeana, M. (2004). Üstün zekâlıların eğitimi projesi.
- Kulaksızoğlu A., Bilgili A. E Şirin M. R. (Ed.). I. Türkiye üstün yetenekli çocuklar kongresi, üstün yetenekli çocuklar bildiriler kitabı. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Ersoy, E., Avcı, N. (2001).Özelgereksinimi olan çocuklar ve eğitimleri, İstanbul: Yapa Yayınları.
- Elçiçek, Z. (2016). *Öğretmenlerin mesleki gelişimine ilişkin bir model geliştirme çalışması*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Gaziantep Üniversitesi.
- Gagne, R. (1985). Theconditions of learningandtheory of instruction Robert Gagné. New York, NY: Holt, Rinehartja Winston.
- Gardner, H. (2004). Zihin çerçeveleri: Çoklu zekâ kuramı (4. Baskı). İstanbul: Alfa Basım ve Yayın.
- Genç, M. A. (2016). Görsel sanatlar alanında üstün yetenek farkındalığı: Tanılama. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (38), 152-167.

- Green, S., ve Salkind, N. (2005). Using SPSS for windows and macintosh: understanding and analysing, New Jarsey: Pearson.
- Güneş, A. (2018). Türkiye’de bilim sanat merkezleri. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 5(6), 185-193.
- Karakuş, F. (2010). Üstün yetenekli çocukların anne babalarının karşılaştıkları güçlükler. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 127-144.
- Karasar, N. (2012). Bilimsel araştırma yöntemi (21.Baskı). Ankara: Nobel yayıncılık.
- Knight, P. (2002). A systemic approach to professional development: Learning as practice. *Teaching and teacher education*, 18 (3), 229-241.
- Kwakman, K. (2003). Factors affecting teachers’ participation in professional learning activities. *Teaching and teacher education*, 19(2), 149-170.
- Levent, F. (2011). *Üstün yeteneklilerin eğitime yönelik görüş ve politikaların incelenmesi*. (Yayımlanmamış doktora tezi), Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, İstanbul.
- MEB. (1997). Resim-iş öğretmen kılavuzu, ilköğretim 1. kademe. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.
- MEB, Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği. (2006). T.C. Resmi Gazete, 26184, 31 Mayıs 2006.
- MEB. (2016). Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği. Ankara.
- MEB. Bilim ve Sanat Merkezleri Yönergesi. (2019). *Tebliğler Dergisi*, Aralık 2019.
- MEB. (2023). Bilim ve Sanat Merkezleri Öğretmen Seçme ve Atama Kılavuzu. S.5-10.
- Önal, N.T. (2019). Üstün zekâlı çocukların tanınmaları. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(2), 1591-1602.
- Ötğün, C. (2008). Sanat yapıtına yaklaşım biçimleri. *Sanat ve Tasarım Dergisi*, 1(2).
- Özgüler, N. (2018). *7-12 eğitimi ve yaş arası üstün yetenekli çocukların bir yöntem önerisi (İstanbul İli Örneği)*. (Yüksek lisans tezi). Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Özsoy, Y., Özyürek, M., Eripek, S. (2002). *Özel eğitime muhtaç çocuklar özel eğitime giriş (12.Baskı)* İstanbul: Karatepe Yayınları.
- Özoğlu, S. Ç. (2019). Üstün yetenekli öğrencileri araştırmaya yöneltme ve psikolojik danışma sorunları. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 8 (1), 113-129.
- Özkan, N. (2018). *Üstün zekâlı-üstün yetenekli çocukların eğitiminde okulun, öğretmenin ve ailenin yeri*. (Yüksek lisans tezi). Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Öztürk, D., Peker, A., Gökdaş, Y. (2017). Üstün zekâlı öğrencilerin gözüyle görsel sanatlar dersi: Bayburt örneği. *Gümüşhane University Electronic Journal of the Institute of Social Science/Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*, 8(19).
- Sak, Uğur. (2013). *Özel eğitime gereksinimi olan öğrenciler ve özel eğitim (7.Baskı)* Ankara: Pegem Akademi.
- Selalmaz, Ş. (2019). *5. Sınıf öğrencilerinin görsel sanatlar dersine karşı tutumlarında sosyo-ekonomik düzeylerinin etkisi*. (Yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Sungur, N. (2003). Işıltılı bilmeceleler. İzmit: Sesim Ofset Matbaacılık
- Şen, Ü. S. (2005). Sanat eğitiminde bilimsel araştırma yöntemlerinin kullanılması. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(1), 343-360.
- Şenol, C. (2011). *Üstün yetenekliler eğitim programlarına ilişkin öğretmen görüşleri (BİLSEM Örneği)*. (Yüksek lisans tezi). Fırat Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- Türk Dil Kurumu. (2005). Türkçe Sözlük. Ankara: TDKY
- Uzun, M. (2004). *Üstün yetenekli çocuklar el kitabı*. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Witty, P. (1963). *Üstün zekâlı çocuklara nasıl yardımcı olabilirsiniz?* Ankara: M.E.B. Yayınları.

EKLER

Ek-1 Etik kurul onayı



ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ARAŞTIRMALARI ETİK KURUL KARARLARI

KARAR TARİHİ	TOPLANTI SAYISI	KARAR SAYISI
25.11.2022	10	2022-957

KARAR NO: 2022-957
Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim Enstitüsü öğrencisi Umut GÖRMEN'in Doç. Dr. Selma KARAAHMET BALCI danışmanlığında " Bilim Sanat Merkezlerinde Görev Yapan Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Mesleki Yenilenme ve Kendilerini Geliştirmeye Yönelik Tutumlarının İncelenmesi" isimli yüksek lisans tezine ilişkin anket, veri kaynak taraması ve bilgisayar ortamında anket/test çalışmalarını içeren 91333 sayılı dilekçesi okunarak görüşüldü.

Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim Enstitüsü öğrencisi Umut GÖRMEN'in Doç. Dr. Selma KARAAHMET BALCI danışmanlığında " Bilim Sanat Merkezlerinde Görev Yapan Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Mesleki Yenilenme ve Kendilerini Geliştirmeye Yönelik Tutumlarının İncelenmesi" isimli yüksek lisans tezine ilişkin anket, veri kaynak taraması ve bilgisayar ortamında anket/test çalışmalarının kabulüne oy birliği ile karar verildi.

Ek-2 Yönetim Kurulu Kararları



**ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
YÖNETİM KURULU KARARLARI**

KARAR TARİHİ		TOPLANTI SAYISI		KARAR SAYISI	
23.02.2023		8		2023/361	
22281998	Elif YILMAZ	Tezli YL	Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi/Türkçe Eğitimi	Doç. Dr. Cafer ÖZDEMİR	Çocuk Edebiyatı Eserlerinde Halk Kültürü Unsurlarının Kullanımı (2020 Yılı Sonrası)
21282923	Abdulsemih AYDIN	Tezli YL	Tarih	Dr. Öğr. Üyesi Hakan TAN	II. Abdülhamid Döneminde Balkanlar'da Silah Kaçakçılığı
22282151	İrfan ÇELİK	Tezli YL	Tarih	Dr. Öğr. Üyesi Nazlı MURZIOĞLU	Kübn's'teki Gelişmelerin (1955-1974) Samsun Basınına Yansımaları
22282052	Volkan ŞAHİN	Tezli YL	Tarih	Dr. Öğr. Üyesi Nazlı MURZIOĞLU	Demokrat Parti Döneminde Samsun Milletvekilleri ve TBMM'deki Faaliyetleri (1950-1960)
21282690	Harun ERZURUMLU	Tezli YL	Tarih	Dr. Öğr. Üyesi Özkan Özer KESKİN	Memlik Kaynaklarına Göre Osmanlı Memlik İlişkileri (1514-1517)
22280994	Gulip SERTTAŞ	Tezli YL	Tarih	Dr. Öğr. Üyesi Özkan Özer KESKİN	H 1254 (M 1836-1839) Yılı Taşabud Kazasının Nüfus Yapısı
21282924	Emine AYDIN	Tezli YL	Tarih	Dr. Öğr. Üyesi Özkan Özer KESKİN	Mühimne Kayıtlarına Göre Canik Sancığı (1750-1850)
21282753	Demet SARAÇ KURT	Tezli YL	Tarih	Dr. Öğr. Üyesi Ahmet AKŞAR	Antik Yunan Mitolojisinde Tanrıçaların Sebep Olduğu Olaylar
21282675	Erhan ALTEKİN	Tezli YL	Tarih	Doç. Dr. İlkey ERKEN	Tanzimat Dönemi'nde Tihala Kasabası
21280761	Erhan GÜNDÜZ	Tezli YL	Tarih	Doç. Dr. Özlem GENÇ	11. yy'da Almanya'da Siyasi Hayat
22282049	Mustafa SOLMAZ	Tezli YL	Tarih	Dr. Öğr. Üyesi Hakan TAN	Antalya'da Doğal Afetler (1919-1950)
22280769	Mustafa ESEN	Tezli YL	İslam Tarihi ve Sanatları	Doç. Dr. Murat TURAL	Hz. Muhammed'in Diplomatik Girişimleri
21281109	Ümut GÖRMEN	Tezli YL	Güzel Sanatlar Eğitimi/Resim-İş Eğitimi	Doç. Dr. Selma KARAAHMET BALCI	Bilim Sanat Merkezlerinde Görev Yapan Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Mesleki Yenilenme ve Kendilerini Geliştirmeye Yönelik Tutumlarının İncelenmesi

Ek-1 Bilsem Görsel Sanatlar Öğretmenleri Görüş Anketi

BİLSEM GÖRSEL SANATLAR ÖĞRETMENLERİ GÖRÜŞ ANKETİ						
Aşağıdaki tabloda Bilim Sanat Merkezlerinde görev yapan görsel sanatlar öğretmenlerinin mesleki yenilenme ve kendilerini geliştirmeye yönelik tutumlarının incelenmesine yönelik maddeler yer almaktadır. Verilen anketler sonucunda öğretmenlerimize uygun olan maddeler işaretlenmiş ve puanlanmıştır.		KESİNLİKLE EVET	EVET	KARARSIZIM	HAYIR	KESİNLİKLE HAYIR
5=Kesinlikle evet, 4=Evettir, 3=Kararsızım, 2=Hayır, 1=Evettir		5	4	3	2	1
FARKINDALIK	1. Yeni öğrenmelere karşı meraklıyım.					
	2. Mesleki - sanatsal açıdan ülkemizde ve dünyada meydana gelen yenilikleri takip ederim.					
	8. Mesleğimle ilgili verilen eğitimleri yeterli bulurum.					
	9. Yazılı, işitsel ve görsel kaynakları düzenli takip ederim.					
	11. Mesleğimin bana uygun olduğunu düşünüyorum ve mesleğimi zevkle yapıyorum.					
	12. Sinema, tiyatro, sergi gibi sosyal ve kültürel etkinliklere katılıyorum.					
	15. Branşımın diğer alanlara göre daha kıymetli olduğuna inanıyorum.					
	17. İş yüküm mesleki gelişim ve performansımı olumsuz etkiler.					
	18. Mesleki kıdemim öğrencilerimle ve mesleğimle olan ilişkimi olumlu etkiler.					
	19. Ekonomik sıkıntılar mesleki bıkınlık hissetmeme sebep olur.					
	21. Mesleki tükenmişlik hissediyorum.					
	22. İşe giderken motivasyonum hep çok yüksektir.					
	24. Mesleğimle ilgili karşılaştığım olumsuzluklar beni yıldıırır.					
	25. Bilim sanat merkezinde çalışmak öğretmenlik mesleğine karşı motivasyonumu artırır.					
28. Çalıştığım bölgenin sosyo-ekonomik ve coğrafi koşulları öğretim sürecimi olumsuz etkiler.						
UYGULAMA	4. 3. Teknolojik yenilikleri yakından takip eder ve kullanırım.					
	4. Yaptığım çalışmalarda yenilikçi ürün ve yaklaşımları denerim.					
	6. Yeni öğrendiğim bilgileri günlük hayatta ve öğretim ortamımda etkili kullanabilirim.					
	10. Yazılı, işitsel ve görsel kaynakları satın alabilirim.					
	13. Okul dışı öğrenme ortamlarını önemsiyor, mesleğimde kullanıyorum.					
	20. Mesleğimle ilgili uygulamalarımda zamanımı iyi planlarım.					
26. Öğretmenlik mesleğimin dışında kendim de sanatsal üretimler yapıyorum.						
TUTUM	5. Kişisel ve mesleki gelişimime katkı sağlayacak yeni eğitim/seminer/kurslara katılırım.					
	7. Öğretmenlerin hizmet içi eğitimlerde aldıkları seminerlerin mesleki gelişimlerine katkısı vardır.					
	14. Meslektaşlarımla fikir paylaşımlarında bulunur, onlara soru sormaktan çekinmem.					
	16. Çevremdeki kişilerin çalışma motivasyonuna olumlu katkı sağlarım.					
	23. Fırsatım olsa başka bir alanda çalışmak isterdim.					
	27. Sanatsal içerikli sergi ve yarışmalara kendi eserlerimle katılırım.					
29. Çalıştığım bölgenin sosyo-ekonomik ve coğrafi koşulları öğretim sürecimi olumsuz etkiler.						

ÖZ GEÇMİŞ

Umut Görmen. Suluova Anadolu Lisesini bitirdikten sonra 2004-2008 yılları arasında Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Resim-İş Eğitimi Ana Bilim Dalı Grafik Bölümünü bitirdi. 2022 yılında OMÜ Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans programına girdi. İlgi alanları grafik, resim ve sanat eğitimidir. 2012 yılından bu yana MEB’de Görsel Sanatlar Öğretmeni olarak görev yapmaktadır.

İletişim Bilgileri

ORCID : 0009-0009-2884-4102

Yayınlar:

Cumhuriyet 10th International Conference On Social Sciences 10th International Conference On Applied Sciences 25th International Group Exhibition October 29, 2023 Ankara.